

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra psychologie

**Internetová spřízněnost a osobnostní rysy mezi skupinou
digitálních imigrantů a domorodců**

**The Internet Affinity and Personality Factors Between
Digital Immigrants and Natives**

Magisterská diplomová práce

Autor: Bc. Ondřej Horák

Vedoucí práce: PhDr. Jan Šmahaj, Ph.D.

Olomouc

2017

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci na téma: „Internetová spřízněnost a osobnostní rysy mezi skupinou digitálních imigrantů a domorodců“ vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedl jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci, dne 20.3. 2017 Podpis

Velmi rád bych poděkoval vedoucímu práce panu doktoru Janu Šmahaji za možnost psát a realizovat výzkumný záměr pod jeho záštitou. Dále bych rád poděkoval za jeho vstřícné a ochotné jednání při poskytování cenných rad během realizace této práce. Dále bych poděkoval všem účastníkům výzkumu za jejich trpělivost během vyplňování dotazníků. Dále vyjádření poděkování patří mé rodině za poskytnutý prostor a čas, který jsem mohl práci věnovat. V neposlední řadě chci poděkovat své přítelkyni, která mi byla vždy oporou, a díky jejímu láskyplnému přístupu jsem mohl tuto práci dokončit.

OBSAH

Úvod	6
------------	---

I TEORETICKÁ ČÁST

1. Internet	9
1.1. Prameny Internetu	13
1.2. Prameny World Wide Web	15
2. Jedinec a Internet	17
2.1. Spřízněnost	18
2.1.1. Spřízněnost obecně	18
2.2. Internetová spřízněnost	19
2.3. Pětifaktorový model osobnosti a Internet	21
3. Digitální domorodci	24
3.1. Dělení a charakteristické znaky	26
3.2. Způsob využívání Internetu	28
3.3. Online identita	30
4. Digitální imigranti	33
4.1. Dělení a charakteristické znaky	33
4.2. Způsob využívání Internetu	35
4.3. Generační odlišnosti	36

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5. Výzkumný problém a cíle práce	40
5.1. Stanovené hypotézy	41
6. Popis zvoleného metodologického rámce a metod	42
6.1. Zvolený typ výzkumu	42
6.2. Metody získávání dat	42
6.3. Metody zpracování a analýzy dat	48
6.4. Etické problémy a způsoby řešení	49
7. Soubor	51
7.1. Výběr výzkumného souboru	51
7.2. Deskriptivní statistika výzkumného souboru	52
8. Výsledková část	54
8.1. Vnitřní konzistence použitých škál	54
8.2. Celkové hodnoty výzkumného souboru a jejich rozdíly	57
8.3. Testování stanovených hypotéz	60

8.3.1. Testování hypotézy č. 1.....	60
8.3.2. Testování hypotézy č. 2.....	61
8.3.3. Testování hypotézy č. 3.....	62
8.3.4. Testování hypotézy č. 4.....	63
8.3.5. Testování hypotézy č. 5.....	63
8.3.6. Testování hypotézy č. 6.....	64
8.3.7. Testování hypotézy č. 7.....	65
8.3.8. Testování hypotézy č. 8.....	66
9. Diskuze	67
9.1. Diskuze nad výsledky.....	67
9.2. Limity dosažených výsledků	70
9.3. Aplikace výsledků a rady pro budoucí výzkumy	71
10. Závěry v bodech	72
Souhrn.....	74
Seznam použité literatury	77
Přílohy.....	85

Příloha č. 1

Seznam tabulek a grafů

Příloha č. 2

Vzor použitého dotazníku

Příloha č. 3

Zadání diplomové práce

Příloha č. 4

Abstrakt diplomové práce

Abstract of Master Thesis

Úvod

Internet od svého počátku urazil dlouhou cestu, a i když je z technického hlediska odlišný od skic a prvotních plánů, základní myšlenka, která dala vzniknout této jedné z nejvýznamnějších technologií v dějinách lidství, stále přetrvává. Tou hybnou silou se nestalo nic jiného než sdílení informací a propojení lidí na velké vzdálenosti. Internet se bez větších pochybností stal v životech mnohých důležitým nástrojem. V prostředí internetu se soustřeďuje jak náš pracovní, tak osobní život. Jak se společně střetáváme den co den, vyvíjíme si k němu náš specifický a osobitý vztah a také to, jak jej využíváme. Koncept internetové afinity se snaží vysvětlit tento náš jedinečný vztah a pouto k této technologii. Dále se snaží zhodnotit naši závislost na Internetu (Papacharissi, Rubin, 2000). S pomocí pětifaktorové teorie osobnosti, která se stala ve světě psychologie uznávanou, můžeme lépe pochopit, které části lidské osobnosti ovlivňují naše emocionální spojení s touto technologií.

Internet je v této práci vybrán jako zastupující technologie digitálního světa, která společně s dynamickým technologickým pokrokem dala vzniknout úplně nové generaci jedinců. Těmi jsou tzv. digitální domorodci, kteří jsou v literatuře popisováni jako ti, co se již narodili obklopeni digitálními technologiemi a neznají život bez vymožeností tohoto světa (Tapscot, 2009). Tito jedinci se vyznačují vysokou gramotností a umem při zacházení s novými technologiemi. Navíc si osvojili specifické způsoby učení (Prensky, 2001).

Protikladem k těmto jedincům jsou lidé, které nazýváme jako digitální imigranti. Ti pocházejí z tzv. doby analogové, tedy doby před příchodem digitálních technologií. Jejich typickou charakteristikou je, že se musí s novými technologiemi učit a sžívat. Tyto dvě generace vyrůstající v odlišných obdobích se v dnešním světě vykytují bok po boku. V rámci jejich společné interakce mohou vznikat různá nepochopení až tzv. generační propast.

V této práci bychom chtěli pochopit, zda se tyto dvě skupiny jedinců ve svých strukturách osobnosti a jejich míře emocionálního připoutání k internetu nějak významně liší. Dále zjišťujeme vazby jednotlivých osobnostních faktorů na míru internetové afinity. Použitými měrnými nástroji je do českého jazyka přeložená a upravená verze škály internetové afinity. Pro měření osobnostní struktury posloužil NEO pětifaktorový osobnostní inventář.

Práce je členěna na dvě hlavní kapitoly. Těmi jsou teoretická a praktická část. V teoretické části se zabýváme psychologickým uchopením internetu a jeho vývojem nejen ve světě, ale i v rámci České republiky. Činíme tak z důvodu objasnění některých typických charakteristik českého internetového prostředí. V druhé kapitole čtenáře seznamujeme s konceptem internetové afinity, internetovou závislostí a osobnostní strukturou jedince. Třetí kapitola je věnována popisu specifík a jedinečného chování digitálních domorodců ve světě internetu. Poslední kapitolu teoretického bloku zastupují digitální imigranti a jejich specifické rysy a způsoby chování na Internetu. Dále zde vyzdvihujeme specifika českého digitálního imigranta a zamýšlení se nad významnými odlišnostmi v učebních přístupech obou generací a vznikající generační propasti. Navíc je zde učení bráno jako důležitý činitel při tvorbě lidské osobnosti.

V praktické části práce se snažíme zmapovat odlišnosti v osobnostních strukturách digitálních imigrantů a domorodců a jejich internetové afinity pomocí stanovených hypotéz.

I. Teoretická část

1. Internet

Internet byl v raných počátcích doménou především jako komunikační médium vědeckých a akademických pracovníků. Dnes se stal nástrojem pro snad každou lidskou aktivitu, kterou si lze jen představit. Od sbírání informací, nakupování, sexuálních příležitostí až po rozvracení vlád a mocenských systémů. Dnes jej používá denně téměř celá populace. (Wallace, 2015).

Internet by se dal v nejobecnější rovině definovat jako celosvětová počítačová síť nebo také jako síť sítí. Stala se příčinou změny, jak dnes lidé pracují, učí se, tráví svůj volný čas a komunikují (West, 2011).

Je důležité zmínit, že co se týče smýšlení západní civilizace např. v analogii o pojmech mysl a člověk, kdy řečtí a empiričtí učenci nepovažovali lidskou bytost za něco více než jen nepopsaný list papíru a člověk se podle nich rodí bez vrozených mentálních obsahů, vědci se pokoušeli přirovnat lidskou mysl např. ke strojům. Od té doby však bylo navrženo velké množství teorií, jak nahlížet na lidskou mysl. Nesmírný dopad měly objevy hydraulických systémů páry, motorů, elektrických obvodů a počítačů. Dnes se v rámci kyberpsychologie pokoušíme objasnit a pochopit člověka v měřítkách kolektivního globálního prostředí, které symbolizuje právě Internet (Lopez, Parker, 2009). Kromě toho kyberpsychologie zkoumá jedince, jak zachází s novými technologiemi, jeho chováním a ovlivněním jeho psychických funkcí (Power, Kirwan, 2014).

Z psychologického hlediska by mohl být internet chápán a popsán pomocí několika významných bodů, které se objevují ve výzkumných pracích odborníků snažících se zachytit průniky lidské duše a syntetického prostředí informačních technologií (Šmahel, 2003). Snad nikde jinde v různých oblastech psychologie, než v rámci kyberpsychologie se nesetkáme mezi vědci a autory věnující se internetové problematice větších názorových rozepří. Pohled na problematiku střetu jedince a internetu dává ukázat propast mezi příznivci a odpůrci nových digitálních technologií potažmo právě internetu. Sestavení psychologické definice internetu oproti té technické není vůbec jednoduché, neboť nikde nezáleží tolik na zvoleném úhlu pohledu a postoji konkrétního výzkumníka. Jako nejvíce vhodná definice pro potřeby této práce se ukázal výčet charakteristických bodů, které můžeme nacházet v pracích různých autorů. Níže uváděný výčet není absolutní a je sestaven tak, aby alespoň v nejzákladnější míře postihnul obtisk internetu v lidských životech a zároveň nespádl do kolonky buď příznivců nebo odpůrců internetu.

Příznivci nových informačních technologií přirozeně spatřují internet jako prostředek nebo také nástroj podporující socializační procesy. Spatřují v něm místo, kde se lidé mohou setkávat, navazovat nová přátelství a komunikovat spolu. Tím tak rozvíjet své sociální dovednosti a také svou vlastní identitu. Je to prostor, který dále postihuje sexuální oblast člověka a jeho celkovou životní spokojenost. Na druhou stranu kritici internetu zmiňují, že se jedná o místo, kde dochází k negativním jevům v podobě násilí, šikaně a psychologům velmi známému disinhibičnímu chování (Subrahmanyam, Šmahel, 2011).

Digitální technologie a média přispěly k mnoha novým způsobům, jak mohou především dospívající lidé vyjádřit a prozkoumávat svou identitu. Internet nabízí mnoho sociálních webových stránek, platforem pro online komunikaci, blogů a virtuálních světů. Vztahu, jak jedinec používá uvedená digitální média a jeho individuálním pocitem vlastní identity se zabývají dvě hypotézy. Jsou jimi hypotézy konceptu *self* tzv. fragmentace a jednoty. Velmi zjednodušeně hovoří o tom, že internet poskytuje jednotlivcům možnost komunikovat s různými lidmi v různých online prostředí a v některých případech tak jedinec může prezentovat odlišnou osobnost, než jakou se běžně jeví. Teorie jednoty *self* zase hovoří o možnosti jedince experimentovat se svou identitou a dostávat při tom zpětnou vazbu od ostatních uživatelů (Valkenburgh, Peter, 2010). Podle Gergena (2000) je pro dnešní postmoderní společnost typické mít více sociálních identit. Dodává, že není možné v dnešní rychle měnícím se sociálním světě dosáhnout stavu jednoty, která dle některých autorů je nezbytnou podmínkou pro celkovou životní spokojenost. Je téměř nemožné si nepředstavit vliv internetu na naše životy a potažmo životní spokojenost. Avšak z nedávné proběhlé metaanalýzy vzešlo najevo negativní vztah mezi používáním internetu a životní spokojenosti. Ani stanovené moderátorové komponenty, mezi které patřila životní spokojenost a sebevědomí nevykázaly vliv na používání internetu na celkovou životní pohodu (Çikrikci, 2016).

Jak internet ukazuje, tak není jen prostředím, kde lidé mohou bez obav čerpat a šířit informace, bezstarostně komunikovat a přátelit se s ostatními lidmi, ale je také místem kde zároveň nacházíme sociologické patologické jevy v podobě násilí, šikany a kriminality. Zárodek takového chování můžeme spatřovat v konceptu online disinhibičního efektu.

Online disinhibiční efekt je termín popisující snižování psychologické zdrženlivosti, která často slouží k regulaci chování v online sociálním prostředí. V kyberprostoru se to odráží v nižších zábranách v chování a také v hranicích jedince. Lidé jsou pak více otevření, nemusí se tolik spoléhat a schovávat za svou sociální masku. Jak se zdá, tak samotná otevřenost se stává jedním z důležitých motivů, proč používat Internet. Dále dochází ke

snižování pocitů úzkosti a strachu, a tím pádem k větší otevřenosti (Joinson, 2007).

Suler (2004) hovoří o pozitivních aspektech disinhibice, pro které nachází souhrnné označení jako benigní. Tyto aspekty se mohou projevat ve vlastní snaze o sebepoznání, osobnostní rozvoj, dále altruistickém a prosociálním chování jedince. V psychologicky humanisticky orientovaných směrech bychom mohli mluvit až o termínu sebeaktualizace (Suler, 2004). Kdy podle Rogerse (1998) jedinec realizuje své pravé Já a naplňuje své vlohly a dovednosti. O negativním, tzv. toxickém sebeodhalení v *online* prostředí, mluvíme společně s vystavováním jedince nevhodnému nebo pohoršujícímu obsahu a tzv. "*flamingu*" (označení pro nenávistné komentáře nebo osočování příspěvatelů v rámci diskuzního fóra) (Suler, 2004). Takovéto chování se na internetu vyskytuje až s čtyřikrát větší permanencí, než je tomu v reálném světě (Šmahel, 2003).

Největší projev disinhibice může být spatřen v internetové komunikaci (Vybíral, 2002). John Suler (2004) vymezuje šest charakteristických prvků při *online* vedení rozhovoru, které vedou k *online* disinhibičnímu efektu:

- Anonymita prostředí – skrývání své totožnosti a fyzického vzhledu,
- Neviditelnost – komunikace neprobíhající z očí do očí
- Solipsistické introjekce (vytváření si fiktivního obrazu o charakteru, podobě a dalších kvalit jedince, se kterým právě komunikujeme),
- Časová prodleva komunikace – otevírá se možnost odložit svou odpověď na pozdější čas a vše si promyslet, na rozdíl od komunikace z očí do očí,
- Stírání sociálního statutu,
- a jako poslední samotný vliv jakým lidé na sebe v rámci interakce působí.

Dalším typickým znakem internetu je ten, že snižuje v jedinci pocity závazku a zodpovědnosti. Takovýto jev je úzce spojen s tím, že lidé navštěvují internet kvůli zábavě. Tak jako v reálném světě, když se člověk chce bavit a cítit se uvolněný, vzdává se závazku a odpovědnosti. Výše uvedené neplatí v absolutním měřítku pro všechny a za všech okolností, avšak na internetu pocítujeme např. ke svým kamarádům menší pocit závazku, než jak je tomu v reálném světě. Jinými slovy se mění váha, kterou přikládáme např. v komunikaci o niterných záležitostech s druhým, než jak je tomu v rozhovoru z očí do očí (Šmahel, 2003).

Dále se můžeme setkávat s tvrzením, že internet je jedinečným místem, které nabízí možnost pro uvolnění mravů. Velikou roli zde hraje anonymita (Greenfieldová, 2016).

Greenfieldová (2016) se zamýšlí nad otázkou globálního charakteru, zdali je internet prostředím, které je prospěšné pro sociální interakce anebo naopak je to místo, které je zaplaveno různými polopravdami, urážkami a pomluvami. Úskalí nejvíce spatřuje v mladých uživatelích, kteří díky nízkým sociálním zkušenostem z reálného prostředí a neuváženého jednání na síti mohou způsobovat těžkosti nejen sami sobě, ale také druhým lidem. Svě místo si zde nachází pojem tzv. sociální vyvázanosti od Alberta Bandury (1986). Tento pojem popisuje cestu, kdy jedinec jakoby vypne své morální zábrany, které zamezují negativnímu chování. Velkou mírou k tomu přispívá již zmíněná anonymita a nedostatek přímého kontaktu (Bandura, 1986 in Greenfieldová, 2016). To zároveň může vést k negativním jevům v online prostředí jako je např. kyberšikana. Flores a James (2013) se zaměřili ve své studii dospívajících a mladých lidí na to, nakolik se ve svém působení online věnují také etickým nebo morálním otázkám. Z jejich výzkumu vzešel zajímavý výsledek o upřednostňování individualistického smýšlení (myšlení založené na kolektivismu bylo upozaděno) a navíc vyšší snášenlivost jedinců k neetickému chování.

K tomu, jak dnes internet vypadá, vedla poměrně dlouhá cesta. V následujících odstavcích zmiňuji stručně významné milníky, které daly této technologii aktuální podobu a charakter, a zároveň také uvádím současný stav vývoje a budoucnost, kterou mnozí experti z oboru vidí jako velmi blízkou až nevyhnutelnou.

V následujících stránkách popisuji velmi stručnou historii internetu, ale pokládám za důležité zmínit a připojit také historii *Word Wide Webu*. Činím tak z prozaického důvodu, neboť v dnešním světě hojně využívané služby jako jsou sociální sítě, bankovníctví a zpravodajské služby běží na zmíněné technologii. Činím tak také z důvodu, že níže probíraná internetová afinita má co dočinění s internetem jako nadřazeným pojmem právě k „*WWW*“. Je třeba porozumět tomu, že mluvíme-li o „připojování na Internet“, často tak máme na mysli interakci s *WWW* stránkami. V tomto kontextu, můžeme být s chytrým zařízením připojeni k Internetu, ale zároveň můžeme obdržet od našeho prohlížeče oznámení o tzv. DoS – služba (tj. internetová stránka) je mimo provoz (z angl. *Denial of Service*). Poměrně často se tak můžeme setkat s používáním a chápáním uvedených termínů internet a *Word Wide Web* bez známek diference. Internetem se však obecně myslí způsob propojení počítačů dohromady. Jinými slovy jedná se o jakousi nosnou platformu, cestu, po které informace z jednoho počítače putují do druhého, pomocí různých technologických „jazyků“. Tím je právě *Word Wide Web* (Rovai, 2009). Zakladatel webu Tim Berners-Lee (2010) definuje web

jako aplikaci, která běží po Internetu. Ten je elektronickou sítí, která přesměrovává pakety (tj. elementární struktura informací) skrze miliony počítačů po celém světě.

1.1. Prameny Internetu

Internet přinesl revoluci do oblasti počítačů a komunikace jako snad nikdy žádná jiná technologie předtím. Vynalezení komunikačních prostředků jako byl telegraf, telefon, rádio a v neposlední řadě počítačů bylo počinem, který připravil půdu pro dosud nebývalou integraci technologií. Internet se pro jednou stal celosvětově pokrývajícím technologií a mechanismem pro šíření informací a také médiem pro spolupráci a interakci mezi jednotlivci a jejich počítači bez ohledu na zeměpisnou polohu (Leiner et al., 2012).

Historie internetu se začala psát na začátku sedmdesátých let dvacátého století. První zmínka o popisu sociální interakce, která by mohla být uskutečněna prostřednictvím počítačové sítě, byla pouhou sérií poznámek napsána J. C. R. Lickliderem z MIT v roce 1962. Vytvořil představu globálně propojených počítačů. Skrze ně by mohl kdokoliv přistupovat k datům a programům z jakékoliv sítě. V tomto duchu je koncept internetu šířen i dnes. Již v roce 1961 zveřejnil svou teorii o výměně paketů Leonard Kleinrock z MIT, aby první publikaci s touto tematikou představil světu o tři roky později. Ustanovil tak teorii komunikace jednoho počítače s druhým, což byl důležitý krok kupředu k vytvoření počítačové sítě. Dalším krokem bylo vyzkoušení praktické stránky komunikace. K tomu byla využita dnes již zastaralá a pomalá *dial-up* (tzv. vytáčení) telefonní linka. Výsledky experimentu tohoto druhu byla nejen realizace samotné komunikace mezi počítači, ale také poznatek, že počítače spolu mohou bez větších problémů spolupracovat při běhu programů nebo výměně dat. Ukázaly se však také různá technická omezení v použitých technologiích. Jedním z nich bylo samotné propojení počítačů skrze pomalou vytáčenou linku a přenos dat skrze tzv. kruhové zapojení. Efektivnějším řešením se nabízel koncept paketů (z anglického „*packets*“). Paket označuje blok informace cestující počítačovou sítí (Leiner et al., 2012). Dále se počítačový vědec Vinton Cerf zabýval problémem, jak tedy propojit všechny počítače na světě skrze miniaturní síť. Jeho snažením měla být síť, kde by probíhala společná komunikace počítačů a výměna dat mezi počítači zapojených do takového uskupení. Svůj vynález pojmenoval *TCP* („*Transmission Control Protocol*“). Vznikem tohoto tzv. protokolu došlo ke vzniku prvního skutečného virtuálního prostoru právě díky vzdálenému propojení různých počítačů. Později ve své práci pokračoval a přidal ke stávajícímu *TCP* ještě protokol *IP* („*Internet Protocol*“). *TCP/IP* velmi zjednodušeně v sobě nese čtyři vrstvy, které jsou klíčové pro komunikaci počítačů a přenos paketů (informací)

mezi nimi (Fall, 2012).

Základním principem však i v raných fázích vývoje nového protokolu tehdy zůstávala výměna zcela jednoduchých dat mezi přístroji. Za historií internetu stojí také agentura ARPA (Advanced Research Project Agency) založená v roce 1958 ve Spojených státech Amerických. Americké ministerstvo obrany poskytovalo finanční podporu vědcům vyvíjející nové technologie. Dnes již historickým a ukázkovým počinem plnohodnotné sítě je ARPANET, jenž byl světu poprvé představen a demonstrován v roce 1972 společně s elektronickým emailem. Síť sloužící původně k vojenským účelům je klasickým příkladem první sítě, kde došlo k implementaci protokolů TCP/IP. Díky přechodu na tyto standarty se využití ARPANETu dostalo také do řad výzkumníků, vědců a v posléze také širší veřejnosti. Bez nadsázky se dá síť ARPANET označit jako přímý předchůdce dnešního Internetu. Od té doby se také do povědomí lidí hluboce vryl elektronický mail, který se rozrostl v největší síťovou aplikaci a komunikačním prostředkem na světě. E-mail byl předzvěst všech sociálních sítí a interakčních platforem v digitálním světě (Leiner, et al., 2012).

Za zmínku stojí rok 1983, kdy se internet stává dobře zaštitěn komunitou výzkumníků a vývojářů a mohl být tak využíván pro každodenní práci a komunikaci samozřejmě v čele s E-mailem. Koncem osmdesátých let přichází proces komercializace. Došlo tak k rozšíření internetu za hranice armády a vědeckých ústavů, ale především ke vzniku privátních sítí (Leiner et al., 2012).

Česká republika byla připojena do sítě Internet z počátku roku 1992. Stalo se tak ve výpočetním centru ČVUT v Praze. Akademická půda stála za aktem samotného připojení, a tím tak začala etapa budování páteřní sítě, infrastruktury a propojování dalších měst. Tou dobou byl již Internet vyvíjen více než dvacet let (Krčmářová, 2012).

Závěrem této podkapitoly stojí za to zmínit, že rozmach internetu byl natolik rychlý, že v tehdejších brzkých dobách člověk neměl možnost udělat krok zpět a s nadhledem systematicky prostudovat internet jako nové prostředí, které může mít potenciální efekt nejen na lidské prožívání a život, ale také na vznik nové generace jedinců. Je to totiž prostředí natolik specifické, kde člověk zakouší celou paletu rozličných situací, které nikde jinde na jednom místě nemůže zažít. Někdy mohou být takové situace pozitivní a někdy naopak negativní (Wallace, 2015).

1.2. Prameny World Wide Web

V úvodu této kapitoly stručně rozepisují rozdíl mezi internetem a *World Wide Web*. Pro komplexní obrázek uvádím v této podkapitole nástin historie a budoucnosti *webu*, neboť bez něj bychom nemohli zakoušet zkušenost z internetu tak, jak se nám nyní jeví. Základním rozdílem od Webu 1.0 až po *IoT* („*Internet of Things*“ z anglického Internet Věcí) je implementace různých generací webových technologií (Rovai, 2009).

V roce 1991 švýcarský programátor Tim Berners-Lee, otec celosvětově propojeného informačního systému (z angl. „*the World Wide Web*“), představuje světu koncept, kde každý uživatel připojený do sítě internetu může dostávat informace, ukládat je tam a odkazovat na ně. Nejranější podobou se stal Web 1.0, který spatřil světlo světa již v závěru sedmdesátých let. Avšak jeho plnohodnotný začátek a dobu jeho trvání je obtížné určit a mezi různými autory nepanuje shoda. Např. Schwabe (2012) předpokládá, že období rané verze webu se datuje od roku 1990 do roku 2000. Jeho primárním principem jsou informace a dosažení určitého cíle. Uživateli dával přístup k nejruznějším datům, online informacím a nástrojům, pomocí nichž by dosáhl kýženého výsledku (West, 2011). Veškeré dokumenty a data jsou v této rané fázi webu propojena pomocí tzv. *hyperlinků* či *hyperodkazů* (z anglického „*hyperlink*“). Jedná se o propojení souvisejících kusů informací elektronickým připojením s cílem umožnit uživateli jednoduchý přístup mezi těmito informacemi. Ve své podstatě se jedná o křížové textové odkazy, které poskytují okamžitý přístup ke svým cílovým datům. Hyperlinky jsou esencí Webu 1.0 (Schwabe, 2012).

Významnou technologickou revizí se stal Web 2.0, který se datuje od roku 2000 do roku 2010. Spustil vlnu revoluce a nastolil novou dimenzi způsobu využívání (Seth, Thirunarayan, 2013). Jako nejvýznamnější počín by se dal uvést, že Web 2.0 proměnil člověka dříve pouze konzumujícího daný obsah na aktivního participujícího jedince v tomto technologickém světě (Srivastava, Dangwal, 2015). Nyní je běžné využívat internetové sociální sítě a také participovat v internetových sociálních komunitách (jako nabízí např. stránka Facebook), stránkách na sdílení video a foto obsahu (Flickr, YouTube) a různých blogů a stránek seskupující nejruznější informace (např. Wikipedia). V obecné rovině umožňují tyto platformy svým uživatelům sdílet vlastní vědomosti a zkušenosti a dále tak vytvářet širokou a bohatou paletu lidmi tvořeného obsahu (Wallace, 2015). Web 1.0 a 2.0 existují dodnes vedle sebe a zároveň se doplňují.

Webové stránky založené na prvním principu slouží výhradně pro sběr informací (něco jako virtuální knihovna) a pokud je potřeba nějaké uživatelské interakce, jsou zde samozřejmě zastoupeny také technologie Webu 2.0 (Rovai, 2009).

Další evoluce Webu je označována jako 3.0 a aktuálně se v ní nacházíme. Hranice nástupu této revize je poněkud neostrá, neboť se více prolíná s předchozí revizí. Schwabe ji zařazuje od roku 2010 po rok 2020 (2012). Newman (2016) spatřuje vznik Webu 3.0 společně s masovým nástupem chytrých mobilních telefonů a přenosných zařízení přijímajících internetové spojení a používání sociálních sítí. Hlavními principy se stává sémantika a umělá inteligence. Sémantika je spojnicí mezi velkým množstvím různých dat, kdy pomocí pokročilé analýzy dokáže tyto data třídit a posléze nabízet jedinci zpět komplexní data, které odpovídají jeho potřebám. Jinými slovy jde o Web, který na základě sesbíraných dat o uživateli dokáže odhadnout, jaké např. stránky a s jakým obsahem si chce právě konkrétní jedinec prohlížet (Seth, Thirunarayan, 2013).

Dalším konceptem, který je v dnešní době hojně zmiňován, je internet věcí (z angl. „Internet of Things“). Je obtížné označit jej za technologii Webu 2.0, 3.0 nebo jeho nástupce. Může být spíše pochopena jako rozšíření pro výše představené milníky. Avšak je natolik zásadní, že jej lze brát jako samostatnou evoluci. Internet věcí je konceptem, kdy se virtuální svět informačních technologií integruje do světa reálných věcí. Vize je taková, že se reálný svět stane dostupnějším skrze počítače a zařízení připojená do internetu v každodenním životě. Příkladem mohou být automatizované automobily nebo moderní lidská obydlí vybavena různými senzory a chytrými zařízeními s výpočetními funkcemi a přístupem do Internetu. Uživateli takový dům nabídne např. možnost vzdáleně ovládat rozličné funkce, jako je spotřeba energie, když v domě nikdo není apod. (Uckelman, Harrison, Michahelles, 2011).

Mnoho psychologicky orientovaných autorů zabývajících se tematikou internetu hovoří o tom, že rozmach internetu je dán v souvislostech postmoderní společnosti, která staví do popředí jedince s jeho intencemi, výkonem, aktivitou a novými úkoly se kterými se musí vyrovnávat (Gackenbach, 2007).

2. Jedinec a Internet

Jistého času byl internet komunikační platformou pro pouhou hrstku akademických pracovníků a vědců, ale dnes jej využívá přes 3,6 miliardy lidí po celém světě. To představuje penetraci 49,2 % z celkové populace na Zemi. A co víc, toto číslo každým okamžikem roste. Pro zajímavost, první miliarda uživatelů byla dosažena v roce 2005. Za dalších pět let (rok 2010) už to bylo dvě miliardy připojených lidí a za pouhé čtyři roky (2014) už to byly miliardy tři. Z dostupných statistických údajů by současným tempem mohl být počet pěti miliard aktivních uživatelů dosažen někdy rokem 2020 (Internet World Stats, 2016).

V Evropě používá Internet 73,5 % populace. Česká republika v rámci evropského srovnání mezi členskými zeměmi zaujímá dvanácté místo s osmdesáti procenty populace aktivně využívajícími internetové připojení. Evropský průměr v této statistice čeští uživatelé překračují o dvě procenta. Podle dostupných údajů Českého statistického úřadu (2016) a dat sesbíraných k závěru roku 2016 se k internetu, s frekvencí každý den nebo skoro každý den, připojovalo více než padesát procent lidí. Nejpočetnější skupinou jednotlivců jsou lidé ve věku od šestnácti do čtyřiaadvaceti let s devadesáti sedmi procenty. Ani šedesát osm procent uživatelů ve věku padesát pět let až šedesát čtyři není zanedbatelné číslo (Malečková, 2015).

Na základě výše uvedených dat můžeme konstatovat, že se internet stal bezesporu fenoménem, který nejen že prostupuje všemi věkovými kategoriemi s poměrně vysokými procentuálními hodnotami, ale svým charakterem hlavně dokáže člověka přijmout, aby se vrátil k jeho užívání dnes a denně. Můžeme si na tomto místě položit otázku o důvodech vracejícího se jedince, ale také o samotném poutu o tom, jak je toto pouto mezi internetem a jedincem těsné. K tomu by mohla dobře posloužit teorie internetové afinity neboli spřízněnosti. Tento koncept je vysvětlován jako množství, jak moc se jedinec cítí být emocionálně spojen nebo také spřízněn s Internetem. Společně s osobnostními faktory „velké pětky“, které slouží k obecné deskripci lidské osobnosti, může být popsána a pochopena jedincova osobnost a jeho jedinečný vztah k internetu (Papacharissi, Rubin, 2000).

2.1. Spřízněnost

V této diplomové práci vycházíme z anglického slova „*affinity*“, které by se dalo volně přeložit jako spřízněnost nebo blízkost. Jako nejvýstižnější synonymum může být nalezen výraz příbuznost (Hartl, Hartlová, 2004).

2.1.1. Spřízněnost obecně

Historie slova afinita vychází z latinského „*ad – finis*“ (hranice), ze kterého posléze vzniklo podstatné slovo *affinitatem*, které by se dalo přeložit jako sousedství nebo jako vztah na základě manželství. Angličtina ve středověku používala tohoto slova ve smyslu svazku manželském jako kontrastu vůči příbuznosti, tedy svazku na základě pokrevního pouta. Teprve až od sedmnáctého století se slovo začíná používat například ve filologii, v chemickém odvětví a psychologii (Harper, 2016).

Slovo afinita by mohlo být definováno jako přirozená obliba nebo přitažlivost k osobě, věci nebo nějaké myšlence či nápadu. Další definice by mohla znít jako bytostně daný souhlas nebo spojení s někým kdo sdílí stejné zájmy nebo např. názory (Papacharissi, Rubin, 2001).

Pole, kde se slovo afinita využívá, je velmi široké. Můžeme se s ním setkat v sociologicky orientovaných textech, kde je převážně používáno a chápáno jako přirozená přitažlivost nebo pocit příbuzenství mezi dvěma lidmi. Antropologické hledisko zase chápe tento pojem jako příbuzenství na základě sňatku nebo také adopce. Nikoliv však na základě pokrevní příbuznosti. Dále jako inherentní podobnosti mezi osobami a věcmi. Jinými slovy podobnosti ve vzhledu nebo v jiných detailech. Biologové by mluvili o stavu vztahu mezi organismy nebo skupinou organismů, které vyúsťují v podobnou strukturu nebo jsou součástí určité struktury ve smyslu částí. Afinita je zde chápána v rámci fylogenetického vztahu (vývoj od jednoduchých buněčných organismů po složitější mnohobuněčné celky). Chemikové by mluvili o síle, která svazuje atomy do molekul. Mluvili by tedy o přitažlivé síle, o gravitaci. A jako poslední, pro tuto práci to nejdůležitější hledisko, je pohled psychologie. Afinita je psychology chápána jako pojem znamenající blízké spojení, které je zprostředkováno přirozenou povahou věcí a zájmu. Nacházejí pro to dále pojmy jako: příbuzenství, rezonance, sympatie, vzájemné porozumění a náklonost a vztah (ve smyslu spojení) (McConnell, 1999).

Je nutné podotknout, že jak se zdá, tak afinita není pojmem vycházejícím čistě z psychologie. Jinými slovy není to konstrukt vycházející z potřeb psychologie nebo termín vzniklý výhradně na základě psychologického bádání. Do ostrého kontrastu čistě psychologického konstruktu by se dal uvést pojem „nevědomí“ významného psychoanalytika Sigmunda Freuda. Afinita se v psychologii používá poměrně volně a ze své přirozené podstaty významu.

2.2. Internetová spřízněnost

Spojení pojmu spřízněnost s internetem chápou Papacharissi a Rubin (2000) v souvislosti s jedincovým specifickým a rozdílným způsobem využívání Internetu. Teorie internetové afinity vysvětluje, jak moc se člověk cítí být emocionálně spřízněn s Internetem. Dále se tento koncept snaží změřit a zhodnotit jedincovu závislost na Internetu. Internetová afinita ovlivňuje, jak moc člověk používá samotný internet a také má dopad na jedincovu volbu internetových aplikací (Anderson, 2005). Podle výše uvedeného může být internetová afinita chápána v analogii s pyramidou jako nejnižší dimenze vztahování se jedince k Internetu. Nad ní bychom mohli vystavět nadužívání a na pomyslné první příčce by mohla stát závislost na Internetu. Jelikož literatura mnoho nemluví o internetové afinitě, další řádky jsou věnované internetové závislosti.

Podle Diagnostického a statistického manuálu duševních poruch (DSM-5) je závislost viděna jako snížená schopnost člověka opakovaně ovládat své jednání, které v sobě nese prvky kompulze a pokračuje v něm i přes zjevné negativní následky. V rámci adiktologie mluvíme o nadužívání tehdy, když člověk naplňuje všechny body závislého chování. Internetovou závislost nenacházíme jako samostatnou psychiatrickou diagnózu. Avšak v nejobecnější rovině ji lze řadit mezi behaviorální typ závislostí (APA, 2016).

O pojmu internetové závislosti se dnes v odborných kruzích hojně diskutuje. Avšak koncept závislosti na internetu zůstává nadále mírně problematický a mnoho otázek je stále nezodpovězeno. Takovým příkladem může být nejasnost v oblasti funkce a postavení internetu v souvislosti s patologickým jednáním. Jde o to, že dnes stále není jasno v tom, je-li internet důvodem vzniku závislosti jako takové nebo slouží-li jako prostředek manifestace již vzniklé nebo skryté tendence jedince k závislosti (Blinka, 2015).

Griffiths (2000) v této souvislosti hovoří o dvou pólech internetové závislosti. Prvním z nich je, že v člověku, který přistupuje na internet, již nějaká patologie dřímá a internet slouží jako prostředí, kde se posléze ukáže. Jde o to, že by se dříve či později projevila nebo ukázala. Internet v tomto světle může být brán jako místo, které pro jedince do jisté míry může mít protektivní charakter (např. v oblasti sexuální závislosti na internetu a problémového jednání *online* a *offline* – v reálném světě se člověk může nakazit pohlavními chorobami nebo se může dostat do styku s násilím nebo jinými patologickými jevy). Druhý pól hovoří o tom, že internet a jeho prostředí může člověku sloužit jako spouštěč.

Jak se zdá, tak toto dilema s výzkumníky ještě chvíli zůstane, avšak jak dokazuje praxe, tak jsou tyto situace spíše ideálním stavem, který v reálném světě nenastává. Spíše dochází k jejich provázání. Jisté však je, že chceme-li pochopit jedincovu závislost nejen na internetu (může posloužit jakýkoliv prostředek), je potřeba od celé situace podstoupit a zaměřit se nejen na četnost používání internetu a činnosti, které tam člověk provádí. Celá situace vzniká v triádě jedince se svými osobnostními faktory, užším a širším sociálním prostředím. To následně ovlivňuje, jak internet používá a jaký efekt na něj má (zde lze hovořit o závislosti). Do vzájemné interakce také vstupuje samotné používání média s jeho konkrétním účinkem na člověka (Slater, 2007).

Dnes chápeme závislost na internetu jako nadřazený termín pro poruchy související se závislostí na (Weinstein, 2014):

1. online počítačových hrách,
2. kybersexu,
3. online hazardu,
4. závislostí spojenou s užíváním sociálních sítí.

Typickými diagnostickými kritérii pro všechny výše uvedené *online* závislosti je nadměrné trávení času na internetu s následkem zanedbávání sama sebe a svých základních potřeb. U člověka se dále dostavuje syndrom z odnětí manifestující se do depresivní podoby a pocitů rozhořčenosti a tenze. Dále u člověka roste míra tolerance a objevují se v jeho životě negativní důsledky ze zanedbávání svých každodenních povinností a konfliktů (např. lhaní o reálné době trávené na Internetu) s blízkými lidmi. A co více, internet může sloužit jako prostředek k odvrácení pozornosti od svých každodenních potíží (Weinstein, 2014).

V dostupné literatuře věnující se internetové závislosti můžeme spatřit dva významné faktory, které mohou potencovat vznik závislosti. Jedním z nich je míra času stráveného na internetu a tím druhým jsou pocity osamělosti nebo samoty. Velmi významnými jsou i samotné internetové aplikace, které jedinec na internetu aktivně využívá (Kuss et al., 2013).

Nedávné studie poukazují na negativní vliv internetu na jedince ve formě maladaptivní projevů jako je psychické zdraví jedince, selhávání v oblastech studia, emočních a behaviorálních problémech. I když je velmi obtížné přesně vytyčit konkrétní spouštěče, mluvíme v této souvislosti s faktory, které přispívají ke vzniku internetové závislosti. Osobnostní charakteristika je v této souvislosti vysoce relevantní (Zhou et al., 2016). Do skupiny nejohroženějších jedinců spadají ti, u kterých se objevuje osobnostní charakteristika jako je hyperaktivita a tendence k jednání bez předchozí racionální a volní úvahy. V oblasti jedincova temperamentu se vysoce riziková zdají být ti, kteří tíhnou k vyhledávání nového, avšak zároveň jejich chování vykazuje nízkou úroveň závislosti na odměně (Wu et al., 2013).

2.3. Pětifaktorový model osobnosti a Internet

Psychologové se od nepaměti zabývají otázkami konstrukce lidské osobnosti a vždy vášnivě debatovali nad už zhotovenými jednotlivými modely a jejich složkami. Ve svém bádání se téměř vždy uchýlovali k hledání univerzální klasifikaci s jasně vymezenými oblastmi osobnosti. Po desetiletí výzkumů na tomto poli vědci dosahují shody a vytvářejí univerzální klasifikaci osobnosti ve formě „velké pětky“ (z angl. „*Big Five*“) osobnostních faktorů. Tyto faktory jsou založeny na studiu jazyků, a jak lidé popisují sami sebe a ostatní v jejich běžné mluvě. V této tzv. lexikální studii se výzkumníci zabývali výběrem slov popisujících nějakou konkrétní vlastnost osobnosti. Po nashromáždění dostatečného seznamu slov (v tomto případě přídavných jmen) význačných pro individuální rozdíly, specifické způsoby chování a prožívání, provedli výzkumníci potřebnou redukci na poměrně v čase trvalé osobnostní vlastnosti. Pětifaktorový model osobnosti tak představuje sbírku rozdílných dimenzí osobnosti shromážděných do jednoho uceleného rámce (Goldberg, 1981).

Hlavním aspektem pětifaktorového modelu osobnosti není zcela nahradit ostatní systémy. Tento model navíc nestaví svou teorii na popisu odlišností osobnosti na základě pouhých pěti faktorů, jak by se mohlo na první pohled zdát. Naopak se snaží obsáhnout široký rámec rozdílných osobnostních charakteristik díky několika úrovním každého z pěti faktorů (Hřebíčková, 2011).

Jejími dimenzemi jsou:

- I. Extraverze (společenský – samotář)
- II. Vstřícnost (ochotný – neochotný)
- III. Otevřenost (závislý – nezávislý)
- IV. Svědomitost (spolehlivý – nespolehlivý)
- V. Neuroticismus (vyrovnaný – úzkostlivý)

V dnešní době patří osobnostní pětifaktorový inventář mezi přední diagnostické inventáře osobnosti a došlo k jeho uplatnění i v prostředí Internetu. Osobnostní charakteristika je důležitým činitelem v rámci interakce s Internetem. Jednotlivé složky mohou působit jako protektivní, ale také ohrožující (Kayis et al., 2016). Způsob, jakým předpovědět vztah mezi internetovou spřízněností a osobností se dá pouze v souvislosti se zjištěním jedinci osobnosti a kvalitou mezilidských vztahů (Jackson et al., 2003). Ve spojitosti s internetem bylo zjištěno, že faktory extraverze a neuroticismu jsou dvě osobnostní vlastnosti, které významně ovlivňují sociální aspekt na Internetu. Resp. jak sociální, tak aspekt osamocení (Hamburger, Ben-Artzi, 2000). Níže stručně rozepisují pět faktorů osobnosti podle „velké pětky“ a jejich specifickému chování a používání internetu.

Extravertovaní jedinci mohou být popsáni jako přátelští, hledající společnost druhých, jsou ochotni brát na sebe riziko, ve svém projevu chování jsou impulzivní. Avšak mají silné potřeby komunikace s ostatními jedinci a využívají prostředí internetu jako nástroj pro komunikaci. Internet není v jejich očích náhrada za mezilidskou interakci, ale slouží jako doplněk. Hlavním důvodem, proč extravertovaní lidé používají internet je, že jim může poskytnout více možností a příležitostí, jak se setkávat s lidmi a utvářet mezilidské vztahy. Navíc bylo zjištěno, že extravertovaní jedinci a ti, kteří mají dostatek sociální opory, profitují z používání internetu nejvíce (Hall, 2005). Důvodem může být, že tito lidé také tráví hodně svého času aktivitami, které nezahrnují užívání počítače a Internetu, ale naopak aktivitami, které jsou typické pro vysokou míru osobního mezilidského kontaktu (Landers, Lounsbury, 2006).

Landers společně s Lounsbury (2006) došli ve své studii ke zjištění, že osobnostní dimenze vstřícnosti je negativně spojena s používáním internetu jedincem. Tento fakt vysvětlují v relaci s jedinci, kteří nemají dobré mezilidské vztahy s ostatními spolužáky, a tak se raději uchylují k internetu a tím pádem zde i více tráví volného času. Komunikace skrze e-maily a chatovací aplikace je pro tyto jedince vhodnějším prostředím. Výše uvedené se však týká pouze jedinců s nízkou mírou vstřícnosti, jelikož se v jejich chování mohou objevovat prvky agresivity a nepřátelského jednání. Takovéto chování projevené v reálném světě může mít pro jedince negativní dopad (Costa, McCrae, 1992). Opakem jsou jednotlivci, kteří vykazují vyšší míru vstřícnosti. Vstřícnost je obecně brána jako protektivní faktor proti vzniku internetové závislosti (Kayis, et al., 2016).

Dimenze otevřenosti vůči nové zkušenosti v sobě nese charakteristiku zvědavosti. Jak by se na první pohled mohlo zdát, tak internet svým prostředím a aplikacemi může snadno uspokojit jedince zvědavost a zájmy a takových lidí by pak mohla propuknout internetová závislost. Velmi překvapivý je ale fakt, že více otevření jedinci dávají menší přednost virtuálnímu prostředí a vykazují menší sklon k propuknutí závislosti. Avšak důležitou roli u těchto jedinců hrají nasbírané a získané zkušenosti z reálného světa, které jsou pro ně barvitější a bohatší, než ty ze syntetického světa virtuálního (Kayis, et al., 2016).

Svědomitost je další dimenzí pětifaktorového modelu osobnosti. Negativní vztah zjištěný mezi svědomitostí a internetovou závislostí dává tušit, že svědomitost může být spatřována jako faktor, který jedince může chránit před přílišným využíváním lákadel, které internet přináší. Podle Costy a McCrae (1992) mají svědomití lidé vnitřní sebedisciplínu, mají smysl pro povinnost a jsou motivováni postupovat ke svému cíli (1992). Snadno kontrolují své chování a četnost užívání internetu ve svém pracovním a osobním životě (Cao, Su, 2006). Faktor svědomitosti pozitivně koreluje např. u studentů mezi internetem a vykonáváním jejich studijních povinností (Landers, Lounsbury, 2006).

Lidé, kteří jsou více akcentováni do neurotického spektra pětifaktorového osobnostního modelu, mají tendenci vykazovat známky úzkosti, přehnané emotivity a reakce na sociální podněty. Je u nich vysoká pravděpodobnost, že tito jedinci budou selhávat v sociálních interakcích (Eysenck & Eysenck, 1975). Díky opakujícím se negativním pocitům a samotnému selhávání si takoví jedinci osvojují maladaptivní *copingové* strategie jako je např. popření. Tito jedinci navíc vykazují nezdravé používání internetu někdy až na hraně samotné závislosti. Neuroticismus je navíc pozitivně spojován s problémovým používáním internetu a slouží jako indikátor internetové závislosti (Kayis et al., 2016).

3. Digitální domorodci

Dnešní doba plná nejrůznějších technologií, přesněji doba informačních a komunikačních technologií (dále jen *ICT* z anglického „*information and communication technologies*“) má důležitý dopad nejen na pojmenování, ale také na nazírání a strukturu soudobé společnosti. Historickým milníkem v pojmenování společnosti jako *informační* byl rok 1975 kdy byl tento termín poprvé použit ve francouzské vládě, která rozvedla svůj vlastní výklad chápání telekomunikací na národní úroveň, a kdy stanovila patřičné vládní opatření na rozšíření informačních a komunikačních technologií. Poprvé v historii se tak setkáváme se spojením pojmů společnost a technologie (Černý, 2013). Od té doby společnost a technologie urazily velkou vzdálenost a dnes bychom společnost mohli rozdělit na dvě velké skupiny. Jsou jimi lidé, kteří s informačními technologiemi vyrůstali a lidé, kteří se s nimi museli sžít nebo je integrovat do svého života (Horan, 2011). Všeobjímajícím prvkem těchto dvou skupin se stal internet, který tyto dvě skupiny společně využívají. Nejaktivnějšími jedinci na tomto poli se stala mladá generace uživatelů, která se s digitálními technologiemi nemusela nijak zvlášť učit. V literatuře se s nimi setkáváme pod pojmy Digitální domorodci, Net generace, Generace Z nebo také *Millennials* (Tapscott, 2009). V současné době jako odezva na technologické trendy a neustálý vývoj globálního trhu spatřujeme v literatuře také pojmy typu i-Generace nebo Google generace (Rosen, 2010). Každý z těchto termínů pro novou generaci přináší nějakou zvláštní metaforickou rezonanci, ale v obecné rovině jsou všechny tyto termíny vyhraněny ostrými hranicemi s předpokladem, že i rozdíl v pár letech může být významný (Jones, Czerniewicz, 2010).

Průkopníci myšlenkového proudu o mladých lidech, kteří jsou od narození obklopeni informačními technologiemi, byli ze začátku především američtí vědci. Na tomto místě je důležité poukázat na fakt, že ačkoliv se všichni významní badatelé shodují na tom, že dnešní generace mladých lidí se od malička střetává s technologiemi, neexistuje jednotný konsensus předělu v literatuře, od kdy oficiálně mluvíme o mladých lidech jako o digitální generaci. Navíc každý z autorů vyjadřující se k této problematice přináší své vlastní pojmenování a vlastní náhled. Níže uvádím nejvýznamnější autory.

Diana Oblinger (2003) ve svých pátráních přichází na rok 1982, kdy se podle ní měli narodit první příslušníci digitální generace. Poměrně široce zastoupeným a přijímaným datem je rok 1980 podle Johna Palfreyho a Urse Gassera (2008).

Významnou osobností polemizující nad novou generací technicky zdatných mladých lidí, kteří zrovna přicházejí na vysoké školy, se stal Marc Prensky. Ve svých pracích se zabývá především stránkou edukativní. Pro mladé lidi našel souhrnné označení *Digital Natives* (česky digitální domorodci). Toto označení se stalo ve vědeckých člancích a publikacích velmi oblíbené. I on se ve svých pracích přibližuje k již zmiňovanému roku 1980 jako narození nové generace (Prensky, 2001).

Don Tapscott (2009) se svým prvním vydáním publikace, která odstartovala diskuzi nad novou generací mladých lidí obklopených ICT, říká, že jsou to přímí potomci tzv. generace X, nebo také známé v dnešní literatuře jako digitální imigranti. Jinými slovy jako lidé, kteří nevyrostali obklopeni vymoženostmi digitálního světa a před kterými vyvstává specifický úkol integrace technologického pokroku do svých životů. Tapscott (2009) přišel s označením pro tuto generaci jako tzv. *Net Gen*, jejíž příslušníci se narodili od začátku roku 1977 do konce roku 1997.

I když je rok 1980 široce uznávaným, nelze opomenout zásadní fakt, že internet se od té doby značně změnil, nejvíce od doby příchodu technologické revize ve verzi Webu 2.0. Objevily se proto hlasy, že by bylo více vhodnější mluvit o první a druhé generaci digitálních domorodců. Druhá generace by měla být datována od roku 1993. Vedle termínu digitální domorodci spatřujeme nyní nové pojmenování pro tuto evoluci lidí jako je i-Generace nebo Google-generace (Google Inc. je americká mezinárodní společnost zaměřující se na produkty spojené s internetem). Pojem digitální domorodec se stal nadřazeným novým pojmem. Tuto generaci i tak stále řadíme pod původní pojem digitální domorodci, přestože tito mladí lidé vyrostli na již zmíněných technologiích Webu 2.0 (Joiner et al., 2013).

Jak se zdá, tak určit přesné datum narození digitálních domorodců nelze s jistotou stanovit. Náš pohled klidně může začít směřovat k šedesátým létům dvacátého století, kdy se lidé začínali seznamovat s pojmem počítač, nebo ke sklonu dvacátého století, kde se již digitální domorodec připravoval ve školní lavici a kdy se zároveň stal e-mail (vznikl v roce 1993) důležitou technologií, která dnes zasahuje do našeho každodenního života (Greenfieldová, 2016).

Nicméně podle nedávných studií se ukazuje, že označení digitální domorodci by mělo být spíše vnímáno jako deskriptivní kategorie než jako skupina nebo generace, která ze své podstaty disponuje lepšími dovednostmi v oblasti digitálních technologií oproti svým předchůdcům (Bennett, Marton, 2010).

A co více, stále se objevují také hlasy zpochybňující samotnou existenci digitálních domorodců. Např. profesor Neil Selwyn (2009) z londýnského Institutu pro vzdělání přišel ze svého úhlu pohledu s názorem, že neexistuje rozdíl v mozkové struktuře mezi mladými lidmi a předchozí generací. Své závěry podtrhává tvrzením, že se jedná spíše o běžné lidi, kteří se, tak jak nám lidská evoluce už mnohokrát ukázala, dokázali adaptovat na nové prostředí, ve kterém vyrůstají.

3.1. Dělení a charakteristické znaky

Na první pohled by se mohlo zdát, že všichni jedinci pocházející z generace digitálních domorodců tíhnou k digitálním technologiím a jejich obsluhu zvládají bez sebemenších problémů. Takovýto pohled by byl značně redukcionistický. Digitální domorodci by se dali rozdělit do tří skupin. První z nich jsou mladí lidé, kteří nepociťují afinitu s digitálními technologiemi a mohou se jim i vyhýbat. Používají mobilní telefon (nikoli však chytrý telefon), avšak nemusí mít ani doma připojení na internet. Nejsou vyzbrojeni e-mailem ani účtem na sociálních sítích Facebook a Twitter. Druhou skupinou jsou lidé, kteří si uvědomují, že jsou technologie součástí dnešního světa a používají je jen v nezbytně nutné míře. Dokáží si na internetu najít potřebné informace, provést nákup *online* a mohou vlastnit účet na Facebooku (ten kontrolují pouze jedinkrát za den nebo párkrát do týdne). Třetí a nejpočetnější skupinou jsou tzv. zapálení účastníci. Užívají si širokou paletu možností, které jim nové technologie nabízí. Např. připojením na Facebooku tráví povětšinu času dne, sledují internetové televize a video kanály. Jsou lépe dosažitelní přes různé druhy *online* komunikace než jen přes mobilní telefon. Navíc vlastní zařízení s neustálým připojením na internet (Zur, Zur, 2011).

Nejzákladnější charakteristiky podporující existenci digitálních domorodců mohou být shrnuty do dvou základních bodů:

- 1) Digitální domorodci, jako mladá generace lidí, disponují rozsáhlými znalostmi a dovednostmi na poli informačních technologií (Tapscot, 2009).
- 2) Důsledkem vyrůstání a zkušeností s novými technologiemi si digitální domorodci vytvořili specifické způsoby a styly učení, které se odlišují od předchozích generací studentů (Prensky, 2001).

Prensky (2001) přišel s názorem, že tato generace je od základu rozdílná generaci předešlé. Tvrdí, že tito mladí lidé strávili celé své dětství a život obklopeni počítači a počítačovými hrami, digitálními přehrávači muziky, videokamerami, mobilními telefony a dalšími nástroji význačnými pro digitální dobu. Vliv vystavení se těmto podnětům v raném dětství má za následek, že studenti mají přirozenou afinitu k těmto technologiím a disponují digitální gramotností. Dokáží proto intuitivně používat rozdílná zařízení bez toho, aby využívali instrukční manuály. Negativním aspektem se jeví pouze povrchní porozumění určité technologii, což ve výsledku může mít značný negativní dopad třeba na aspekt soukromí své osoby.

Se zajímavým dělením základních charakteristik přišel Tapscot (2009), který pro svou *Net Gen* ustanovil osm základních rysů:

- 1) Ve všem, co dělají, chtějí svobodu. Od svobody volby po svobodu projevu.
- 2) Milují přizpůsobování a personalizaci.
- 3) Jsou to noví badatelé.
- 4) Pokud si chtějí něco koupit nebo se rozhodují pro místo, kde by mohli pracovat, vždy se dívají na integritu a otevřenost dané společnosti.
- 5) *Net Gen* se chce bavit a hrát si v jejich práci, výuce a sociálním životě.
- 6) Je to generace založená na spolupráci a vztazích.
- 7) *Net Gen* mají potřebu rychlosti – a nejen v počítačových hrách.
- 8) Jsou to inovátoři.

Z výčtu osmi charakteristik je důležitý bod číslo sedm, který mluví o potřebě rychlosti. Nejenže digitální domorodci pravděpodobně preferují dynamický život, ale především co je jedním z často skloňovaným rysem je ten, že jsou zvyklí přijímat informace s velkou rychlostí. A co více, ke zpracování informací má u nich docházet tzv. paralelně tedy v tzv. „*multi-taskingu*“ (z angl. „*multi*“- mnoho a „*task*“- úloha), což znamená, že člověk je schopen vykonávat více úkolů současně. Doménou nové generace má být především rychlost například v reakční době, odpovědích na IM komunikaci (z anglického. „*instant messaging*“- komunikace v online světě, která se odehrává v reálném čase) a je jedno, jestli hrají hry nebo vykonávají úplně charakterově odlišnou činnost. Odvrácenou stránkou této schopnosti je snížená přesnost (Oblinger, 2005). Ve skutečnosti, když má člověk vykonávat řadu komplexních úkolů, tak k žádnému „*multitaskingu*“ nedochází. Lidský mozek nedokáže totiž zpracovat dva nebo více komplexních úrovní kognitivních úkolů dohromady. Proto mozek spíše „skáče“ nebo přepíná z jednoho úkolu na druhý (Rosen, Carrier, Cheever, 2013).

Závěr této podkapitoly věnuji pohledu na digitální domorodce Donu Tapscottovi (2009), který spatřuje unikátnost *Net Gen* především v jejich globálním měřítku. Podle jeho slov se jedná o populaci lidí, mezi kterými se stírají technické bariéry a výsledkem je, že dochází ke zplošťování světa. Tvrdí, že každá země nebo národ si vždy uchovají svou kulturu a specifika, ale že už nyní jde jasně vidět trend, kdy si mladí lidé globálně osvojují stejné generační přístupy, normy a způsoby chování.

3.2. Způsob využívání Internetu

Mladí lidé tráví v prostředí internetu poměrně hodně času. Takovéto zjištění se týká především mladých lidí ve věku od šestnácti do dvaceti čtyř let. Zajímavým zjištěním je fakt, že ve věkové skupině 16-24letých využívá internetové připojení 97 % lidí. Ze statistiky za druhé čtvrtletí téhož roku plyne, že 92,6 % lidí ve věkové skupině 16-24 využívá internet skoro každý, nebo každý den. Z toho navíc 27 % lidí udává, že tráví na internetu deset a více hodin za týden (Český statistický úřad, 2016). Předpokládá se, že v jejich dvaceti letech každý jedinec stráví kolem dvaceti tisíc hodin používáním digitálních zařízení jak pro svůj osobní, tak profesní účel (Valkenburg, Peter, 2008). Ze zjištění studie *EU Kids Online* vyšlo najevo, že lidé v rozmezí devět až šestnáct let nejvíce využívají internet na návštěvu sociálních sítí. Na druhém a třetím místě pak provozují komunikaci prostřednictvím IM a sledují videa (např. Youtube) (Livingstone et al., 2014).

I když se digitální domorodci stali zdatnými uživateli nových technologií, jejich používání se značně liší od svých protějšků digitálních přistěhovalců. Sféra komunikace je jednou z mála oblastí, ve které se odlišují. Digitální přistěhovalci upřednostňují v komunikaci e-mail, zatímco digitální domorodci spíše využívají více synchronní způsoby v podobě *instant messagingu*. Blogování je pro oba tábory stejně důležité. Digitální domorodci jej ale spíše využívají ke sdílení osobních zkušeností a zážitků a zacházejí s ním jako s online osobním deníkem. V kontrastu s tím digitální imigranti používají blogovací stránky jako nástroj intelektuálního charakteru pro sdílení a diskuzi různých myšlenek a nápadů (Prensky, 2001). Digitální domorodci jsou dále velmi aktivní na poli tvorby vlastních webových stránek, nahrávání video obsahu na oblíbené video kanály (např. YouTube). Nejsou pouhými pasivními konzumenty a příjemci internetového obsahu ale co je důležité, jsou aktivními účastníky (Joiner, 2013).

Oblast komunikace můžeme rozšířit na v dnešní době velmi populární sociální síť. Ty existují již mnohem déle, než by mohlo zdát. Jsou zde s námi již od roku 1997 a staly se nedílnou součástí internetu. Mezi nejpoužívanější a v dnešní době hojně oblíbené patří zejména Facebook, Twitter, MySpace, Instagram, LinkedIn, Bebo a Tumblr. Suverénně nejoblíbenějším je dnes Facebook s více než miliardou uživatelů po celém světě. Jejich uživatelé jednotným hlasem vyzdvihují přínos v podobě možnosti kontaktu se svými *offline* přáteli v prostředí *online*. Mohou díky této síti udržovat přátelské vztahy i přes limity dané velkými vzdálenostmi (Greenfield, 2016). Jak se dá tušit, takováto tvrzení nejsou primární esencí, proč lidé využívají sociální sítě a proč se těší takové oblibě u mladé generace. Z nedávné studie vyšlo zjištění, že lidé využívající Facebook pro to, aby získali co nejvíce přátel, vykazují největší míru životní spokojenosti oproti těm, kteří se snaží díky tomuto nástroji udržet si pár svých *offline* přátel. Pozitivního efektu je docíleno o to více, pokud jedinec považuje své přátele za jakési obecnstvo, kterému se může prezentovat ve smyslu svého vlastního představení (Manago, Taylor, Greenfield, 2012).

Mnoho mladých lidí používá internet hlavně kvůli zábavě a vedle toho také k získávání informací. Níže uváděná studie si kladla za cíl porozumět tomu, jaká je jejich rutina v získávání informací a jaké metody využívají. Výzkumníci zkoumali konzumaci zpravodajství. Poměrná většina probandů používala internet jako hlavní nástroj, dále následovala televize a klasické papírové noviny. Digitální domorodci podle zjištění upřednostňují vyhledávání informací z více zdrojů a z rozdílných formátů. Nejvíce upřednostňují mediální zdroje, kde je umožněno využít jak zvukového, tak video obsahu (Veinberg, 2014).

Na tomto místě je nutné poukázat na jednu zajímavou, avšak pilotní studii provedenou výzkumníky Friendlem a Verčičovou (2010), kteří se snažili porozumět preferenci médií digitálních domorodců. Zjistili, že ne všichni lidé pod třicet let jsou úplně ponořeni do světa digitálních technologií. Tímto zjištěním začali bořit zažitý mýtus o mladých lidech, kteří nedají dopustit na své elektronické zařízení. Dále tato studie ukázala, že přestože lidé upřednostňují používání sociálních medií v jejich osobních životech, není tomu nutně tak i v tom pracovním. Výsledky z této studie jsou jistě zajímavé, avšak nelze je zobecnit na celou populaci. Probandi (N= 310) tohoto výzkumu byli především zaměstnanci IT sféry, u kterých se předpokládá pro zapálení do nových technologií přímo vybízí, a navíc většina byla mužského pohlaví.

Joiner společně se svými kolegy (2013) provedl studii zabývající se porovnáním první a druhé generace digitálních domorodců. Jejich cílem bylo zjistit, zdali existuje rozdíl v jejich postojích a využívání Internetu. Předpokládali, že druhá generace bude vykazovat více pozitivní postoj a budou ve větší míře využívat internet než předešlá generace domorodců. Své probandy podrobili dotazníkovému šetření, ze kterého vyšlo najevo, že druhá generace digitálních domorodců měla více pozitivní postoj k internetu než generace předešlá, a také skórovala více v sekci měřící míru ztotožnění s internetem a méně v části měřící Internetovou úzkost. Ze zjištění dále vyplývá, že digitální domorodci druhé generace častěji využívají internet a sociální síť. Jedinou shodu se podařilo najít v míře využívání e-mailové komunikace.

Závěr této podkapitoly věnuji zjištěním, která vzešla v rámci průzkumu *EU Kids Online*, že čím častěji dítě využívá Internet, tím více rostou jeho digitální dovednosti a šplhá tak pomyslně po žebříčku, kdy se mu otevírají online příležitosti, ze kterých může profitovat. Avšak to, jak využíváme Internet, nemusí mít vždy pro člověka přínos. Ve velké míře záleží na uživatelově věku, pohlaví a také socio-ekonomickém statusu (Livingstone et al., 2014).

3.3. Online identita

Na základě zjištěných skutečností z provedeného výzkumu *EU Kids Online* vyšlo najevo, že život mladých lidí se dnes z velké části odehrává v tzv. kyberprostoru (Livingstone et al., 2014). Kyberprostor můžeme chápat jako virtuální místo, kde lidé spolu vstupují do vzájemné interakce. V takovémto prostoru dochází k využívání vyspělých síťových zprostředkovávajících činitelů jako je internet, chytrý telefon, počítač a které se společně mohou nacházet v propojené síti (Macek, 2011). Pobýváním v takovém prostředí tráví mladí lidé suverénně nejvíce času až po spánek. Je jisté, že každý člověk se liší

v různorodosti prováděných činnostech v prostředí internetu. Ten je největším zprostředkovatelem rychlé zábavy, odpočinku, získávání informací a pomocníkem při plnění si svých studijních povinností. Je také významným pomocníkem v procesu hledání vlastní identity (Livingstone et al., 2014).

S internetem se nemění představa o identitě povšechně. Nějakým způsobem se tento vývoj jako proces v digitálním světě nijak neodlišuje od průběhu jako v době minulé. A to navzdory změně dynamiky v tomto procesu. Z pohledu digitálního domorodce není jeho identita rozdělena do *online* a *offline* identity, či osobní nebo sociální roviny. Všechny tyto formy existují současně a jsou spolu úzce propojeny. Digitální domorodci skoro nikdy nerozlišují mezi *online* a *offline* verzi sebe samé. Jejich identita je ustálená skrze reálný svět a ten digitální. Internet se jeví jako místo, kde mladému člověku je umožněno se svou identitou experimentovat. Díky životu *online* mohou lidé nacházet nové intimní vztahy a sociální skupiny dle svých preferencí. Díky tomu získávají také důležitý pocit sounáležitosti s ostatními jedinci (Palfrey, Gasser, 2008).

Prostředí internetu svému mladému uživateli dává příležitost prozkoumávat jednotlivé aspekty své identity, které by v dřívější době byly společností zavrhovány nebo stigmatizovány. Prostředí internetu může sloužit jako pomyslné tréninkové hřiště, kde člověk může vyjadřovat a objevovat své pravé já, např. v oblasti sexuality. Dále mohou různá média zprostředkovávat příležitost pro zakoušení různých identit (Palfrey & Gasser, 2008).

Nejviditelnější výhody prostředí kyberprostoru mohou být spatřovány zejména ve schopnosti zůstat v kontaktu s blízkými osobami a je jedno, kde se právě nacházejí. Dále internet může být místo, kde dostáváme pozitivní odezvy, kterým se nám *offline* nedostává. Kyberprostor dává možnost navazovat kontakty, které překračují limity a omezení dané geografickou polohou jedince. Může tak přistupovat k obrovskému množství informací a znalostí, novým zkušenostem a dříve nevídaným možnostem, a tak vytvářet svou identitu. Sulerův student (2015) referuje o výhodách internetu takto: „*Internet mi pomohl stát se tím, kým jsem. Internet dává každému možnost tvořit. Díky sociálním médiím můžeme získat vhled do pozitivní ale také negativní stránky lidské přirozenosti. Kyberšikana zde existuje, ale také můžeme vidět a přijímat příspěvky podpory a laskavosti od úplně cizích lidí. V kyberprostoru se můžeme setkat s tím nejlepším, ale také nejhorším z lidství.*“ (s 3, 2015).

Negativní stránkou kyberprostoru je něco, co by se dalo nazvat jako problém symbiotického připoutání k internetu. Psychoanalytickým objektivem jde o obdobu narušení vývojové fáze separace-individuace (Suler, 2015). Turkle tuto nesnáz popsal jako nutkání být ve spojení s druhými a sdílet s nimi své myšlenky a pocity, což může vézt ke stavu, kdy

jedinec přestane sám o samotě pro sebe reflektovat své myšlenky a pocity a může tak lehce ztratit přehled o tom kdo ve skutečnosti je. Slovy jednoho Sulerova studenta (2015): „Potřebujeme internet k tomu, aby nám řekl, kdo jsme, na místo toho, abychom se to snažili zjistit samy v sobě. Jsme závislí na internetu, abychom se cítili důležití a ceněni. Žádný "like" (způsob, kterým vyjadřujeme na sociálních sítích, že se nám něco líbí) se rovná nulové osobní hodnotě." (s 4, 2015).

Druhou negativní stránkou je dilema falešných nebo povrchních vztahů. Člověk může vytvářet vztahy se širokým polem lidí a zároveň je všechny udržovat od sebe v bezpečné vzdálenosti. V kultuře kyberprostoru, která oslavuje popularitu v důsledku akumulace následovníků a "lajků", je potřeba nasbírat co možná největší počet přátel. Tím dochází k jevu, že místo toho, aby člověk obohacoval svou identitu skrze několik pár těsných a důvěrných vztahů, usiluje o čím dál větší publikum. Online intimita je brána jako rušivý luxus a empatická pozornost se dostává pouze jen hrstce málo lidem, pokud vůbec (Turkle, 2012). Suler výše uvedené podtrhuje slovy svého studenta (2012), který říká, že: „děti se už neučí, jak komunikovat a interagovat ve formě z očí do očí. Všichni více komunikujeme skrze monitor osobního počítače a umění vedení konverzace se povšechně vytrácí." (s 4, 2012).

Může se tak stát, že u jedince dojde ke ztrátě *self* skrze tendenci vytvářet disociativní, přespříliš kontrolované, imaginární a povrchní *online* vztahy, které mohou vézt k osobní identitě, která ztratí svou bohatost, opravdovost a komplexnost (Turkle, 2012).

Profesor psychologie Jean Twenge a jeho kolegové (2008) spatřují novou generaci jako orientovanou na sebe, tudíž nejvíce narcistickou generaci v celé lidské historii. Narcisté mají pozitivní a nabobtnalou představu o sobě samé. Myslí si, že jsou nejvíce mocní a nejdůležitější lidé, než ve skutečnosti jsou. To následně ovlivňuje jejich mezilidské vztahy. Tato generace postrádá některé běžné lidské atributy: stabilní a blízké mezilidské vztahy, smysl pro sounáležitost, pocitování bezpečí, přímočarou cestu k dospělosti a pracovnímu zařazení. Černý výklad narcistické osobnosti podtrhuje zjištěním ze své studie o vyšším zneužívání alkoholu, drog, rizikovějšímu chování, tíhnutí k hazardu a také napadání lidí. Své závěry shrnuje do úvahy o vytváření mladých lidí, kteří jsou narcističtí, místo toho, abychom vychovávali sebevědomé potomky. Tato studie byla hojně kritizována pro svou metodologickou zakotvenost, ale výsledky zní poměrně přesvědčivě. V roce 1982 měl jeden člověk ze sedmi zvýšený skór ve škále narcismu a v roce 2006 již jeden ze čtyř.

4. Digitální imigranti

Digitální imigranti jsou viděni jako skupina lidí, kteří nevyrostali s digitálními technologiemi a jsou bráni jako protiklad k digitálním domorodcům. Zatímco mnoho digitálních domorodců je technicky zdatných na základě jejich vyrůstání s všudypřítomnými technologickými vymoženostmi, někteří z nich nemusí nutně sdílet talent pro jejich používání, anebo dokonce nemusí mít zájem nebo chuť dozvědět se o nich více. Digitální imigranti jsou také vysoce diverzifikovanou skupinou ve smyslu jejich přístupu a schopnostech v souvislosti s používáním digitálních technologií. Časově je řadíme mezi rané uživatele Webu 2.0. Avšak většina digitálních imigrantů se narodila před samotnou existencí digitálních technologií a jejich používání si osvojili až později ve svém životě díky vlivu společnosti a všudypřítomnému technologickému pokroku (Jones, Czerniewicz, 2010).

Vedle pojmenování Digitální Imigranti od Marca Prenského (2001), nalézáme v textu od Ira Kaufmana (2011) pojem Digitální Mimoszemšťané. Podle něj jsou to lidé, kteří svým věkem předčí samotné digitální domorodce. Je jim v rozmezí od čtyřiceti pěti let do sedmdesáti. Z těchto dvou skupin si jako poslední osvojují technologie Webu 2.0. Vyznačují se jen základními dovednostmi v rámci práce s počítačem a internetem. Jen stěží dokáží pružně reagovat a adaptovat se na přísun nových technologických vymožeností. Ve výkladu tohoto textu se však držím jednotného pojmenování a dělení podle Marca Prenského (2001).

4.1. Dělení a charakteristické znaky

Digitální imigranty můžeme dělit do tří základních skupin podle osobního vztahu k technologiím. První jsou lidé, kteří se novým technologiím vyhýbají. Upřednostňují takový životní styl, který je bez nich buď úplně, nebo jen minimálně. Kupříkladu nevyužívají mobilní telefon, ani elektronickou komunikaci. Typickým znakem této skupiny je, že nevidí mnoho smyslu ve využívání různých digitálních vymožeností. Druhou skupinou jsou imigranti viděni optikou jako ti, kteří se zdráhají využívat digitální technologie. Uvědomují si, že jsou digitální technologie součástí dnešního světa a snaží se s nimi sžít, i když je to pro ně někdy velmi obtížné. Je to zároveň skupina hodně různorodá a s největší pravděpodobností do ní spadá nejvíce digitálních imigrantů. Obzvláště typické pro její příslušníky je váhavý a obezřetný postoj než jejich ochotné využívání. Poslední skupinou v tomto orientačním třídění jsou jedinci, kteří se pro nové technologie nadchnuli a v jistém smyslu dokáží s digitálními domorodci držet krok díky jejich zapálení a zájmu. Takovéto jedince můžeme vídat např. jako programátory a podnikatele, kteří se ponořili do internetové

kultury. Jedinci této skupiny by dále mohli být charakterizováni jako ti, kteří si cení nových technologií a dělají vše, aby z nich také profitovali (Toledo, 2007).

Digitální imigranti se nejvíce odlišují ve svých specifických rysech od digitálních domorodců v názorech na prostředí internetu, způsobech komunikace, zpracování informací, v jejich „přízvuku“ a způsobech učení (Kaufmann, 2011).

Internet je v očích digitálních imigrantů viděn jako místo, kde si mohou číst a získávat nové informace. Přístupují k internetu jako pasivní konzumenti obsahu. Avšak podle jejich pohledu je internet také zároveň spatřován jako prostředí, kde mladí lidé zbytečně marní svůj drahocenný čas, který by mohli investovat do jiných aktivit a marní své životy. Chápu totiž internet a virtuální prostředí jako nástroj, který není nezbytný pro plnohodnotný život. Důležitými tématy se pro ně stává ochrana svého soukromí a sebeodhalení. Upřednostňují úzký kruh důvěrných přátel před kvantitou a povrchními mezilidskými vztahy (Jones, Czerniewicz, 2010).

Pro způsoby komunikace digitálních imigrantů je charakteristické, že upřednostňují rozpravu s druhým člověkem tváří v tvář. Jinými slovy tíhnou ke komunikaci, která je synchronní a odehrává se v přítomném čase. Není při tom podstatné, jaký komunikační nástroj právě používají (Tapscot, 2009).

Informace raději od druhé strany přijímají pomalu, lineárně, logicky a v sekvencích. Typickým příkladem takového chování může být spatření při seznamování se s technologickými novinkami. Místo toho, aby se učili pokusem omylem, jsou zvyklí pročitat instruktážní příručky a manuály s jasně danými kroky. Preferují logický a lineární proces při objevování dosud nepoznaného. Z toho jasně vyplývá, že na rozdíl od digitálních domorodců, pro které je typický "*multitasking*", digitální imigrant vždy volí jeden úkol, na který se soustředí a věnuje mu tak svou plnou kapacitu pozornosti. To se odráží také ve schopnosti snadněji oddálit činnosti vedoucí k rychlému uspokojení nad činnostmi vyžadující delší čas a také trpělivost (Rosen, Carrier, Cheever, 2013).

Stejně tak, jako se člověk učí druhému jazyku, se digitální imigranti snaží o osvojení si nových způsobů „mluvy“ v rámci digitálních technologií. Tak jako každý nový učenec může jednou dosáhnout dokonalosti v učeném jazyku a splynout tak s prostředím, zahlédnout digitálního imigranta bez notné dávky „přízvuku“ je téměř nemožné. Myšlenka „přízvuku“ je v této souvislosti spatřována jako úroveň uživatelova pocíťovaného komfortu při zacházení s technologiemi. Čím více pohodlně se cítí při používání technologií, tím otevřenější je vyzkoušet nové technologie a přístupy, a tím pádem se i snižuje imigrantův „přízvuk“ (Jukes, Dosaj, 2006). Tak jako lidé, kteří se rozhodnou přestěhovat do cizí země, také digitální

imigranti se ocitnout v novém světě kultury a rozdílných životních stylů, které do té doby nepoznali. Tak jak postupem času přičichají k nové kultuře, jazyku a jejím zvyklostem, začnou se v něm postupně aklimatizovat a jednou se do něj třeba plnohodnotně včlení (Toledo, 2007).

4.2. Způsob využívání Internetu

Podle dostupných statistických údajů z evropského Eurostatu, který sbírá data o uživateli České republiky a jejich využívání internetu od roku 2004, lze vyčíst, že v této době využívalo internet dvacet pět procent české populace. O jedenáct let později (rok 2015) se rozrostlo procento uživatelů téměř trojnásobně a aktuálně se pohybuje na sedmasedmdesáti procentech u uživatelů ve věkovém rozmezí šestnáct až sedmdesát čtyři let (Eurostat, 2016).

Vezmeme-li v úvahu, že v této diplomové práci, ať už z důvodu zavedení internetu do České republiky, datujeme digitální imigranty narozené před rokem 1993, tudíž nejmladším digitálním imigrantům je dnes dvacet tři let, spatříme zajímavý fenomén.

Ve sledované věkové skupině 25–34 let využívá Internet 95,4 % osob. Nejčastěji pak v časovém intervalu 5-10 hodin za týden. Digitální imigranti nejvíce používají internet na čtení on-line zpráv a novin, časopisů a hledání informací o zboží a službách. V internetové komunikaci dominuje e-mailová služba. Ve zbývajících věkových kategoriích tyto čísla postupně slábnou. Porovnáme-li však tyto výsledky se skupinou 16-24 let (digitální domorodci), zjistíme, že se až tak moc neliší. Mnohdy jde pouze o jednotky procent. Největší odlišnosti jsou patrné o době používání Internetu, kde digitální domorodci dominují s frekvencí více než 20 hodin týdně a jinak tomu není ani ve využívání sociálních sítí (Český statistický úřad, 2016).

Jak se zdá, tak si český digitální imigrant poměrně rychle osvojil a podmanil prostředí Internetu. Avšak tyto data nevyovídají nic o tom, jak dalekosáhle s internetovými aplikacemi digitální imigranti jsou schopni pracovat a jak se získanými informacemi posléze nakládají. Tak jako tak, v těchto výše uvedených parametrech by podle dostupné obecné literatury měli dominovat digitální domorodci.

4.3. Generační odlišnosti

Výzkum sociálních psychologů ukazuje, že lidé narození a vychovaní v rozdílných kulturách si osvojují během růstu odlišné způsoby myšlení (Hayles, 2007, Nisbett, 2004). Rozdílné prostředí a kultura, ve které jsou obě uvedené generace vychovávány, může mít dopad na jejich myšlenkové procesy. Navíc, neurologické výzkumy naznačují, že všudypřítomné prostředí digitálních technologií způsobuje změnu v zapojení nervových obvodů v mozku digitálních domorodců, čímž se zásadně liší od předchozí generace (Small, Vorgan, 2009).

Vědci z prostředí kognitivních věd poukazují na obecnou prospěšnost digitálních technologií na vývoj dítěte. Avšak jedním dechem dodávají, že klíč k úspěšnému vývoji je v umírněném nebo střídavém používání. Problém tkví např. v tom, že uvážlivé jednání přisuzujeme oblasti čelního laloku v mozku a tato dovednost se rozvíjí v průběhu dospívání. Technologie přitahují děti v čím dál mladším věku a logicky u nich není tato vlastnost dostatečně rozvinutá. Proto nejsou schopny posoudit atributy jak vhodnosti, tak kvantity v rámci své interakce s technologiemi. Grafman (2008) se proto obává, že myšlení budoucích generací bude spíše povrchové a nepůjde příliš do hloubky. Avšak nebude to znamenat, že mozek nebude schopen procesu hlubokého myšlení, jen to budoucí generaci bude dělat větší problémy. Dále má obavu, že typickým znakem pro ně bude jakási lenost v přemýšlení.

Tím, že jedinec tráví více času na internetu a přivyká si na místní charakter komunikace, může to vést ke snížení schopnosti obecně účinně komunikovat s ostatními lidmi, a to může mít dopad na jedincovu emoční inteligenci a schopnost čtení výrazů tváře u druhých lidí. To potvrzuje výzkum, který měřil mozkové vlny EEG u jedinců, kteří trávili mnoho času na internetu oproti těm, kteří zde trávili svůj čas pouze zřídka. Vědci došli k závěru, že mozkové vlny jedinců, kteří tráví na internetu umírněný čas, vykazují zásadní odlišnosti mezi percipovaným předmětem a sledovaným lidským obličejem. Detekce výrazu byla u nich na vysoké úrovni. Naopak jedinci, kteří trávili na internetu mnoho času, nevykazovali skoro žádnou změnu vln EEG mezi percipovaným předmětem a obličejem člověka. Navíc úroveň detekce výrazu tváře poněkud vážla. Nedostatečná schopnost zpracování rozpoznání tváře je porucha, která v sobě nese prvky autismu (He et al., 2011).

Zastánci termínů digitální domorodci tvrdí, že nejenže tito jedinci mají sofistikovaný um v používání a využívání digitálních technologií, ale také díky jejich častému využívání, si vyvinuli radikálně odlišnou kognitivní kapacitu a učební styl (Prensky, 2001). Nové učební metody zahrnují například (Dede, 2005):

- plynulost v používání několika médií,
- učení založené na kolektivním vyhledávání (kooperace) - zjištěné informace spolu diskutují a dále podrobují další konfrontaci (oproti individuálnímu vyhledávání informací z jednoho nejlepšího zdroje),
- aktivní učení založené na zkušenostech, kde probíhá také reflexe,
- učení dovedností ke své vlastní potřebě a užitku.

Dále z úst zastánců zní, že současný edukační systém není připravený, aby vyhověl novým požadavkům a potřebám digitální generace. Např. na území České republiky v roce 2013 se chystal projekt digitalizace škol. Cílem bylo vyřešit otázky digitálních technologií ve školách a na univerzitách společně s kvalitou vzdělání. Cílem mimo jiné bylo zvýšit digitální dovednosti studentů a integrovat digitální technologie hlouběji do učebních plánů. I přes existenci kvalitních papírových studijních materiálů mělo dojít z části k jejich digitalizaci. Využívání ICT technologií ve školách se stává trendem, který však nemá za úkol nahradit dovednosti jako je např. psaní rukou, ale mají být pomůckami ke kvalitnějšímu vzdělávání. Proto Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v rámci digitalizace škol plánovala školám plošně nabídnout tablety – projekt *Tabdoš* (tablety do škol) nebo *Dodoš* (dotykače do škol), avšak až po posouzení, za jakých situací je vhodné nové pomůcky využít, a kde by se učitelé naopak mohli setkat s kontraproduktivitou, a to vše podle požadavků konkrétní školy (MŠMT, 2014).

Ondřej Neumajer (2014) se vyjádřil v zajímavém článku k problematice zavádění digitálních technologií do prostředí škol a univerzit. A dále jaký by měl učitel nové generace být. V jeho vizi se učitel má stát autoritou, která má za úkol děti vést k tomu, jak využívat nové technologie efektivně jako pracovní nástroj a dále jako prostředek pro svůj osobní rozvoj. Nové technologie mají do výuky přinést jinou kvalitativní úroveň, kterou klasická kniha disponovat nemůže, a mají podporovat tvůrčí myšlení. Dále by měl vyučující mistrně skloubit prostředí *online* světa s výukovými osnovami jako boj proti snižování důležitosti školy v očích žáků a studentů. Dle jeho slov by mělo dojít k zásadním změnám ve výuce. Aby tomu však mohlo dojít, je potřeba se touto problematikou více zabývat do hloubky a

mnoho výzkumů a šetření musí ještě být na tomto poli učiněno.

Výsledky studie naznačují, že v obou případech vzdělávání a socializace studentů, kteří jsou digitální domorodci a zároveň studují technicky založený obor nebo předmět, používají více digitálních nástrojů než lidé, kteří byli označeni za digitální přistěhovalce, a zároveň byli studenti oborů netechnických. Jako důležitý se jeví poznatek, že to, jak a které technologie lidé využívají, je dáno tím, které nástroje využívají na univerzitě. Závěry svých zjištění formuloval tak, že existuje komplexní vztah mezi věkem, předmětem, rozsahem užívání technologií a univerzitní tendencí využívat digitální technologie při výuce. A co více, v jejich zjištěních neexistuje žádný důkaz na podporu tvrzení o tom, že si současná generace studentů osvojila radikálně odlišný učební styl, nové formy gramotnosti nebo používali nové technologie sofistikovanějšími způsoby. Výsledky potvrzují již známý fakt, že bez ohledu na věk a předmět, postoj studentů k učení je především dán učebním přístupem lektora (Joiner, et al. 2013).

Pomineme-li nyní úvahu, zdali digitální doba zapříčinila vznik nové generace nebo také nového člověka, nebo se jen běžní lidé přizpůsobují nárokům dnešní doby a osvojují si nové technologie, je zřejmé, že současní rodiči jsou generací digitálních imigrantů a jejich děti digitálních domorodců. I přes to, že se první skupina stále učí a sžívá s digitální dobou, ti druzí nic jiného ve svém životě nepoznali. Tento kulturní rozdíl může být důvodem, proč rodiče podle svého nejlepšího citu nemusí někdy chápat činy a jednání svých potomků (např. hodně času tráveného každý den na počítači), a ti se zároveň mohou cítit nepochopení. Rozdíl a vzdálenost těchto dvou generací je velice důležité zkoumat a pochopit. Může nám to pomoci porozumět tenzi mezi rodiči a jejich dětmi, vyučujícími a studenty. Často v různých situacích a rozdílnému stylu, hodnot a zvyků může vznikat nedorozumění, nepochopení, konflikty, disharmonie a komunikační šumy. Je potřeba mít oči stále otevřené a zamezit prohlubování již vzniklé generační propasti (Greenfieldová, 2016).

II. Praktická část

5. Výzkumný problém a cíle práce

Cílem diplomové práce je rozšíření současných poznatků a vědomostí o soudobé společnosti, která může být rozdělena na dva tábory. Prvním z nich jsou digitální domorodci prezentováni jako lidé obklopeni od nejranějších let svého vývoje digitálními technologiemi. Druhou skupinou jsou digitální imigranti, kteří představují skupinu jedinců, kteří přišli do styku s novými technologiemi až v průběhu svého života a je na ně kladen nárok naučit se s nimi pracovat. Výzkumným problémem je odlišnost těchto dvou generací v jejich jedinečném přístupu k novým technologiím (zde je hlavní zástupce internet), které se integrovaly do života jedince. Hlavním výzkumným cílem je zjistit rozdíl výše popsaných dvou skupin a jejich osobnostních faktorů a mírou internetové spřízněnosti. Tohoto cíle je dosaženo pomocí dvou následujících kroků. Prvním z nich je zjistit, zdali existuje rozdíl mezi příslušností ke skupině digitálních domorodců nebo imigrantů, jednotlivými osobnostními faktory pětifaktorového osobnostního inventáře a internetovou spřízněností. Druhým výzkumným krokem je zhodnocení souvislosti mezi příslušností k jedné, nebo druhé skupině a jednotlivými osobnostními rysy „velké pětky“ s internetovou spřízněností.

Výběr výzkumného souboru a rozřazení jedinců do příslušných dvou skupin je dán především našim očekáváním hlubšího porozumění těchto dvou generací při střetu s technologií internetu a zároveň střetu samotného mezi těmito dvěma generacemi. Jde o to přispět k pochopení generačních rozdílů a odlišností v rámci jejich pocíťované spřízněnosti s internetem a osobnostními rysy. Máme za to, že tyto generace vykazují odlišné charakteristiky a díky tomu mohou mezi nimi vznikat nepochopení, informační šumy a zároveň ke generační propasti.

Mezi dílčí cíle této práce řadíme:

- Překlad dotazníku měřící internetovou spřízněnost
- Revize, tedy rozšíření dotazníku měřící internetovou spřízněnost o další položky
- Zjištění míry konzistence upraveného dotazníku měřící internetovou spřízněnost

5.1. Stanovené hypotézy

H1: Existuje statisticky významný rozdíl v míře internetové spřízněnosti (měřeno dotazníkem Internetová spřízněnost) mezi skupinou digitálních imigrantů a digitálních domorodců.

H2: Existuje statisticky významný rozdíl v naměřené míře v osobnostním faktoru Neuroticismus (měřeno dotazníkem NEO pětifaktorový osobnostní inventář) a mezi skupinou digitálních imigrantů a digitálních domorodců.

H3: Existuje statisticky významný rozdíl v naměřené míře v osobnostním faktoru Extraverze (měřeno dotazníkem NEO pětifaktorový osobnostní inventář) a mezi skupinou digitálních imigrantů a digitálních domorodců.

H4: Existuje statisticky významný rozdíl v naměřené míře v osobnostním faktoru Přívětivost (měřeno dotazníkem NEO pětifaktorový osobnostní inventář) a mezi skupinou digitálních imigrantů a digitálních domorodců.

H5: Existuje statisticky významný rozdíl v naměřené míře v osobnostním faktoru Otevřenost (měřeno dotazníkem NEO pětifaktorový osobnostní inventář) a mezi skupinou digitálních imigrantů a digitálních domorodců.

H6: Existuje statisticky významný rozdíl v naměřené míře v osobnostním faktoru Svědomitost (měřeno dotazníkem NEO pětifaktorový osobnostní inventář) a mezi skupinou digitálních domorodců a digitálních imigrantů.

H7: Existuje statisticky významná souvislost v příslušnosti ke skupině digitálních imigrantů a osobnostními faktory NEO (měřeno dotazníkem NEO pětifaktorový osobnostní inventář) a jejich vlivem na internetovou spřízněnost.

H8: Existuje statisticky významná souvislost v příslušnosti ke skupině digitálních domorodců a osobnostními faktory NEO (měřeno dotazníkem NEO pětifaktorový osobnostní inventář) a jejich vlivem na internetovou spřízněnost.

6. Popis zvoleného metodologického rámce a metod

6.1. Zvolený typ výzkumu

Pro samotnou realizaci výzkumu jsem se rozhodl použít kvantitativní metodologický přístup. Mezi hlavní přednosti této metody patří možnost získat a zpracovat data od velkého množství probandů. Avšak již poměrně stálá nevýhoda tohoto přístupu spočívá v samotné dedukci jakožto používaného nástroje. Jde o to, že v rámci těchto výzkumů ověřujeme stanovené hypotézy, jejichž vytvoření bylo inspirováno dostupnou literaturou, ale ty nemusí být nutně vyčerpávající, a tedy nemusí postihnout celou šíři tématu, a tak se výzkumníci mohou připravovat o další zajímavé výsledky. I přes toto negativum je užití kvantitativní metodiky stěžejní v rámci tohoto výzkumu.

Nejvhodnějším typem výzkumu je v tomto případě souhra testů pro porovnání průměrů ve dvou výběrech – t-test a korelační studie, které jsou realizovány prostřednictvím dotazníkových šetření. Pomocí korelační studie zjišťujeme, resp. analyzujeme sílu vztahu mezi vybranými prvky. V tomto případě se jedná o prvky příslušnosti k jedné ze dvou sledovaných skupin a jejich osobnostních faktorů a souvislosti na internetovou spřízněnost. Nevýhodou korelačního přístupu je nemožnost stanovení kauzálních vztahů a zjištění dalších ovlivňujících faktorů (Hendl, 2004). V druhém případě typu výzkumu, tj. porovnání průměrů ve dvou výběrech t-testem pro nezávislé vzorky. Tento typ metody se dá bez větších problémů použít na velké rozsahy dat a zároveň nemusíme tolik řešit jejich zešikmenost.

Výběrovým souborem této diplomové práce, který je uveden v následujících kapitolách, je 162 jedinců. V příslušných kapitolách věnujících se závěrům a výsledkům shrnuji dosažené výsledky s opatrností na jednak velikost souboru a standardizaci dotazníku měřící internetovou spřízněnost.

6.2. Metody získávání dat

Úměrně ke stanoveným výzkumným otázkám a následnému typu výzkumů byly zvoleny metody měřící internetovou spřízněnost a osobnostní faktory. Veškeré získané výsledky z těchto dotazníků jsou kvantifikovatelné. Navíc užití dotazníku měřící internetovou spřízněnost je logickým důsledkem, jelikož tento dotazník byl použit v několika výzkumných studiích a je tak vázán sice na skromnou, ale poměrně jasně danou teorii.

Škála internetové spřízněnosti (The Internet affinity scale)

Tento dotazník byl vytvořen americkými autory Z. Papacharissi a A. M. Rubin (2000) na přelomu tisíciletí. V obecné rovině se jedná o sebeposuzovací měrný nástroj, který není nijak limitován s ohledem na kulturní rozdíly, dosaženého vzdělání nebo věku, avšak v původních výzkumech autoři upřednostňují výzkumné vzorky složené ze studujících jedinců. Vyplnění škály trvá přibližně 2-3 minuty.

Ve své původní podobě škála obsahovala pět výroků o vztahu probanda k internetu. Dotazník měl změřit jedincův názor na důležitost internetu ve svém životě. Původní verze dotazníku obsahuje pět položek a ani jedna není inverzní. Proband měl svou odpověď vyznačit na *Likertově škále*. Ta je vhodná ke zkoumání měření respondentova postoje. Nejčastěji je používána ke zjišťování míry souhlasu respondenta s nějakým tvrzením. Na této škále měl proband při vyplňování vybrat pro jednotlivé položky dotazníku číselný údaj z pětibodové škály. Tato škála pokrývá kontinuum souhlasu nebo nesouhlasu s konkrétním tvrzením vztahujícím se k jeho osobě a nabývá čísel od 1 až 5. Na jednom pólu škály vybírá výraz „*vůbec nesouhlasím*“, které reprezentuje číslo 1, až po „*úplně souhlasím*“, které je zde zastoupeno číslem 5. V původní verzi dotazníku je nejmenší možná dosažitelná hodnota výsledného skóre 5 a nejvyšší 25.

Spolehlivosti testu bylo autory dosaženo Crombachovou alfa 0.84 (Papacharisi, Rubin, 2000). V dalších studiích bylo dosaženo reliability v rozmezí od 0.79 do 0.93 (Gombor, Vas, 2007).

Revidovaná verze dotazníku měřící internetovou spřízněnost používaná v praktické části této diplomové práce nabývá několika zásadních změn. První z nich je překlad z anglické verze do českého jazyka. Tou další je rozšíření jeho testových položek z pěti na jedenáct. Škála tak dostala širší záběr v oblastech měřící jedincův pocit tráveného množství času na internetu (položky 1, 7 a 10), schopnosti obejít se bez internetu (položky číslo 3 a 5) a jedincova pocitu důležitosti této technologie v jeho životě (položky číslo 2, 4, 6, 8, 9 a 11). V testu se nachází dvě inverzní položky označené číslem 3 a 5. Stejně jako původní verze jedná se o sebeposuzovací dotazník, který je postavený na pětibodové škále. Proband má za úkol vybírat na přiložené škále z hodnot jdoucích od 1 do čísla 5. Tyto hodnoty reprezentují míru jedincova souhlasu s daným tvrzením. Číslo jedna reprezentuje „*vůbec nesouhlasím*“ a číslo 5 pak „*úplně souhlasím*“. Nejnižší možné dosažené skóre činí 11 a naopak nejvyšší 55. Vyplnění dotazníku nezabere více než 5 minut.

Co se týče reliability, bylo pilotní studií (N= 60) dosaženo hodnoty Crombachova alfa 0.85.

Poznámka k překladu

Překlad Škály internetové spřízněnosti se nenachází nikde napříč českou literaturou. Proto bylo zapotřebí ji přeložit společně s testovou instrukcí. Bylo tak učiněno pomocí vlastních sil. Nejvíce diskutovanou položkou se stal výrok: „Connecting to the Internet is one of my main daily activities.“ Český překlad by mohl znít jako: „Připojování na internet je jednou z mých hlavních denních aktivit“. Jako problém se na první dojem jeví sousloví „připojování na Internet“. Jedním z problémů bylo slovo Internet, avšak tím největším úskalím bylo jak tomuto výroku v době elektronických kapesních zařízení, která mohou být připojená na internet po celý den, porozumět. Jde o to, že v době, kdy byl tento dotazník sestaven a využíván, se lidé nejčastěji připojovali na internet skrze tzv. vytáčecí linku (z anglického dial-up). Proto bylo vhodnější mluvit o „připojování na Internet“. Před samotným sběrem dat bylo proto namátkově osloveno 20 jedinců s dotazem, jak dané tvrzení chápou. Ve většině případů došlo k vyrozumění, že se dnes člověk spíše, než na internet připojuje na Wi-Fi, což je bezdrátová technologie sloužící k přenosu internetu nejen do chytrého kapesního zařízení (dále do stolního počítače, notebooku, tabletu aj.) nebo tvrdí, že si „zapíná data“, „jsem na datech“ nebo „jsem na wifině“. Výše uvedené vedlo k úvaze, že i přes to, že je v dnešní době zažitý trend vyžadovat pro své spojení s internetem termínu „wifina“, stále je slovo internet nadřazeno názvu této bezdrátové technologie. A co více, stále se zdá, že dnes lidé běžně smýšlejí o tom, že se k internetu stále „připojují“. Proto je i v ostatních položkách, kde se sousloví „připojovat na internet“ vyskytuje, ponecháno v původní formě.

NEO pětifaktorový osobnostní inventář

Již v antických pramenech můžeme spatřovat úsilí o vznik popisu jednotlivých struktur člověka, skrze které by mohl být popisován a dále studován. Tento zdánlivě lehký úkol nenacházel své řešení, až do doby, než výzkumníci přišli s řešením pomocí tzv. lexikálního přístupu. Tento přístup vychází z předpokladu, že ve formě běžné mluvy a jazyka jsou uchovány ty nejdůležitější rozdíly mezi jednotlivci.

Čím jsou významnější, tím více se tradují v jazyce. Samotnou podstatou je použití slovníku k výběru jednotlivých slov, aby byly posléze dále tříděny a díky faktorové analýze uspořádány (Hřebíčková, 2011). Ve čtyřicátých letech dvacátého století se Cattell rozhodl vypátrat ty nejnosnější lidské osobnostní charakteristiky, které jsou postiženy v jazyce. Nashromáždil kolem čtyř tisíc pěti set slov, které vyjadřovaly osobnostní charakteristiky a vlastnosti. Tříděním se dostal na třicet pět lidských vlastností vyjádřených přídavnými jmény. Cattellův seznam zkoumalo nepřeborné množství výzkumníků. Výsledkem byla redukce dvanácti osobnostních faktorů na 5, které obsahují v čase poměrně stálé osobnostní vlastnosti (Hřebíčková, 2011). Důležitou vlastností pětifaktorového přístupu spatřují odborníci v jeho univerzálnosti napříč odlišnými kulturami a jazykem. Aby toho bylo dosaženo, prošly jednotlivé faktory přístupu podrobným prozkoumáním v rámci odlišných jazykových kultur.

Pětifaktorová teorie osobnosti staví na předpokladu, že člověk může být vědou zkoumán. Člověk je bytost racionální a dokáže smýšlet o sobě a druhých lidech. Každý jedinec dosahuje určité míry introspekce, avšak ta nestačí jako jediný nástroj posuzování lidské osobnosti. Do interakce vstupují vnější pozorovatelé (druzí lidé), kteří se na základě deskripce vyjadřují k osobnostním rysům druhých lidí ve formě jazyka. Základními postuláty pětifaktorové teorie jsou bazální tendence jedince, adaptace, životní dráha, sebepojetí, okolní vlivy a procesy aktivizující jedince ke konání (Costa, McCrae, 1992).

Lexikální studie provedená na území Česka byla provedena v rozmezí let 1992 až 1995 v Psychologickém ústavu AV ČR v Brně. Na této půdě došlo ke sběru pro osobnost významných přídavných jmen a sloves. Dále došlo k prozkoumání relevantnosti pětifaktorového modelu vzešlého z anglické studie na česká zjištění. Samotné prozkoumávání bylo rozčleněno na několik etap. Ve výsledku došlo ke zjištění pěti významných osobnostních faktorů, kdy u každého faktoru došlo k přiřazení 30ti kladných a záporných pólů. Pět stěžejních faktorů vycházejících z české studie (Hřebíčková, Urbánek, 2001):

- a. Extraverze – osobnostní dimenze, která mluví v pozitivním případě o živosti, prosociálním jednáním. Je charakterizována přídavnými jmény energický, aktivní, průbojný a hovorný. Naopak v protilehlém pólu jsou pro tuto charakteristiku vlastnosti jako pasivní, málomluvný, tichý a neprůbojný. Jednotlivé protikladné dimenze lze charakterizovat jako společenskost a v opačném případě jako nespolečenskost. Hlavními představiteli této dimenze a jednotlivých pólů jsou

přídavná jména společenský a otevřený a v tom druhém nacházíme rovnou sedm jako je např. samotářský, uzavřený atd.

- b. Přívětivost – je největším ze všech faktorů. Integruje v sobě okruhy lidských vlastností a morálky. Typickými zástupci přídavných jmen jsou dobrosrdečný, přívětivý, mravní a charakterní pro pozitivní pól a pro negativní: panovačný, autoritářský, násilnický a výbojný.
- c. Svědomitost – je nejobsáhlejším ze všech faktorů. Integruje v sobě okruhy pracovní morálky, vztahu k pracovním povinnostem a emocionální lability. Charakteristickými vlastnostmi jsou: pilný, pracovitý, systematický, pečlivý pro pozitivní pól a chaotický, nepozorný, nestálý a nejistý pro pól negativní.
- d. Emocionální stabilita – je nejmenší kategorií v pětifaktorovém přístupu. Nacházíme zde přídavná jména hovořící nejen o emocionální stabilitě/labilitě, ale také intelektu. Na kladné straně spektra označujeme jedince jako vyrovnaný, sebejistý, klidný, nadaný a bystrý. Na straně druhé neklidný, labilní, zlostný, vznětlivý.
- e. Intelekt – Otevřenost vůči zkušenosti – pátý faktor v sobě obsahuje oblasti vzdělatelnosti a talentu. Kladná přídavná jména hovoří o osobnosti nadané, chytré a inteligentní. Negativní hovoří o neinteligentním, omezeném, neučenlivém a nevzdělaném jedinci.

První verze NEO pětifaktorového osobnostního inventáře byla vytvořena v roce 1993 jako nástroj pro ověření platnosti výše uvedeného dělení jednotlivých faktorů. NEO inventáře prošly několika přepracováními např. od „*NEO Personality Inventory*“ (NEO-PI) a jeho přepracované verze s přídomkem v názvu písmene „R“ od autorů Costy a McCrae (1992). Druhá verze ze zmiňovaných byla přeložena do více než třiceti jazyků a pomocí faktorové analýzy bylo potvrzeno napříč různými zeměmi velmi podobné pětifaktorové řešení jako v americkém originálu. Používaná verze v této diplomové práci je zkrácenou verzí NEO-PI a je známá pod zkratkou NEO-FFI. Každá škála čítá 12 položek, které jsou nejsilněji zastoupeny v NEO-PI inventáři. Použitá verze nepřichází o výhody nezkrácené verze (Hřebíčková, Urbánek, 2001).

Škála byla standardizována u 1 108 respondentů ve věkovém rozmezí od 15 do 75 let (průměr byl 20,92 let) a skórovací klíč je vytvořen zvlášť pro muže a ženy. U obou pohlaví pak dobře měří ve věkovém rozmezí 15-21 let a 22-75 let. Česká verze této škály nebyla použita u probandů mladších 15 let, takže její využití pro mladší jedince není doporučeno. Část testové instrukce, se kterou musí být seznámen každý účastník před samotným testováním, zní: „*Inventář obsahuje 60 výpovědí, kterými byste mohli popsat sami sebe. Přečtěte si pozorně každou výpověď a posuďte, do jaké míry Vás vystihuje. Svoji odpověď označte křížkem (x) na připojené škále čísel.*“ (Hřebíčková, Urbánek, 2001, s 42). Proband označuje své odpovědi na přiložené škále, vyjádřenou čísly 0–4, kde 0 reprezentuje odpověď „*vůbec nevystihuje*“ a číslo 4 „*úplně vystihuje*“ (Hřebíčková, Urbánek, 2001).

Co se týče hodnoty Crombachova koeficientu alfa, ty se pohybují od 0,66 (Otevřenost) po 0,81 (Extraverze). Tyto hodnoty lze brát za uspokojivé. Dalším důležitým ukazatelem reliability je stabilita testu v čase. Hodnoty pro jednotlivé faktory vycházející z americké příručky NEO-PI-R, kde vykazují hodnoty od 0,79- 0,83. Ukazuje se tedy vysoká stabilita v čase, a navíc tato metoda ukazuje spíše déle trvající charakteristiky osobnosti než ty krátkodobé (Hřebíčková, Urbánek, 2001).

Vyplnění škály zabere v rozmezí od 10 do 15 minut. NEO pětifaktorový osobnostní inventář je vhodný pro testování míry individuálních vlastností. Dále má široké uplatnění ve výzkumných studiích, klinické psychologii, poradenství a psychologii organizace (Hřebíčková, Urbánek, 2001).

Na tomto místě je důležité zmínit, že ačkoliv je pětifaktorový osobnostní inventář dobře ukotven v teorii osobnosti, jeho velkou nevýhodou, ale také z jistého úhlu pohledu výhodou, lze spatřit v samotných základech již zmíněného lexikálního přístupu. Díky přechodu z jednoho jazyka na druhý vzniká napříč různými zeměmi odlišná struktura pěti dimenzí. Jinými slovy se pětifaktorový osobnostní model vždy mění na základě dané konkrétní země a její mluvy. Jeho podoba tak není jednotná a univerzální. Např. poslední dva faktory, emocionální stabilita a intelekt/otevřenost vůči zkušenostem, jsou předmětem mnoha diskuzí (Hřebíčková, 2011).

6.3. Metody zpracování a analýzy dat

Distribuce a vyplnění dotazníků probíhalo ve dvou formách. Jako první byly využity nástroje internetu a tou druhou byl sběr dat pomocí tužky a papíru. Původní vize provést sběr výhradně skrze využití internetu se ukázala jako scestná. Po měsíci shromažďování protokolů bylo zjevné, že jej vyplňuje pouze nejaktivnější věková skupina na internetu. Bylo zapotřebí zacílit na ne až tak aktivní jedince. Vytvoření papírové verze bylo pouze logickým krokem vycházející z potřeby nasbírat potřebné množství jedinců do skupiny digitálních imigrantů. Nashromážděné vyplněné dotazníky byly podrobeny kontrole narození každého probanda a kompletnosti vyplnění všech položek. V rámci internetové distribuce byly všechny uvedené úkony zautomatizovány, nikoliv však, co se týče papírové formy. Veškeré nashromážděné dotazníky prošly procesem vyhodnocení do jedné univerzální předpřipravené excelovské tabulky. Ta obsahovala jednotlivé dílčí a zároveň celkové skóry dotazníků každého účastníka. Dále se zde nacházely položky pro evidenční číslo každého probanda, údaj o jeho pohlaví, rok narození a přiřazení určité hodnoty jako příslušnosti k jedné nebo druhé skupině. Takováto tabulka se stala základem pro analýzu samotných dat. Veškeré analýzy a statistické úkony byly provedeny v rámci programu Statistica 12.

V rámci deskriptivní statistiky došlo k popsání základních charakteristik a parametrů statistického souboru. Vedle toho popisují základní výběrové charakteristiky, jako jsou střední hodnoty a jejich statisticky významnou odlišnost od referenčních hodnot v rámci NEO pětifaktorové osobnostní škály.

Pro porovnání průměrných hrubých skóre použitých stupnic došlo k využití Studentova t-testu. Ten slouží ke zjištění významnosti rozdílů dvou průměrů. V tomto případě se jednalo o posouzení homogenity nebo heterogenity výběrového průměru mezi skupinou digitálních domorodců a imigrantů v měřené internetové afinitě (Reiterová, 2011).

Dalším krokem bylo posouzení, zdali se vyskytuje v nalezených datech významný rozdíl mezi skupinou digitálních domorodců a imigrantů v jednotlivých naměřených skórech faktorů osobnostní škály a internetové afinity. K tomuto kroku také dobře posloužila analýza t-test pro dva nezávislé výběry. Pomocí metody korelace sledujeme souvislost, jak příslušnost k jedné ze dvou skupin a jejich osobnostní faktory ovlivňují míru internetové afinity (Hendl, 2004).

Hladina významnosti byla stanovena ve všech případech na 5 %. Podle ní se posléze ověřovaly dané hypotézy. U Škály internetové afinity jsme ověřovali její vnitřní konzistenci pomocí hodnot Crombachova alfa koeficientu.

6.4. Etické problémy a způsoby řešení

Řešení etických otázek před provedením a během samotného výzkumu nebylo bráno na lehkou váhu. Ochrana testovaných jedinců a dodržování etických zásad je jednou z nejdůležitějších částí této práce. Před realizací jsme se zabývali především následujícími body (Hendl, 2004):

- *Souhlas jedince s účastí na výzkumu.* Každý potenciální proband byl nejdříve osloven s dotazem, zdali chce být součástí výzkumu na dané téma. Jak v papírové verzi (zde každý proband dostal navíc ústní informace), tak v internetové podobě dotazníku se každý jedinec dočetl na úvodu informace, které dávaly vědět o jménu autora výzkumu, v případě dalších dotazů byl uveden e-mailový kontakt na výzkumníka, čeho se samotný výzkum týká, délka testové situace, ujištění o anonymitě sbíraných dat a neexistenci špatných nebo správných odpovědí. U papírové verze dotazníku měl každý proband možnost s výzkumníkem nad daným tématem pohovořit a sdělit tak své dojmy. Rád bych zde uvedl jeden příklad při řešení etické otázky, kterou uvádí ve své knize Hendl (2004), tedy etický bod o nucení jedince ke spolupráci. V ojedinělých případech (zde tři), účastníci odmítli vyplnění dotazníku se slovy, že internetu vůbec nerozumí a že by jejich výsledky nijak nepříspěly. V těchto případech bylo jedincům sděleno, že každý výsledek je důležitý, a že test svou povahou nediskriminuje jedince s nízkými znalostmi nebo zkušenostmi při práci na internetu. Nakonec pouze v jednom případě nedošlo k vyplnění.

- *Ochrana soukromí a osobních údajů probandů a zabránění poškození nebo újme probandů.* Celý výzkum byl zcela anonymní a dobrovolný. Účastníci výzkumu na začátku vyplňovali údaje o roku narození, pohlaví, dosaženém vzdělání a oblasti pracovní činnosti, případně studijním oboru. Z povahy výzkumu a použitých měřících škál bylo usouzeno, že ty nedisponují většími či menšími ohrožujícími faktory, které by mohly vézt k jakémukoli diskomfortu účastníků výzkumu.

Poznámka k použití škál z hlediska etiky

Co se týče Škály měřící internetovou afinitu, bylo samotné nasazení a veškeré úpravy konzultovány přímo skrze e-mailovou korespondenci se samotnými americkými autory. Ti neshledali žádné okolnosti, které by mohly vézt k zamezení použití škály. V dotazníku před testovou situací bylo uvedeno, že se jedná o upravenou škálu amerických autorů a ti byli zároveň řádně odcitováni. V případě NEO pětifaktorového osobnostního dotazníku bylo vytvoření jeho elektronické verze konzultováno skrze e-mailovou komunikaci s vydavatelstvím daného dotazníku a nebyly shledány žádné překážky v podobě nasazení škály v rámci vypracování diplomové práce. Všichni autoři společně s citací laskavého dovození byli řádně uvedeni v citaci.

7. Soubor

Výzkumný soubor celkově čítá 162 probandů. Ve výzkumu jsme nijak nezohledňovali dosažené vzdělání, náplň práce nebo socioekonomický status účastníků. Základní diferenciacním hlediskem byl věk, potažmo datum narození, podle kterého se probandi rozdělili na dvě skupiny. Z celkového počtu 171 jedinců bylo 5 vyřazeno pro nesplnění požadavku věku, 3 pro příliš mnoho chybějících položek a 1 pro na první pohled zjevné vágní vyplnění dotazníku. V tomto případě se jednalo o vyplnění inventáře skrze samé střední hodnoty.

7.1. Výběr výzkumného souboru

Základní podmínkou na zařazení a participaci ve výzkumu bylo věkové rozmezí od 15 do 75 let. Bylo tak učiněno z důvodu, že NEO pětifaktorový osobnostní inventář není standardizován pro osoby mladší nebo starší uvedené pomyslné věkové osy. Škála internetové afinity takové hranice nezná. Výzkumu se jinak mohl účastnit jakýkoliv občan České republiky, který zároveň nebyl nijak limitován po zdravotní stránce pro zdárné vyplnění škály a inventáře.

Způsob výběru našeho vzorku byl založený na tzv. kvótním výběru. Pro tento druh výběru je charakteristické, že se výzkumník zaměří na nějaký jev nebo skupinu jevů, která se stane jeho třídícím kritériem. V našem případě tuto tzv. kategorii plnil účastníkův věk. Z toho také plyne, že jsme se museli držet demografických ukazatelů naší země (Hendl, 2004). Samotný sběr dat proběhl v období od února roku 2016 do května téhož roku. Jak už bylo zmíněno, výzkumný soubor byl získáván pomocí metody tužka/papír a skrze internetového zprostředkovatele sběru dotazníkových šetření webu SurveyMonkey.com. V prvotní fázi výzkumu bylo počítáno se sběrem dat pouze prostřednictvím internetového dotazníkového zprostředkovatele, nicméně po měsíci sběru dat vyšlo najevo, že k vyplňování se uchyluje pouze většina jedinců spadající do skupiny digitálních domorodců. Proto došlo k vypracování a tisku papírové verze.

7.2. Deskriptivní statistika výzkumného souboru

Počet jedinců ve výzkumném souboru se na konec zastavil na hodnotě 162. Jak je výše uvedeno, bylo potřeba udělat do souboru korektivní zásah a nezahrnout do výzkumu celkem 9 probandů, 5 z důvodu nesplnění věkové normy, 3 pro velkou četnost nevyplněných položek jednotlivých škál a 1 pro stereotypní a zautomatizované vyplňování položek tutéž stejnou hodnotou. Na níže uvedené tabulce uvádím rozložení obou pohlaví výzkumného souboru.

Tab. 1

Kategorie	Tabulka četností:Pohlaví			
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost
Žena	92	92	56,79012	56,79012
Muž	70	162	43,20988	100,00000
ChD	0	162	0,00000	100,00000

Ženy ve výzkumném souboru tvoří většinu. V tomto případě skoro o jednu třetinu. Tento ukazatel zároveň do jisté míry potvrzuje demografické rozložení pohlaví v rámci území České republiky. Podle Českého statistického úřadu a dostupných dat za rok 2015 se ženy v populaci nevyskytují o celou třetinu, nicméně má toto pohlaví širší zastoupení v populaci. Pro úplnost je třeba zmínit, že věkový průměr žen činí 27,5 roku se směrodatnou odchylkou 11,9. Tato zjištěná data jsou hodně zatížená vysokou variabilitou výzkumného vzorku, kde nejmladším účastnicím je 15 roků a jedné ženě 72 let. Zjištěná data u mužů se příliš neliší od žen. Průměrný věk je 27,6 let se směrodatnou odchylkou 12. Nejmladším účastníkům je také 15 let a nejstaršímu muži 57 roků.

Tab. 2

Kategorie	Tabulka četností:Skupina			
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost
Dig.domorodci	87	87	53,70370	53,70370
Dig.imigranti	75	162	46,29630	100,00000
ChD	0	162	0,00000	100,00000

Co se týče rozdělení výzkumného souboru na dvě sledované skupiny, k tomu došlo díky třídění a redukci jedinců, kde vyšší číslo zastoupení mají digitální domorodci. Je jisté, že tento poměr se v běžné populaci jedinců jen těžko bude vyskytovat. V běžné populaci se dá

spíše očekávat zvýhodnění celkového počtu jedinců příslušících do skupiny digitálních imigrantů před skupinou digitálních domorodců. Stanoveným kritériem pro přiřazení jedinců do jedné ze dvou výše uvedených skupin se stal rok 1992.

Tab. 3

Proměnná	Popisné statistiky- Věk výzkumného souboru				
	N platných	Průměr	Minimum	Maximum	Sm.odch.
Věk DD/DI	162	27,48765	15,00000	72,00000	11,86531

Poslední souhrnnou statistikou, kterou jsme se rozhodli uvést, je tabulka věkového rozpětí celého výzkumného souboru. Nízký věkový průměr celého souboru bychom mohli interpretovat jako výsledek, který je zde dán především převládajícím počtem digitálních domorodců a heterogenitou věkového rozpětí digitálních imigrantů. Směrodatná odchylka v tomto případě jasně kopíruje trend skupiny digitálních imigrantů popsaný níže.

Tab. 4

Proměnná	Popisné statistiky- Věk v rámci skupin				
	N platných	Průměr	Minimum	Maximum	Sm.odch.
Dig.domodci	87	19,65517	15,00000	24,00000	3,16899
Dig.imigranti	75	36,57333	25,00000	72,00000	11,78315

Vlivem dělení skupin výše uvedeným rokem můžeme vidět průměrný věk jedinců z každé skupiny. Nejstarším jedincům podle tohoto dělení je 24 let a nejmladším let 15. Otevřelo se tak rozpětí devíti let, ze kterého jsme mohli vybírat jedince do samotného výzkumu. Toto „okno“ není příliš široké, avšak plně dostačující pro nabrání vzorku.

Věkové rozložení u skupiny digitálních imigrantů je více heterogenní, než nalézáme u předchozích jedinců. S tím souvisí širší věkové pásmo pro digitální imigranty, ze kterého se dalo čerpat. Vypovídající v tomto směru je i směrodatná odchylka. Průměrný věk digitálních imigrantů je téměř dvakrát tak větší než průměrný věk digitálních domorodců. Nejstarším jedincem v této skupině se stala jedna žena, která dosáhla 72 let během testování.

8. Výsledková část

Výsledky výzkumného šetření jsou členěny do tří následujících kapitol. V první z nich se zaměřujeme na zjištěné výsledné hodnoty vnitřní konzistence použitých škál. Důraz je kladen na použitou Škálu internetové spřízněnosti. Zde se zaměřujeme na jednotlivé položky a vyjadřujeme se k její standardizaci. V rámci druhé části hledáme díky použití popisné statistiky rozdíly v naměřených hodnotách mezi skupinami digitálních domorodců a digitálních imigrantů ve sledovaných faktorech. Ve třetí a poslední části tohoto bloku se zabýváme testováním stanovených hypotéz s příslušným komentářem ke zjištění. Diskuze nad výsledky je posléze zařazena do samostatné kapitoly.

8.1. Vnitřní konzistence použitých škál

Ve výzkumu jsou použity dvě škály, díky kterým došlo ke sběru potřebných dat. Ke sběru osobnostních charakteristik byl použit reprezentativní měrný nástroj NEO – pětifaktorový osobnostní inventář pro jeho široké možnosti využití a nasazení nejen v klinické praxi. Pro měření internetové spřízněnosti byla použita přeložená a přepracovaná verze Škály internetové spřízněnosti.

NEO pětifaktorový osobnostní inventář

Hřebíčková s Urbánkem (2001) uvádějí hodnoty Crombachova alfa koeficientu přepracované verze NEO pětifaktorového osobnostního inventáře pro každý osobnostní faktor zvlášť. Díky studii provedené na 1 108 respondentech došli k následujícím číslům:

Tab. 5 – Crombachova alfa NEO pětifaktorového osobnostního inventáře

Škála	Crombachovo alfa
Neuroticismus	0,809
Extraverze	0,813
Otevřenost	0,665
Přívětivost	0,718
Svědomitost	0,804

Pro ověření reliability tohoto měrného nástroje na naše podmínky došlo k propočítání Crombachova alfa koeficientu pro jednotlivé škály zvlášť. První měřený osobnostní faktor neuroticismus vyšel hluboce za očekáváním. S hodnotou koeficientu 0,35 oproti deklarovaným 0,809. Faktor extraverze vykázal ještě neuspokojivější hodnotu 0,14 oproti 0,813. Položka třetího osobnostního faktoru otevřenost ukázala míru reliability 0,12 oproti 0,718 a poslední sledovaný osobnostní faktor vykázal téměř poloviční hodnotu 0,45 s porovnáním 0,804. Výsledná data byla navíc ověřena za každou skupinu zvlášť bez výraznějších změn v naměřených hodnotách.

V tomto momentu nastává otázka o příliš malých naměřených hodnotách Crombachova alfa, a tedy neuspokojivých výsledcích v rámci celého výzkumného souboru. Můžeme konstatovat, že sledovaný soubor jedinců nemusí být pro tuto metodu vhodným reprezentativním vzorkem. S tímto ohledem bereme v potaz další uváděné a prezentované výsledky.

Škála internetové spřízněnosti

Autoři Papacharissi a Rubin (2000) ve své verzi škály dosahují hodnot Crombachova alfa koeficientu 0,84. S tou samou škálou badatelé Ferguson a Perse (2000) přicházejí s hodnotami v rozmezí od 0,79 do 0,93, které jsou velmi slibné a vypovídají o uspokojivé vnitřní konzistenci škály.

Při renovování a sestavování nové škály, jelikož ta za roky mohla pozbýt výše uvedených výsledků, došlo k přidání položek. Výsledná škála čítá celkově 11 položek, z toho pět originálních. Na tomto místě je potřeba poukázat, že námi vytvořený měrný nástroj není standardizovaný pro českou populaci. Proto dosažené výsledky komentujeme s tímto ohledem. Abychom však ověřili míru konzistence celého testu a jeho jednotlivých položek, došlo k vypočítání Crombachova alfa koeficientu v rámci pilotní studie (N=60), který dosáhl velmi slibné hodnoty 0,856. Žádná z položek nemusela být odstraněna nebo jinak modifikována.

Tab. 6- Crombachova alfa – Škála internetové spřízněnosti

proměnná	Souhrn pro měř.: Prům=32,0247 SmOdch =8,10026 Plat. N:1 Cronbach. alfa: ,832551 Standardiz. alfa: --,836977 Prům. kor. mezi prvky:--				
	Prům. po odstr.	Rozptyl po ods.	SmOdch po ods.	Prv-Celk Korel.	Alfa po odstr.
ot1	28,06790	56,35959	7,507302	0,458439	0,822722
ot2	28,70988	52,39114	7,238172	0,619173	0,808247
ot3	28,87037	56,49554	7,516352	0,484763	0,820799
ot4	28,31482	55,49966	7,449809	0,519716	0,817847
ot5	29,53704	52,74245	7,262400	0,583786	0,811498
ot6	29,50617	51,74379	7,193316	0,643769	0,805711
ot7	29,27160	57,00031	7,549855	0,473463	0,821804
ot8	30,48148	58,70644	7,662013	0,431926	0,825313
ot9	28,82716	54,31581	7,369926	0,505696	0,818813
ot10	29,09877	53,97790	7,346965	0,377198	0,835971

Vyhodnocení vnitřní konzistence škály na úplném výzkumném souboru dosáhlo hodnoty 0,83, která může být konstatována za adekvátní. Při důkladném rozboru výše uvedené tabulky zmíním dřívější domněnku o problematičnosti první otázky, která zní:

„Připojování na internet je jednou z mých hlavních denních aktivit.“

Její problematičnost popisují podrobněji v kapitole, kde rozepisují jednotlivé metody sloužící pro sběr dat. Nicméně ze statistického hlediska by odstranění této položky nevedlo k navýšení alfa koeficientu. Již při pilotní studii a testování škály nevykazovala tato položka snížení celkové hodnoty Crombachovy alfy. Jen pro příklad hodnota alfa koeficientu při vzorku N= 60 a odstranění této položky by vykazovala 0,85. Obavy o vhodnosti této položky se ukázaly jako neoprávněné.

Pokud bychom se chtěli podívat na položku, která by mohla vylepšit celou škálu, zaujala by otázka číslo 10, která zní:

„Nosím s sebou neustále zařízení, které je připojené na internet.“

U této otázky v rámci pilotního výzkumu nedošlo k výše sledovanému jevu a může se jednat pouze o výkyv v souladu s množstvím sledovaných jedinců ve vzorku.

8.2. Celkové hodnoty výzkumného souboru a jejich rozdíly

Pro provedení vyhodnocovací části dotazníků v rámci celého výzkumného souboru byly využity metody popisné statistiky pro jednotlivé sledované faktory zvlášť. Níže uváděná tabulka je jejich přehledem.

Tab. 7

Proměnná	Popisné statistiky- Celý soubor Afinita + BIG5					
	N platných	Průměr	Medián	Minimum	Maximum	Sm.odch.
Afinita celkově	162	32,02469	33,00000	11,00000	55,00000	8,100264
Neuroticismus	162	21,62963	21,50000	9,00000	34,00000	4,651706
Extraverze	162	26,26543	26,00000	14,00000	35,00000	3,833156
Otevřenost	162	23,38272	23,00000	11,00000	36,00000	4,060315
Přívětivost	162	26,32716	26,00000	15,00000	43,00000	4,612743
Svědomitost	162	28,11728	28,00000	19,00000	39,00000	3,577684

Aby uvedené hodnoty získaly interpretační váhu, porovnáváme hodnoty získaných průměrů v jednotlivých sledovaných proměnných se stanovenými normami. Jelikož škála internetové afinity není standardizována pro naši populaci, přecházíme plynule k hodnocení pětifaktorové osobnostní škály v jednotlivých faktorech. Internetovou afinitu budeme hodnotit mezi skupinami v rámci testování hypotéz v podkapitole 8.3. Zjišťovali jsme, jestli jsou získané průměry jednotlivých osobnostních škál signifikantní. K provedení analýzy posloužil jednovýběrový t-test. Analýza byla provedena v rámci celého výzkumného souboru a jejími dílčími charakteristikami. Uváděné výchozí hodnoty jsou převzaty z manuálu pro NEO pětifaktorový osobnostní inventář. Ten uvádí jednotlivé referenční hodnoty zvlášť pro jednotlivá pohlaví, celý soubor dělený na pohlaví a v neposlední řadě také celý výzkumný soubor jako takový (Hřebíčková, Urbánek, 2001).

Tab. 8

Proměnná	Test průměrů vůči referenční konstantě- NEO pětifaktorový os. inventář							
	Průměr	Sm.odch.	N	Sm.chyba	Referenční konstanta	t	SV	p
Neuroticismus	21,62963	4,651706	162	0,365473	22,44000	-2,2173	161	0,028002
Extraverze	26,26543	3,833156	162	0,301161	31,89000	-18,6763	161	0,000000
Otevřenost	23,38272	4,060315	162	0,319008	27,68000	-13,4708	161	0,000000
Přívětivost	26,32716	4,612743	162	0,362411	30,03000	-10,2172	161	0,000000
Svědomitost	28,11728	3,577684	162	0,281089	28,67000	-1,9663	161	0,050979

Referenční hodnoty udávané Hřebíčkovou a Urbánkem (2001) v rámci celého výzkumného souboru a zároveň pro škálu neuroticismu jsou 22,42, extraverzi 31,89, otevřenost 27,68, přívětivost 30,03 a svědomitost 28,67. Červeně znázorněné hodnoty

ukazují na statisticky signifikantní rozdíl. Z tabulky plyne, že v průměrných hodnotách sledovaných osobnostních faktorů v rámci výzkumného souboru, vyjma faktoru svědomitost, jsou statisticky významně nižší v porovnání s referenčními hodnotami. Pouze faktor svědomitost jako jediný nevykázal výraznou odlišnost.

Tab. 9

Proměnná	Test průměrů vůči referenční konstantě (NEO)- Osobnostní faktory muži								
	Průměr	Sm.odch.	N	Sm.chyba	Referenční konstanta	t	SV	p	
Neuroticismus	20,81429	4,368175	70	0,522097	20,83000	-0,0301	69	0,976075	
Extraverze	25,44286	3,987792	70	0,476632	30,92000	-11,4913	69	0,000000	
Otevřenost	23,68571	4,144292	70	0,495338	26,11000	-4,8942	69	0,000006	
Přívětivost	26,82857	4,475283	70	0,534899	28,14000	-2,4517	69	0,016752	
Svědomitost	28,01429	3,057388	70	0,365428	27,29000	1,9820	69	0,051461	

V rámci odhalování rozdílů výzkumného souboru vůči referenčním hodnotám padlo rozhodnutí prozkoumat, jak si povede mužská část výzkumného souboru. Tabulka číslo 9 prozrazuje, že signifikantním rozdílům v rámci výzkumného souboru a rozdělením na pohlaví, se muži statisticky významně odlišují nižší mírou ve sledovaných osobnostních faktorech extraverze, otevřenost a přívětivost. Žádný rozdíl nevykazují faktory neuroticismus a svědomitost.

Tab. 10

Proměnná	Test průměrů vůči referenční konstantě (NEO) Osobnostní faktory ženy								
	Průměr	Sm.odch.	N	Sm.chyba	Referenční konstanta	t	SV	p	
Neuroticismus	22,25000	4,786944	92	0,499073	23,39000	-2,2842	91	0,024684	
Extraverze	26,89130	3,608465	92	0,376209	32,48000	-14,8553	91	0,000000	
Otevřenost	23,15217	4,002567	92	0,417296	28,63000	-13,1269	91	0,000000	
Přívětivost	25,94565	4,702966	92	0,490318	31,18000	-10,6754	91	0,000000	
Svědomitost	28,19565	3,942552	92	0,411039	29,50000	-3,1733	91	0,002056	

Co se týče rozdělení výzkumného souboru na skupinu ženy a jejich signifikantních rozdílů od počáteční hodnoty, nelze si nepovšimnout, že ženy v rámci našeho výzkumného souboru statisticky významně méně skórovaly na všech škálách NEO pětifaktorového osobnostního inventáře oproti referenčním hodnotám.

Jako další bod nás zajímalo, jak si povedou jednotlivé skupiny ve svých osobnostních charakteristikách vůči stanoveným referenčním hodnotám.

Tab. 11

Proměnná	Test průměrů vůči referenční konstantě (hodnotě) Digitální domorodci							
	Průměr	Sm.odch.	N	Sm.chyba	Referenční konstanta	t	SV	p
Neuroticismus	22,63218	4,735111	87	0,507657	22,42000	0,4180	86	0,6770
Extraverze	26,37931	3,410795	87	0,365676	31,89000	-15,0699	86	0,0000
Otevřenost	23,70115	4,319009	87	0,463046	27,68000	-8,5928	86	0,0000
Přívětivost	26,35632	4,145541	87	0,444449	30,03000	-8,2657	86	0,0000
Svědomitost	27,97701	3,845798	87	0,412313	28,67000	-1,6807	86	0,0964

Skupina digitálních domorodců vykazuje statisticky signifikantní rozdíl ve faktorech extraverze, otevřenost a přívětivost vůči referenční hodnotě. Specifičtěji se jedná o nižší průměrný hrubý skór v rámci popsanych škál. Z tabulky dále vyplývá, že průměry celkových skóru v položkách neuroticismu a svědomitosti se výrazně neliší od populačního průměru. Lze však vyčíst i nastíněný trend nižších průměrných hrubých skóru také na škále svědomitosti.

Tab. 12

Proměnná	Test průměrů vůči referenční konstantě (NEO) Digitální imigranti							
	Průměr	Sm.odch.	N	Sm.chyba	Referenční konstanta	t	SV	p
Neuroticismus	20,46667	4,297496	75	0,496232	22,42000	-3,9363	74	0,0001
Extraverze	26,13333	4,291202	75	0,495505	31,89000	-11,6178	74	0,0000
Otevřenost	23,01333	3,732593	75	0,431003	27,68000	-10,8275	74	0,0000
Přívětivost	26,29333	5,130127	75	0,592376	30,03000	-6,3079	74	0,0000
Svědomitost	28,28000	3,257258	75	0,376116	28,67000	-1,0369	74	0,3031

Co se týče skupiny digitálních imigrantů, jejich průměrné skóry se v rámci jednotlivých osobnostních faktorů statisticky významně liší od populačního průměru. Pouze ve faktoru svědomitost se významně neliší od konstanty. Jako v případě skupiny digitálních domorodců, lze z dat vyčíst obecný trend nižších průměrných hrubých skóru skrze výše uvedené čtyři osobnostní faktory.

8.3. Testování stanovených hypotéz

Představené hypotézy byly ověřovány pomocí statistických analýz t – test, lineární regresní analýzou. Základní hladina statistické významnosti byla zvolena na 5 %. V naměřených tabulkových hodnotách se vždy signifikantní rozdíl objevuje v rámci začervení příčinných tabulkových řádků a jejich příslušných hodnot.

8.3.1. Testování hypotézy č. 1

H1: *Existuje statisticky významný rozdíl v míře internetové spřízněnosti (měřeno Škálou internetové spřízněnosti) mezi skupinou digitálních imigrantů a digitálních domorodců.*

V rámci první stanovené hypotézy byl předpoklad takový, že nalezneme statisticky významný rozdíl v míře celkové internetové spřízněnosti mezi skupinou digitálních imigrantů a digitálních domorodců. V následující tabulce č. 12 uvádíme dosažené hodnoty.

Tab. 13

Skup. 1 vs. skup. 2	T-test pro nezávislé vzorky Internetová afinita								
	Pozn.: Proměnné byly brány jako nezávislé vzorky								
	Průměr skup. 1	Průměr skup. 2	Hodnota t	sv	p	Sm.odch. skup. 1	Sm.odch. skup. 2	F-poměr Rozptyly	p Rozptyly
Dig.im. vs. Dig.dom.	30,8	33,60	-2,249160		0,03	8,46	7,37	1,32	0,22

Výsledné hodnoty provedeného t-testu při zvolené hladině významnosti alfa 0,05 ukázala analýza dat hodnotu p 0,03, která spadá do zvolené kritické oblasti hodnoty alfa. Na základě těchto tabulkových hodnot můžeme potvrdit hypotézu o signifikantním rozdílu v míře internetové afinity mezi skupinou digitálních imigrantů a digitálních domorodců.

Hypotézu č. 1 přijímáme.

8.3.2. Testování hypotézy č. 2

H2: *Existuje statisticky významný rozdíl v naměřené míře v osobnostním faktoru Neuroticismus (měřeno dotazníkem NEO pětifaktorový osobnostní inventář) a mezi skupinou digitálních imigrantů a digitálních domorodců.*

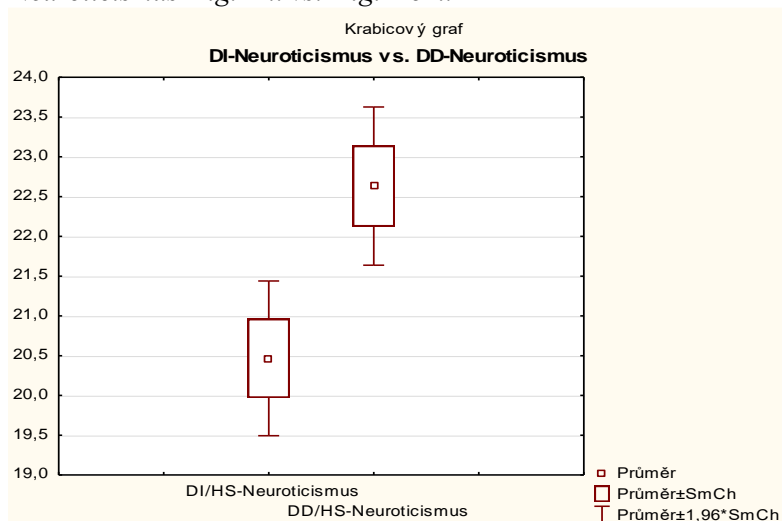
V rámci deskriptivní statistiky jsme testovali odlišnosti výzkumného souboru od referenčních hodnot v rámci sledovaných pěti faktorů NEO osobnostní škály. Nyní přecházíme k vyhodnocování sledovaných proměnných osobnostních charakteristik mezi oběma skupinami. Zvolenou statistickou metodou je dvouvýběrový t-test nezávislých vzorků. Hladina alfa koeficientu je stanovena na hodnotu 0,05.

Tab. 14

Sk. 1 vs. sk. 2	T-test pro nezávislé vzorky- DI. vs. DD Škála Neuroticismus											
	Pozn.: Proměnné byly brány jako nezávislé vzorky											
	Průměr skup. 1	Průměr skup. 2	Hodnota t	sv	p	t samost. odh.rozp.	sv	p oboustr	Sm.odch. skup. 1	Sm.odch. skup. 2	F-poměr Rozptyly	p Rozptyly
Dig.Im vs. Dig.Dom	20,5	22,6	-3,0	160	0,0	-3,1	59,6	0,0	4,3	4,7	1,2	0,4

Výše uvedená tabulka shrnuje do přehledné formy rozdíly v rámci skupiny digitálních imigrantů (Dig. Im.) a digitálních domorodců (Dig. Dom.) v jejich naměřených hodnotách pětifaktorovou osobnostní škálou v rámci prvního faktoru Neuroticismus. Průměrné hodnoty jsou zde dány a vyjádřeny na základě získaných průměrných hrubých skóre skupiny v této položce. Hned na první pohled je patrné, že červeně zvýrazněný řádek vypovídá o rozdílu míry neuroticismu mezi oběma skupinami. Digitální domorodci vykazují signifikantně vyšší průměrný skóre škály neuroticismu než digitální domorodci. Vše přehledně znázorňuje Graf číslo 1.

Graf č. 1- Neuroticismus Dig. Im. vs. Dig. Dom.

Na základě výše uvedených údajů potvrzujeme existenci rozdílů v naměřené míře neuroticismu mezi skupinou digitálních imigrantů a domorodců.

Hypotézu č. 2 přijímáme.

8.3.3. Testování hypotézy č. 3

H3: *Existuje statisticky významný rozdíl v naměřené míře v osobnostním faktoru Extraverze (měřeno dotazníkem NEO pětifaktorový osobnostní inventář) mezi skupinou digitálních imigrantů a digitálních domorodců.*

Tab. 15

Skup. 1 vs. skup. 2	T-test pro nezávislé vzorky- DI vs. DD- Škála Extraverze											
	Pozn.: Proměnné byly brány jako nezávislé vzorky											
	Průměr skup. 1	Průměr skup. 2	Hodnota t	sv	p	t samost. odh.rozp.	sv	p oboustr.	Sm.odch. skup. 1	Sm.odch. skup. 2	F-poměr Rozptyly	p Rozptyly
Dig.Im vs. Dig.Dom.	26,13	26,38	-0,41	160	0,69	-0,40	140,65	0,69	4,29	3,41	1,58	0,04

Na základě měřených dat v tabulce číslo 15 o rozdílech v průměrných hodnotách mezi skupinou digitálních imigrantů a digitálních domorodců nebyl ve faktoru Extraverze zjištěn statisticky významný rozdíl, jelikož p hodnota nespada do kritického oboru 0,05. V rámci tohoto zjištění zamítáme hypotézu o rozdílu skupin ve sledovaném faktoru na úkor platnosti nulové hypotézy o neexistenci statisticky významného rozdílu ve skupinách na základě měření faktoru Extraverze.

Hypotézu č. 3 zamítáme.

8.3.4. Testování hypotézy č. 4

H4: *Existuje statisticky významný rozdíl v naměřené míře v osobnostním faktoru Přívětivost (měřeno dotazníkem NEO pětifaktorový osobnostní inventář) mezi skupinou digitálních imigrantů a digitálních domorodců.*

Tab. 16

Sk. 1 vs. sk. 2	T-test pro nezávislé vzorky- DI. vs. DD. Škála Přívětivost Pozn.: Proměnné byly brány jako nezávislé vzorky											
	Průměr skup. 1	Průměr skup. 2	Hodnota t	sv	p	t samost. odh.rozp.	sv	p oboustr.	Sm.odch. skup. 1	Sm.odch. skup. 2	F-poměr Rozptyly	p Rozptyly
Dig.im vs. Dig.dom	26,3	26,4	-0,1	160	0,9	-0,1	42,0	0,9	5,1	4,1	1,5	0,1

Třetím testovaným osobnostním faktorem škály se stala Přívětivost. Průměrné naměřené hodnoty obou skupin se liší v rámci jedné desetiny. Tak jako v předchozím sledovaném faktoru, ani zde nenacházíme statisticky významnou odlišnost mezi oběma skupinami. I v tomto případě se nám nepodařilo potvrdit alternativní hypotézu o statisticky signifikantním rozdílu naměřené míry faktoru Přívětivost mezi oběma skupinami. Na základě těchto dat přijímáme hypotézu nulovou o neexistenci statisticky významného rozdílu v rámci sledovaných skupin.

Hypotézu č. 4 zamítáme.

8.3.5. Testování hypotézy č. 5

H5: *Existuje statisticky významný rozdíl v naměřené míře v osobnostním faktoru Otevřenost (měřeno dotazníkem NEO pětifaktorový osobnostní inventář) mezi skupinou digitálních imigrantů a digitálních domorodců.*

Tab. 17

Sk. 1 vs. Sk. 2	T-test pro nezávislé vzorky DI. vs. DD- Škála Otevřenost Pozn.: Proměnné byly brány jako nezávislé vzorky											
	Průměr skup. 1	Průměr skup. 2	Hodnota t	sv	p	t samost. odh.rozp	sv	p oboustr.	Sm.odch. skup. 1	Sm.odch. skup. 2	F-poměr Rozptyly	p Rozptyly
Dig.im vs. Dig.dorr	23,0	23,7	-1,1	160	0,3	-1,1	160,0	0,3	3,7	4,3	1,34	0,20

Čtvrtý sledovaný osobnostní faktor měřený NEO pětifaktorovým osobnostním inventářem je Otevřenost. V tomto případě vykazovala hodnota p míru 0,3. Jelikož ani zde nepadá tato hodnota do stanovené kritické oblasti 0,05, nemůžeme konstatovat statisticky významný rozdíl v naměřené hodnotě Otevřenost mezi sledovanými skupinami. Proto nemůžeme potvrdit naši hypotézu o rozdílu ve sledovaném osobnostním faktoru mezi skupinami. Místo toho přijímáme hypotézu nulovou o rovnosti obou skupin v naměřené míře faktoru Otevřenost.

Hypotézu č. 5 zamítáme.

8.3.6. Testování hypotézy č. 6

H6: *Existuje statisticky významný rozdíl v naměřené míře v osobnostním faktoru Svědomitost (měřeno dotazníkem NEO pětifaktorový osobnostní inventář) mezi skupinou digitálních imigrantů a digitálních domorodců.*

Tab. 18

Sk. 1 vs. sk. 2	T-test pro nezávislé vzorky- DI vs. DD. Škála Svědomitost Pozn.: Proměnné byly brány jako nezávislé vzorky											
	Průměr skup. 1	Průměr skup. 2	Hodnota t	sv	p	t samost. odh.rozp.	sv	p oboustr.	Sm.odch. skup. 1	Sm.odch. skup. 2	F-poměr Rozptyly	p Rozptyly
Dig.Im vs. Dig.Dom	28,3	28,0	0,5	160	0,6	0,5	60,0	0,6	3,3	3,8	1,4	0,1

V rámci páté testované hypotézy bloku o rozdílech v naměřené míře osobnostních faktorů neprokázala provedená testová analýza statisticky signifikantní rozdíl. Výsledek testu hodnota p nebyla nalezena ve stanoveném kritickém oboru, proto nelze potvrdit stanovenou hypotézu. Místo toho konstatujeme přijetí hypotézy nulové o rovnosti naměřené míry faktoru Svědomitost mezi skupinou digitálních imigrantů a digitálních domorodců

Hypotézu č. 6 zamítáme.

8.3.7. Testování hypotézy č. 7

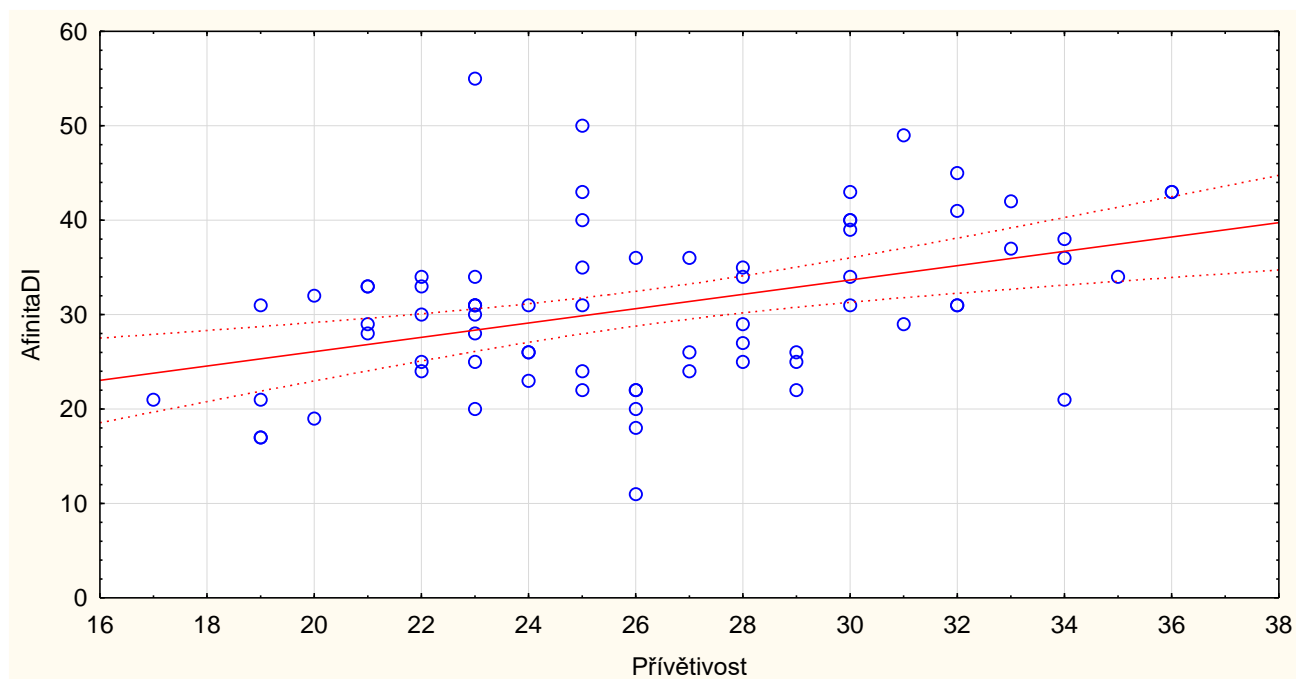
H7: *Existuje statisticky významná souvislost v příslušnosti ke skupině digitálních imigrantů a osobnostními faktory NEO (měřeno dotazníkem NEO pětifaktorový osobnostní inventář) a jejich vlivem na internetovou spřízněnost.*

Tab. 19

Proměnná	Korelace- NEO os. faktory vliv na Int.Af. Dig. Im. Ozn. korelace jsou významné na hlad. $p < ,05000$ N=73 (Celé případy vynechány u ChD)
	AfinitaDI
Neuroticismus	0,036623
Extraverze	0,147236
Otevřenost	-0,167303
Přívětivost	0,409917
Svědomitost	0,273862

Provedené korelace na hladině významnosti 0.05 v rámci skupiny digitálních imigrantů ukázaly statistickou významnost u posledních dvou sledovaných osobnostních faktorů Přívětivost a Svědomitost. Tyto statisticky významné korelace poukazují na zajímavý fenomén, že u skupiny digitálních imigrantů se odráží míra jejich přívětivosti a svědomitosti na jejich pociťované spřízněnosti k Internetu. Korelaci internetové afinity s faktorem přívětivost znázorňuje graf č. 2.

Graf č. 2- Korelace – Přívětivost a internetová afinita – digitální imigranti

Výše uvedený graf je zprostředkován výpočtem korelace pro metrická data pomocí Pearsonova korelačního koeficientu. Při ověřování normality rozložení jsme se rozhodli nezahrnout jedince vykazujícího hrubý skóre Přívětivosti 43 jako velmi odlehlé krajní hodnoty výzkumného souboru digitálních imigrantů. Provedená korelace v tomto faktoru posléze vykazovala vyšší hodnotu. Na druhém pólu škály přívětivosti se nalézá jedinec s hodnotou Přívětivosti 15. Redukce tohoto případu nepřinesla žádnou změnu. Na základě zmíněných dat můžeme naši hypotézu č. 7 potvrdit a konstatovat, že v rámci příslušnosti ke skupině digitálních imigrantů záleží na osobnostních faktorech Přívětivosti a Svědomitosti na míře jedincově pociťované spřízněnosti k Internetu.

Hypotézu č. 7 přijímáme.

8.3.8. Testování hypotézy č. 8

H8: *Existuje statisticky významná souvislost v příslušnosti ke skupině digitálních domorodců a osobnostními faktory NEO (měřeno dotazníkem NEO pětifaktorový osobnostní inventář) a jejich vlivem na internetovou spřízněnost.*

Tab. 20

Proměnná	Korelace NEO os. faktory Dig.Dom. na Int významné na hlad. $p < ,05000$ N=87
	AfinitaDD
Neuroticismus	0,173157
Extraverze	0,085534
Otevřenost	-0,064585
Přívětivost	0,125314
Svědomitost	0,119170

V rámci provedení Pearsonova korelačního koeficientu u skupiny digitálních domorodců a vlivu jejich osobnostních faktorů na míru pociťované internetové spřízněnosti se významně statisticky nepodepsal ani jeden ze sledovaných osobnostních faktorů. Můžeme proto konstatovat, že ani jeden osobnostní faktor významně nepřispívá k míře internetové afinity u digitálních domorodců. V diskuzi nad výsledky se zabývám možnými vysvětleními, proč tomu tak může být.

Hypotézu č. 8 zamítáme.

9. Diskuze

V závěrečné kapitole této práce shrnujeme dosažené výsledky do několika oblastí. V první z nich diskutujeme nad dosaženými hodnotami v rámci obou sledovaných skupin a zasadíme naše zjištění do teoretických rámců, ze kterých jsme v této práci čerpali. V rámci této podkapitoly porovnáváme naše zjištění se studiemi, které se podobným tématem zabývala. V rámci druhého okruhu se zamýšlíme nad omezeními námi dosažených výsledků, které mohou způsobit problematičnost v aplikaci výsledků. V rámci poslední podkapitoly tohoto bloku se zabýváme možným použitím dosažených výsledků a doporučeními pro možné budoucí výzkumné záměry.

9.1. Diskuze nad výsledky

V této podkapitole se hierarchicky držím schématu od stanovených dílčích cílů této práce přes deskriptivní statistickou část až po vyhodnocení hypotéz.

Ověření vnitřní konzistence NEO pětifaktorového osobnostního inventáře a Škály internetové spřízněnosti

Naměřené míry vnitřní konzistence u NEO pětifaktorového osobnostního inventáře byly v této práci hluboce za očekávanými hodnotami pro jednotlivé položky zvláště. Nepodařilo se přiblížit k udávaným hodnotám Hřebíčkové s Urbánkem (2001). Ti v rámci manuálu k této metodě udávají hodnoty pro jednotlivé škály, které nabývají rozmezí od 0,718 po 0,813. V této práci se podařilo naměřit hodnoty nejméně silného osobnostního faktoru, kterým se stala Otevřenost vykazující hodnotu Crombachova alfa koeficientu 0,12. S nejsilnějším koeficientem alfa se stal osobnostní faktor Svědomitost vykazující hodnotu 0,45. Z jiného pohledu náš nejsilnější osobnostní faktor nedosahoval hodnoty ani toho nejslabšího v rámci standardizační studie provedené Hřebíčkovou a Urbánkem (2001). Tento jev je s největší pravděpodobností způsoben nedostatečně reprezentativním vzorkem v rámci dané populace jedinců. Nabízí se však otázka o aktuálnosti tohoto měrného nástroje. Při pohledu do manuálu k této metodě nacházíme, že lexikální studie a přepracovaná druhá verze NEO pětifaktorového osobnostního inventáře byla provedena přibližně kolem poloviny devadesátých let dvacátého století. Nastává tedy otázka o aktuálnosti této škály. Tyto úvahy zohledňujeme i při interpretaci zjištění v rámci našeho výzkumu.

Hodnoty Combachova alfa koeficientu v této práci dosáhla velmi uspokojivých hodnot. Alfa koeficient vykázal hodnotu 0,832. Jelikož došlo k přepracování původní americké verze, nejen co se týče položek ve škále, ale samozřejmě k překladu z anglického jazyka do českého, není možné objektivně dosaženou hodnotu Crombachovy alfy poměřit v rámci již proběhlých studií s touto škálou. Avšak jen pro zajímavost, autoři Papacharissi a Rubin (2000) ve své verzi škály dosahují hodnot Crombachova alfa koeficientu 0,84. S tou samou škálou badatelé Ferguson a Perse (2000) přicházejí s hodnotami v rozmezí od 0,79 do 0,93, které jsou velmi slibné a vypovídají o uspokojivé vnitřní konzistenci škály. V rámci pilotní studie jsme ověřovali na vzorku 60 jedinců vnitřní konzistenci celé škály a jednotlivé položky zvlášť. I přes domněnky problematičnosti otázky číslo 1 nebylo toto tušení naplněno, a i skrze komplikované znění si škála uchovala velmi slibné hodnoty.

Deskriptivně statistická část

Po zhodnocení míry konzistence v rámci použitých škál jsme se zaměřili na analýzu NEO pětifaktorové škály a jejich jednotlivých položek vůči stanoveným referenčním hodnotám uvedených v manuálu k této metodě. K provedení analýzy byla použita metoda jednovýběrového t-testu. Analýza byla provedena v rámci celého výzkumného souboru a také v rámci jeho jednotlivých charakteristik. Hodnoty v rámci celého souboru byly značně podprůměrné. Pouze škála Svědomitost nevykazovala zásadní rozdíl v námi naměřených a výchozích konstantách. Proto jsme báдали dál, co může být příčinou podprůměrných hodnot. Přešli jsme rozdělení výzkumného souboru podle pohlaví. Zde společně se škálou Svědomitost nevykázala zásadní statisticky významný rozdíl také škála Neuroticismus. Co se týče výsledků u žen, ty skórovaly signifikantně méně ve všech sledovaných škálách oproti referenčním konstantám. Jelikož jsme se v této práci zabývali hlavně rozdíly v rámci skupin digitálních domorodců a digitálních imigrantů, rozdělili jsme na ně výzkumný soubor podle data narození (rok 1992) a sledovali jsme jejich průměrné hodnoty vůči referenčním konstantám uvedených v tabulce pro celé soubory. Zde se digitální domorodci, stejně jako muži, nelišili od stanovených hodnot na škálách Neuroticismu a Svědomitosti. Digitální imigranti se nelišili od výchozích hodnot pouze na škále Svědomitosti. Výsledky jednotlivých skupin vůči referenčním hodnotám do jisté míry nastínily výsledky sledovaných hypotéz.

Výsledky hypotéz

Stanovené hypotézy by se daly shrnout do dvou bloků. Prvním z nich je popis rozdílů ve sledované internetové afinitě a osobnostních rysů mezi skupinou digitálních imigrantů a domorodců. Druhým blokem se staly dvě hypotézy zjišťující vliv příslušnosti ke skupině a jejich osobnostních rysů na míru internetové spřízněnosti.

První hypotéza měřící rozdíly v míře internetové afinity v rámci skupin digitálních domorodců a digitálních imigrantů byla potvrzena. Skupina digitálních imigrantů vykázala průměrné hodnoty 30,8 bodů. Průměrné skóry digitálních domorodců byly 33,6 bodů. Provedený t-test prokázal statistickou významnost v naměřených průměrných hodnotách. Tyto výsledky byly v rámci našeho očekávání. Předpoklad byl takový, že větší míru internetové spřízněnosti bude vykazovat skupina digitálních domorodců. Ti by podle dostupné literatury měli disponovat větší tendencí k využívání nových technologií, ke kterým internet bezesporu patří (Joiner, et al., 2013).

Druhá hypotéza patří do sekvence hypotéz o testování rozdílů mezi skupinou digitálních imigrantů a domorodců. Hypotézou číslo 2 se snažíme zjistit rozdíl v naměřené míře Neuroticismu u obou skupin. Tato škála se snaží zjistit jedincovi rozdíly v emocionální stabilitě a emocionální labilitě. Nízké skóry v této škále vypovídají o jedincově emocionální stabilitě, vyrovnanosti, uvolněnosti a spokojenosti (Hřebíčková, Urbánek, 2001). Tuto hypotézu jsme potvrdili, jelikož statistický test vykázal významnou odlišnost v rámci skupin. Tato hypotéza společně s první testovanou hypotézou vykresluje obraz digitálního domorodce jako člověka emocionálně více spjatého s internetem, který vykazuje určitou míru neuroticismu. Tento závěr se shoduje se závěry Cao a Su (2006), že jedinci, kteří více využívají internet, vykazují vyšší míru neuroticismu. Náš závěr je však potřeba brát s rezervou. Digitální domorodci sice vykazují vyšší míru internetové afinity, ale i přes statisticky významný rozdíl v průměrných hodnotách v naměřené míře neuroticismu jsou tyto hodnoty v rámci populace podprůměrné. Proto je potřeba také brát v úvahu reprezentativnost našeho vzorku. Je dost možné, že při vyšším počtu účastníků a tak, jak nám analýza dat ukazuje, by se prokázaly úvahy o digitální generaci, která vykazuje vyšší hladinu neuroticismu, a tím pádem je ohroženější skupinou v rámci možného vzniku závislosti na Internetu (Papacharissi, Rubin, 2000).

Další hypotézy číslo 3, 4, 5 a 6 předpokládají rozdíl v naměřených zbývajících faktorech NEO pětifaktorové osobnostní škály mezi příslušníky ke skupině digitálních imigrantů a domorodců. Provedené analýzy nepotvrdily v jednotlivých faktorech významné rozdíly.

V pomyslném druhém bloku hypotéz se střetáváme s předpokladem vlivu příslušnosti k jednotlivým skupinám a jejich osobnostních faktorů na míru internetové spřízněnosti. U digitálních imigrantů se jako významné ukázaly osobnostní rysy Přívětivosti a Svědomitosti. Osobnostní faktor Přívětivost obecně mluví o mezilidském chování. Osoby skórující vysoko jsou prosociálně orientovány a pojí se s vlastnostmi jako je vlídnost a laskavost ke druhým lidem. Naopak lidé s opačným pólem Přívětivosti jsou orientované na sebe sama a svůj prospěch (Hřebíčková, Urbánek, 2001). V této souvislosti by se dalo uvažovat, že internetová afinita digitálních domorodců může růst díky možnostem sociálního kontaktu s druhými lidmi. Poslední faktor Svědomitost mluví o lidech, kteří skórují vysoce v tomto faktoru o vlastnostech, jako je cílevědomost, organizovanost, pilnost a vytrvalost. Nízké skóry v této škále mohou být prediktorem jisté míry neuroticismu. Dá se tedy říci, že digitální imigranti mohou v internetu jako nástroji vidět potenciál pro svůj osobnostní růst a díky spojení ctižádosti a této technologie, mohou lépe dosahovat svých vytyčených cílů.

Co se týče osobnostních faktorů digitálních domorodců a jejich vlivu na internetovou spřízněnost, nebyl analýzou prokázán žádný statisticky významný vliv. Tento jev by mohl být vysvětlován tím, že digitální domorodci se už pomyslně s internetem „narodili“, a tak se tento fakt neodráží tolik na struktuře jejich osobnosti. Možné je spíše uvažovat o jiných faktorech, které internetovou afinitu způsobují. Např. to může být způsobeno typem používaného média, druhem elektronického zařízení nebo mohou do hry vstupovat nějaké skryté situační vlivy (Papacharissi, Rubin, 2000).

9.2. Limity dosažených výsledků

Závěry, ke kterým jsme v této práci došli, vykazují jistá omezení, na které je potřeba upozornit. Prvním z nich je samotná velikost výzkumného vzorku. I když v rámci statistického programu bylo ověřeno, že by pro naše potřeby měl soubor 162 jedinců vyhovovat, navýšení tohoto čísla by jistě bylo uvítáno. Největší zádrhel se skrýval v ověření konzistence jednotlivých škál u NEO pětifaktorového osobnostního inventáře. Dosažené výsledky lze proto jen s vysokou mírou obezřetnosti zobecňovat na celou populaci.

Jak již bylo uvedeno, sběr probandů probíhal v rámci metody tužka/papír a internetového shromažďování. Obě tyto metody si vyžádaly finanční náklady v rámci zajištění tisku dotazníku a zakoupení časově omezené licence na možnosti využívání internetového nástroje na tvorbu a distribuci dotazníků. Velkým limitem v obou možnostech distribuce dotazníků se ukázala samotná návratnost tištěných dotazníků a kompletnost vyplněných internetových dotazníků. Jako problematická se projevila délka doby při vyplňování NEO pětifaktorového osobnostního inventáře, který čítá 60 položek. Navíc ani jedna z metod v sobě neměla zabudovanou lži škálu. Jelikož si každý jedinec mohl dotazník vyplnit v soukromí svého domova nebo práce, nebyla tak možnost zajistit stejné podmínky pro vyplnění dotazníku pro všechny jedince.

9.3. Aplikace výsledků a rady pro budoucí výzkumy

Jako hlavní cíl této diplomové práce bylo rozšířit poznatky o odlišnostech u skupiny jedinců, kteří již od útlého dětství vyrůstali s internetem jako reprezentující digitálních technologií a skupinou jedinců, kteří se s tímto nástrojem během svého života sžívají. Navíc chceme přispět tímto tématem do oblasti kyberpsychologie jakožto velmi dynamické oblasti odvětví psychologie. I když dělení populace na dva celky, tedy digitálně vyspělé a digitálně méně zdatné, je tady s námi už chvíli, bylo naší snahou pochopit chování a jednání obou skupin, poznat jejich osobnostní strukturu a míru připoutanosti k internetu jako technologickému fenoménu dnešní doby.

Budoucí výzkumné záměry by mohly přinést inovované a standardizované škály pro měření internetové spřízněnosti nebo povšechně vztahu jedince k Internetu. Zajímavé by jistě bylo využití jiných měrných nástrojů pro zjištění struktury osobnosti. Co se týče výzkumného souboru, jistě by nebylo špatné jej rozdělit na více skupin podle data narození. Jelikož se v literatuře jistě za chvíli setkáme již se třetí generací digitálních domorodců, nebylo nasnadě zkusit zjistit rozdíly v jejich osobnostní struktuře a specifickému přístupu k novým technologiím.

10. Závěry v bodech

V této diplomové práci jsme si kladli za cíl prozkoumat odlišnosti dvou skupin jedinců. První z nich jsou digitální domorodci, jako skupina lidí, kteří se již narodili do digitální doby a vyrůstají po boku s technologiemi, které tato doba přinesla. Druhou sledovanou skupinou jsou tzv. digitální imigranti, kteří by měli být ve znalostech používání a přivyknutí si na nové technologie oproti digitálním domorodcům pozadu. Zastřešující digitální technologií posloužil Internet. Mezi těmito dvěma skupinami jsme porovnávali rozdíly ve struktuře jejich osobnosti pomocí NEO pětifaktorového osobnostního inventáře a jejich míry spřízněnosti s internetem pomocí Škály internetové spřízněnosti. Z měření vzešly tyto výsledky:

- Do češtiny přeložená a inovovaná Škála internetové spřízněnosti vykázala hodnotu Crombachova alfa koeficientu 0,832, což je pro míru reliability ucházející výsledek.
- Jako problematická se ukázala reliabilita u NEO pětifaktorového osobnostního inventáře, kde se nepodařilo dosáhnout stejných hodnot jako ve standardizační studii.
- Výzkumný soubor se v rámci průměru svých jednotlivých osobnostních škál lišil od průměru vzorku, na kterém byla metoda standardizována. Pátrání, jestli tento výkyv nezpůsobuje odlišnost v rámci pohlaví, nebyl potvrzen. Muži se od populačního průměru neliší pouze ve faktoru Svědomitost. Ženy se liší ve všech osobnostních škálách. Digitální imigranti vykázali stejnou odlišnost jako skupina mužů. Digitální domorodci se nelišili od populačního průměru v naměřených průměrných hodnotách ve škále Neuroticismus a Svědomitost.
- Hypotéza o statisticky významné odlišnosti v rámci naměřených průměrných hodnotách internetové spřízněnosti mezi skupinami digitálních imigrantů a domorodců byla potvrzena.
- V druhém bloku testovaných hypotéz o odlišnosti mezi skupinou digitálních imigrantů a domorodců v jejich osobnostních faktorech byla statisticky významná pouze položka Neuroticismus.
- Ve třetím bloku hypotéz zjišťující vliv příslušnosti ke skupině digitálních imigrantů

nebo domorodců a jejich osobnostních faktorů na míru internetové spřízněnosti byly nalezeny ve skupině digitálních imigrantů v osobnostních faktorech významné škály Přívětivost a Svědomitost. U skupiny digitálních domorodců nebyla nalezena žádná významná souvislost mezi jejich osobnostními rysy a mírou internetové spřízněnosti.

Souhrn

V této diplomové práci jsme se zabývali rozdíly v internetové afinitě a osobnostními rysy mezi skupinou digitálních domorodců a digitálních imigrantů.

Internet ve svém vývoji ušel dlouhou cestou, než dostal podobu, tak jak jej známe nyní. Internet se pro jednu stal celosvětově pokrývajícím technologií a mechanismem pro šíření informací a také médiem pro spolupráci a interakci mezi jednotlivci a jejich počítači bez ohledu na zeměpisnou polohu (Leiner at al., 2012). Dnes může být bez větších pochybností internet označen za jednu z nejvýznamnějších technologií dnešní doby. Stal se příčinou změny, jak dnes lidé pracují, učí se, tráví svůj volný čas a komunikují (West, 2011). Z psychologického hlediska je to místo, kde dochází u člověka k tzv. disinhibici. Avšak může také sloužit jako prostředek uvolnění od každodenních těžkostí a může být tedy viděn jako zprostředkovatel zábavy (Šmahel, 2003). Internet sloužil ve svých počátcích vědeckým a armádním potřebám. Jeho komercializace v západním světě započala rokem 1983 (Leiner, at al., 2012). Česká republika byla k internetu připojena začátkem roku 1992 ve výpočetním centru ČVUT v Praze (Krčmářová, 2012).

Samotné slovo afinita znamená přirozenou oblibu nebo přitažlivost k osobě, věci nebo nějaké myšlence či nápadu. Ve spojení s internetem mluvíme o tzv. internetové afinitě. Teorie internetové afinity podle autorů Papacharissi a Rubin (2000) je vykládána v souvislosti s jedincovým specifickým a rozdílným způsobem využívání Internetu. Dále je vysvětlována, jak moc se člověk cítí být emocionálně spřízněn s Internetem. Je patrné, že čím více je jedinec emocionálně spojen s Internetem, lze se v této souvislosti bavit o internetové závislosti. O samotné povaze závislosti na internetu se dnes v odborných kruzích hojně diskutuje (Blinka, 2015). Avšak typickým diagnostickými kritérii pro internetovou závislost je nadměrné trávení času u internetu společně s následkem zanedbáváním sama sebe a svých základních potřeb (Weinstein, 2014). Do skupiny nejohroženějších jedinců spadají ti, jejichž osobnost vykazuje známky neuroticismu. Takoví jedinci vykazují známky úzkosti, přehnané emotivity a reakci na sociální podněty. Neuroticismus je obecně pozitivně spojován s problémovým používáním internetu a slouží také jako indikátor internetové závislosti (Cao, Su, 2006).

Dnešní populace jedinců by se dala rozdělit na dvě skupiny. Tou první jsou lidé, kteří se od svého narození potýkají s technologiemi digitálního světa. Nejrozšířenějším pojmenováním pro tuto generaci mladých lidí jsou digitální domorodci (Prensky, 2001). Ve světě je široce uznávaným datem narození prvních jedinců příslušících do této skupiny rok

1980. Objevují se však hlasy, že internet se od té doby tak radikálně změnil, že by se mělo uvažovat spíše o roku 1993. V tomto období došlo k nasazení významné revize tzv. Webu 2.0 (Joiner et al., 2013). Charakteristické znaky digitálních domorodců jsou ty, že disponují rozsáhlými znalostmi a dovednostmi na poli informačních technologií. Výsledkem vyrůstání a zkušenostmi s novými technologiemi si digitální domorodci vytvořili specifické způsoby a styly učení, které se odlišují od předchozích generací (Prensky, 2001). Co se týče způsobů používání Internetu, jsou digitální domorodci skupinou, která se vyznačuje jejím nejčastějším využíváním v zastoupení téměř 97 % jedinců ve věku od 16 do 24 let (Český statistický úřad, 2016). Ve způsobech využívání internetu u této generace dominuje využívání sociálních sítí, online komunikace a sdílení video obsahů na příslušných webových stránkách (Joiner, 2013). Díky tomu, jak jsou mladí lidé ponořeni do online světa a tráví zde po spánku nejvíce svého volného času, se tento svět spolupodílí na utváření jedincovi identity a osobnosti (Livingstone et al., 2014).

Druhou sledovanou skupinou jsou digitální imigranti. Jsou to jedinci, kteří nevyrostali obklopeni digitálními technologiemi. Narodili se v tzv. době analogové a používání nových digitálních technologií si osvojují až později ve svém životě díky vlivu společnosti a všudypřítomnému technologickému pokroku (Jones, Czerniewicz, 2010). Jejich typickými rysy je upřednostňování komunikace s člověkem tváří v tvář, informace z internetu přijímají lineárně a v sekvencích. Ve svých způsobech využívání internetu nejsou tak aktivní jako digitální domorodci. I když v České republice je počet nejmladších příslušníků ke skupině digitálních imigrantů ve sledovaném věkovém rozpětí 25 až 34 let, využívají internet téměř tolik co digitální domorodci. Tyto dvě skupiny se nejvíce liší v časovém spektru trávení svého času online. Digitální imigranti tráví v průměru 10 hodin týdně oproti 20 hodinám digitálních domorodců (Český statistický úřad, 2016).

Provedený výzkum v praktické části práce byl založen na kvalitativní metodologii. Pro určení rozdílů mezi skupinami byla použita metoda t – testu a korelace v rámci vyhodnocení vlivu příslušnosti k jedné ze skupin a jejich osobnostních faktorů na míru internetové afinity. Výzkumný soubor se zastavil na čísle 162 jedinců. Celkem devět probandů bylo z výzkumů vyřazeno pro nesplnění podmínek pro zařazení. Výzkumu se zúčastnilo 92 žen a 70 mužů. Proces výběru souboru byl kvótní. V rámci dělení výzkumného souboru na dvě skupiny připadá 87 jedinců do skupiny digitálních domorodců a 75 pro skupinu digitálních imigrantů. Použitými dotazníkovými metodami byla přeložená a přepracovaná Škála internetové afinity a NEO pětifaktorový osobnostní inventář. Veškeré statistické výpočty byly provedeny programem Statistica 12.

V rámci obou použitých škál bylo provedeno měření jejich konzistence. Škála internetové afinity vykazala slibné hodnoty Crombachova alfa 0.85. V rámci NEO pětifaktorového osobnostního inventáře byly dosaženy hodnoty od 0.14 do 0.718. Celý výzkumný soubor dosáhl statisticky významných nižších průměrných skóre ve všech sledovaných osobnostních faktorech, než tomu bylo u probandů ve standardizační studii pro českou populaci (Hřebíčková, Urbánek, 2001).

Naše hypotézy se dají shrnout do dvou okruhů. První blok měří rozdílnost mezi skupinami v naměřené míře internetové afinity a jednotlivých osobnostních faktorech. V rámci první hypotézy se potvrdil předpoklad o statisticky významném rozdílu v míře internetové afinity. Zde digitální domorodci vykazali průměrnou hodnotu 33.6 bodů a digitální imigranti 30.8. Potvrdil se tak předpoklad, že digitální domorodci budou více afinovaní. Při testování statisticky významných rozdílů v jednotlivých osobnostních faktorech byla nalezena statistická významnost na prvním faktoru Neuroticismus. Digitální imigranti vykazali průměrnou hodnotu 20.5 a digitální domorodci 22.6. Závěry z první a druhé hypotézy korespondují se závěry Cao a Su (2006), že neuroticismus je pozitivně spojován s jedinci, kteří ve velké míře používají Internet.

Ve druhém bloku testovaných hypotéz jsme vycházeli z předpokladu, že existuje statisticky významná souvislost v příslušnosti k jedné nebo druhé sledované skupině a jejich osobnostními faktory na míru internetové afinity. Tento předpoklad se v rámci skupiny digitálních imigrantů ukázal pouze na faktorech Přívětivost a Svědomitost. Přívětivost je spojována s pojmem altruismus. Takoví jedinci projevují pochopení a přízeň pro druhé (Hřebíčková, Urbánek, 2001). Je dost možné, že v internet v rukou digitálních imigrantů je místo, kde člověk může hledat pomoc a sami ji tam také nabízí. Faktor Svědomitost má, co dočinění s jedincovou sebekontrolou, organizací a realizací svých úkolů (Hřebíčková, Urbánek, 2001). Je dost možné, že v těchto souvislostech je internet pro digitální imigranty místo, které je spíše spojeno s pracovní stránkou jejich života, a proto osobnostní faktor Svědomitost vykazuje vliv na internetovou afinitu. V rámci skupiny digitálních domorodců jsme hypotézu zamítli, jelikož ani na jednom z osobnostních faktorů nebyl vliv na internetovou afinitu prokázán. V rámci budoucího výzkumu by bylo zajímavé vypátrat, které jiné faktory než ty osobnostní, mají vliv na internetovou afinitu.

Seznam použité literatury

1. Amichai-Hamburger, Y. & Furnham, A. (2007). *The Positive Net*. Computers in Human Behavior, 23, 1033-1045, [Dostupné též z databáze Researchgate, cit. 2016-04-13].
2. Anderson, T., L. (2005). *Relationship among Internet Attitudes, Internet Use, Romantic Beliefs, and Perceptions of Online Romantic Relationships*. Cyber-Psychology & Behavior, 8 (6), 521- 531. [Dostupné též z databáze EBSCO, cit. 2016-07-22].
3. APA. (2016). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders: DSM 5*. Books4US.
4. Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: a social cognitive theory*. Prentice-Hall. University of Michigan.
5. Barners-Lee, T. (2010). *Long Live the Web: A Call for Continued Open Standards and Neutrality*. Scientific American, 303(6), 80-85. Dostupný též z WWW: <<https://www.scientificamerican.com/article/long-live-the-web/>>.
6. Bennett, S., & Maton, K. (2010). Beyond the 'digital natives' debate: Towards a more nuanced understanding of students' technology experiences. *Journal of Computer Assisted Learning*, 26(5), 321–331.
7. Blinka, L. & kol. (2015). *Online závislosti*. Grada Publishing: Praha.
8. Cao, F., & Su, L. (2006). Internet addiction among Chinese adolescents: prevalence and psychological feature. *Child Care Health and Development*, 33, 275.281.
9. Corner. D. E. & Stevens, L. D., (1996). *Internetworking with TCP/IP. III, Client-Server Programming and Applications*. Prentice-Hall International: New Jersey.
10. Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1992). *Four ways five factors are basic*. *Personality and individual differences*, 13(6), 653-665.
11. Černý, M. (2013). *Role informační gramotnosti v informační společnosti nahlížená historickou perspektivou evropské vzdělanosti a kultury*. ProInflow: Časopis pro informační vědy, 5(2). 15- 25. [cit. 2016-08-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.phil.muni.cz/journals/index.php/proinflow/article/viewFile/768/901>>.
12. Český statistický úřad [online]. [cit. 2016-07-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz>>.

13. Çikrikci, Ö. (2016). *The effect of internet use on well-being: Meta-analysis*. *Computer in Human Behavior* 16, 560-566. [Dostupné též z databáze ScienceDirect, cit. 2017-07-03].
14. Dede, C. (2005). *Planning for neomillennial learning styles*. *Educause*, 1, 7- 12 [cit. 2016-09-25]. Dostupné z WWW: <<https://net.educause.edu/ir/library/pdf/EQM0511.pdf>>.
15. Eysenck, H. J. & Eysenck, S. E. G. (1975). *Manual: Eysenck Personality Inventory*. r-15. San Diego: Educational and Industrial Testing Services.
16. Fall, K. R. & Stevens, W. R. (2012). *TCP/IP Illustrated, Volume 1. The Protocols*-Second Edition. Pearson Education. New Jersey.
17. Flores, A., & James, C. (2013). *Morality and ethics behind the screen: Young people's perspectives on digital life*. *New Media & Society* 15, 834-852. [Dostupné též z databáze Researchgate, cit. 2016-05-03].
18. Friedl, J., Verčič, A. T. (2010). *Media preferences of digital natives' internal communication: A pilot study*. *Public Relations Review* 37, 84-86. [Dostupné též z databáze ScienceDirect, cit. 2016-08-20].
19. Gackenbach, J. (2007). *Psychology and the Internet: Intrapersonal, Interpersonal, and Transpersonal Implications*. Elsevier: San Diego.
20. Gergen, K., J. (2000). *The Saturated Self: Dilemmas Of Identity In Contemporary Life*. Basic Books. New York.
21. Goldberg, L. R. (1981). *Language and individual differences: The search for universals in personality lexicons*. *Journal of Personality and Social Psychology* 59 (6). [Dostupné též z databáze ResearchGate, cit. 2016-06-10].
22. Gordo-Lopéz, A. J., Parker, I. (2009). *Cyberpsychology*. Routledge: New York.
23. Grafman, J. in Whitman, A., Goldberg, J. (2008). *Brain development in a hyper-tech world*. The Dana Foundation. [cit. 2016-09-25]. Dostupné z WWW: <<http://dana.org/News/Details.aspx?id=43469>>.
24. Griffiths, M. (2000). *Does Internet and computer "addiction" exist? Some case study evidence*. *Cyberpsychology and Behavior*, 3 (2), 211-218. [Dostupné též z databáze ScienceDirect, cit. 2016-07-10].
25. Greenfieldová, S. (2016). *Změna myšlení, jak se mění naše mozky pod vlivem digitálních technologií*. BizBooks: Praha.
26. Hall, A. (2005). *Audience Personality and the Selection of Media and Media Genres*. *Media Psychology* 7. 377-398.

27. Hamburger, Y. A., & Ben-Artzi, E. (2000). *The relationship between extraversion and neuroticism and the different uses of the Internet*. Computers in Human Behavior, 16, 441-449. [Dostupné též z databáze ScienceDirect, cit. 2016-08-10].
28. Harper, D. (2016). *Online Etymology Dictionary*. [online]. [cit. 2016-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.etymonline.com/index.php?term=affinity>>.
29. Hartl, P. & Hartlová, H. (2004). *Psychologický slovník*. Portál: Praha.
30. Hayles, N. K. (2007). *Hyper and Deep Attention: The Generational Divide in Cognitive Modes*. Profession, 2006, 187-199. [cit. 2016-09-15]. Dostupný z WWW: <http://rws511.pbworks.com/w/file/etch/84598561/01_Hayles_hyper_and_deep_attention.pdf>.
31. He, J., Liu, Ch., Guo, Y., Zhao, L. (2011). *Deficits in Early-Stage Face PErceptions in Excessive Internet Users*. Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking, 14 (5), 303-308. Dostupný z WWW: <<http://online.liebertpub.com/doi/abs/10.1089/cyber.2009.0333>>.
32. Hendl, J. (2004). *Přehled statistických metod zpracování dat. Analýza a metaanalýza dat*. Portál: Praha.
33. Horan, D. P. (2011). *Digital natives and the digital self: The wisdom of Thomas Merton for millennial spirituality and self-understanding*. The merton annual 24, 83-111.
34. Hřebíčková, M. (2011). *Pětifaktorový model v psychologii osobnosti- Přístupy, diagnostika, uplatnění*. Grada Publishing: Praha.
35. Internet World Stat (2016). Miniwatts Marketing Group.
36. Jackson, L. A., von Eye, A., Biocca, F. A., Barbatsis, G., Fitzgerald, H. E., & Zhao, Y. (2003). *Personality, cognitive style, demographic characteristics and Internet use – Findings from the HomeNetToo project*. Swiss Journal of Psychology, 62 (2), 70-90.
37. Joiner, R et al. (2013). *Comparing First and Second Generation Digital Natives' Internet Use, Internet Anxiety, and Internet Identification in Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(7), 549-552 [Dostupné též z databáze ScienceDirect, cit. 2016-09-20].
38. Joinson, A. N. (2007). *Disinhibition and the Internet. Psychology and the Internet: Intrapersonal, interpersonal, and transpersonal implications- Second Edition*. San Diego, CA, US: Academic Press.

39. Jones, C. & Czerniewicz, L. (2010). *Describing or debunking- The net generation and digital natives*. *Journal of Computer Assisted Learning*, 26, 317–320. [cit. 2016-08-10]. Dostupný z WWW: <<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1365-2729.2010.00379.x/abstract>>.
40. Jukes, I., Dosaj, A. (2006). *Understanding Digital Children (DKs)- Teaching & Learning in the New Digital Landscape*. The InfoSavvy Group. [cit. 2016-09-10]. Dostupný z WWW: <<http://jayneturner.pbworks.com/w/file/fetch/28960601/Jukes%20-%20Understanding%20Digital%20Kids.pdf>>.
41. Kaufman, I. (2011). Are You a Digital Alien, Digital Immigrant, or Digital native? ...Marketing to the Digital WHO... *SocialMediaToday*. . [cit. 2016-08-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.socialmediatoday.com/content/are-you-digital-alien-digital-immigrant-or-digital-native-marketing-digital-who>>.
42. Kayis, A. R., Satici, S. A., Yilmaz, M. F., Simsek, D., Ceyhan, E., Bakioglu, F. (2016). *Big five-personality trait and internet addiction: A meta-analytic review*. *Computers in Human Behavior*, 63, 35- 40. [Dostupné též z databáze ScienceDirect, cit. 2016-08-01].
43. Krčmářová, G. (2012). 20 let Internetu v České republice. *Ikaros*, 16(3). Dostupný též z WWW: <<http://ikaros.cz/node/13828>>.
44. Kuss, D. J., van Rooij, A., Shorter, W. G., Griffiths, M. D., van de Mheen, D. (2013). *Internet addiction in adolescents: Prevalence and risk factors*. *Computers in Human Behavior*, 29 (5). [Dostupné též z databáze Science Direct, cit. 2016-08-15].
45. Landers, R. N., Lounsbury, J. W. (2006). *An investigation of Big Five and narrow personality traits in relation to Internet usage*. *Computers in Human Behavior*, 22(2), 283- 293. [Dostupné též z databáze ScienceDirect, cit. 2016-09-15].
46. Leiner, B. M., et al. (2012). *Brief History of the Internet*. In *InternetSociety* [cit. 2016-02-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.internetsociety.org/brief-history-internet>>.
47. Livingstone, S., Haddon, L., Hasebrink, U., Ólafsson, K., O'Neill, B., Šmahel, D., Staksrud, E. (2014). *EU Kids Online- Findings, methods, recommendations*. Final report to the EC Safer Internet Programme from the EU Kids Online network. [cit. 2016-07-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/Home.aspx>>.
48. Macek, J. (2011). *Úvod do nových médií*. Ostrava: Ostravská univerzita.

49. Malečková, R. *Češi a Internet (Tisková konference)* [online]. In Český statistický úřad [cit. 2016-07-16]. Dostupný též z WWW: <https://www.czso.cz/documents/10180/36408914/csu_tk_internet_prezentace.pdf/5bbc51dc-6334-4883-aa4a-9cf8171781a6?version=1.0>.
50. Manago, A. M., Taylor, T., Greenfield, S. M. (2012). *Me and my 400 friends: The anatomy of college students' Facebook networks, their communication patterns and well-being*. *Developmental Psychology* 48, č. 2, 369-380.
51. McConnell-Vela, J. A. (1999). *Who Is My Neighbor?: Social Affinity in a Modern World*. State University of New York Press: New York.
52. MŠMT. (2014). *Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020*. [online]. In Eduin, [cit. 2016-09-20]. Dostupný též z WWW: <<http://www.eduin.cz/wp-content/uploads/2014/12/DigiStrategie.pdf>>.
53. Neumajer, O. (2014). *Tabuizované tablety do škol*. Metodický portál, [cit. 2016-09-30]. Dostupný též z WWW: <<http://spomocnik.rvp.cz/clanek/18827/TABUIZOVANE-TABLETY-DO-SKOL.html>>.
54. Newman, R. et al. (2016). *Web 2.0-The past and the future*. *International Journal of Information management*, 36, 591-598. [Dostupné též z databaze ScienceDirect, cit. 2016-7-28].
55. Nisbett, R. E. (2009). *Intelligence and How To Get It: Why Schools and Cultures Count*. *Brock Education*, 19(2), 96- 102.
56. Internet World Stats [online]. [cit. 2016-06-10]. Dostupné též z WWW: <<http://www.internetworldstats.com/europa.htm>>.
57. Oblinger, D. (2003). *Boomers & Gen-Xers, Millennials: Understanding the "New Students"*. *Educause*. 38(4). [cit. 2016-08-10]. Dostupné též z WWW: <<http://net.educause.edu/ir/library/pdf/ERM0342.pdf>>.
58. Oblinger, D. G. & Oblinger, J. L. (2005). *Educating the net generation*. *Educause*. [cit. 2016-07-01]. Dostupné též z WWW <www.educause.edu/educatingthenetgen/>.
59. Palfrey, J. & Gasser, U. (2008). *Born digital. Understanding the first generation of digital natives*. Basic Books: New York.
60. Papacharissi, Z., & Rubin, A. M. (2000). *Predictors of Internet use*. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 44 (2), 175-196.

61. Prensky, M. (2001). *Digital Natives, Digital Immigrants. On the Horizon*, 9(5). [cit. 2016-07-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.marcprensky.com/writing/Prensky%20-%20Digital%20Natives,%20Digital%20Immigrants%20-%20Part1.pdf>>.
62. Reiterová, E. (2011). *Základy statistiky pro studenty psychologie*. Univerzita Palackého v Olomouci: Olomouc.
63. Rogers, C. R. (1998). *Způsob bytí*. Portál: Praha.
64. Rosen, L., D. (2010). *Rewired: Understanding the I-Generation and the Way They Learn*. Palgrave Macmillan, New York.
65. Rosen, L. D., Carrier, M. L., & Cheever, N. A. (2013). *Facebook and texting made me do it: Media-induced task-switching while studying*. *Computers in Human Behavior*, 29(3), 948- 958. [Dostupné též z databáze ScienceDirect, cit. 2001-09-20].
66. Rovai, P. A. (2009). *The Internet and Higher Education- Achieving global reach*. Chandos Publishing: Oxford.
67. Selwin, N. (2009). *The Digital Native- myth and reality. Aslib Proceeding: New Information Perspectives* 61 (4), 364-379.
68. Seth, A. & Thirunarayan, K. (2013). *Semantics Empowered Web 3.0: Managing Enterprise, Social, Sensor, and Cloud-based Data and Services for Advanced Applications*. Morgan & Claypool Publishing: California.
69. Schwabe, A. (2012). *Historisches Lernen im World Wide Web: Suchen, flanieren oder forschen?* V & R unipress: Göttingen.
70. Slater, M., D. (2007). *Reinforcing spirals: The mutual influence of media selectivity and media effects and their impact on individual behavior and social identity*. *Communication Theory*, 17 (3), 281-303.
71. Small, G., Vorgan, G. (2009). *iBrain: Surviving the Technological Alteration of the Modern Mind*. Collins Living: New York.
72. Srivastava, S. & Dangwal, K., L. (2015). *Google Scholar: An Online Research Tool to Build New Pathways to Collaboration. Proceedings of National Seminar on Online Research Tools* pp 185-190, MCE: Tamilnadu
73. Subrahmanyam, K., Šmahel, D. (2011). *Digital Youth: The Role of Media in Development*. Springer. New York.
74. Suler, J. (2004). *The online disinhibition effect. CyberPsychology & Behavior*, 7, 321-326. Dostupný též z WWW: <<http://dx.doi.org/10.1089/1094931041291295>>.

75. Suler, J. (2015). *The Ambivalence of the Digital Natives*. International Journal of Applies Psychoanalytic studies. 6. [Dostupné též z databáze Researchgate, cit. 2016-08-14].
76. Šmahel, D. (2003). *Psychologie a internet- děti dospělými, dospělí dětmi*. Triton:Praha.
77. Tapscott, D. (2009). *Growing up digital: How the net generation is changing your world*. McGraw-Hill: New York.
78. Toledo, Ch., A. (2007). *Digital Culture: Immigrants and Tourists Responding to the Natives' Drumbeat*. International Journal of Teaching and learning in Higher Education, 19(1). 84- 92.
79. Turkle, S. (2012). *Alone together: Why we expect more from technology and less from each other*. Basic Books: New York.
80. Twenge, J. et al. (2008). *Egos Inflating Over Time: A Cross-Temporal Meta-Analysis of the Narcissistic Personality Inventory*. Journal of Personality, 94, 875- 902. [Dostupné též z databáze ScienceDirect, cit. 2016-09-10].
81. Uckelman, D., Harrison, M., Michahelles, F. (2011). *Architecting the Internet of Things*. Springer: Berlin.
82. Valkenburg, P. M., Peter, J. (2008). *Adolescent's Identity Experiments on the Internet: Consequences fot Social Competence and Self- Concept Unity*. Communication Research, 35 (2), 208- 231. [Dostupné též z databáze Researchgate, cit. 2016-08-19].
83. Veinberg, S. (2014). *Digital native's attitude towards news sources*. Public Relations Review. 41(2). 299- 301. [Dostupné též z databáze ScienceDirect, cit. 2016-08-19].
84. Vybíral, Z. (2002). *Výzkum disinhibice u mladých uživatelů chatu*. In Děti, mládež a rodiny v období transformace. Brno: Nakladatelství Barrister & Principal, 2002. s. 275-288.
85. Wallace, P. (2015). *The Psychology of the Internet- Second Edition*. Cambridge University Press. New York.
86. Weinstein, A., Feder, L. C., Rosenberg, K. P, Dannon, P. (2014). *Internet Addiction Disorder: Overview and Controversies*. In Rosenberg, K. P., Feder, L. C. (Eds.), Behavioral Addictions. Criteria, evidence, and treatment, 99.118. Elsevier. In Blinka, L. & kol. (2015). *Online závislosti*. Grada Publishing: Praha.
87. West, R. & Turner, L. H. (2011). *Understanding Interpersonal Communication: Making Choices in Changing Times, Enhanced Second Edition*. Wadsworth: Boston.

88. Wu, X., Chen, X., Han, J., Meng, H., Luo, J., Nydegger, L., Wu, H. (2013). *Prevalence and Factors of Addictive Internet Use among Adolescents in Wuhan, China: Interactions of parental Relationship with Age and Hyperactivity-Impulsivity*. Plos One, 8 (4). [Dostupné též z databáze PubMed, cit. 2016-07-20].
89. Zhou, Y, & kol. (2016). *Big five personality and adolescent Internet addiction: The mediating role of coping style*. Addictive Behaviors 64 (2017), 42–48. [Dostupné též z databáze ScienceDirect, cit. 2001-07-20].
90. Zur, O. & Zur, A. (2011). *On Digital Immigrants and Digital Natives: How the Digital Divide Affects Families, Educational Institutions, and the Workplace*. Zur Institute. Dostupné též z WWW: <http://www.zurinstitute.com/digital_divide.html>.

Přílohy

- Příloha č. 1: Seznam tabulek a grafů
- Příloha č. 2: Vzor použitého dotazníku
- Příloha č. 3: Zadání diplomové práce
- Příloha č. 4: Abstrakt diplomové práce
Abstract of Master Thesis

Příloha č. 1

Seznam tabulek a grafů

Tab. 1	Tabulka četností: Pohlaví.....	51
Tab. 2	Tabulka četností: Skupina.....	51
Tab. 3	Popisné statistiky- Věk výzkumného souboru.....	52
Tab. 4	Popisné statistiky- Věk v rámci skupin.....	52
Tab. 5	Crombachova alfa NEO pětifaktorového osobnostního inventáře.....	53
Tab. 6	Crombachova alfa- Škála internetové spřízněnosti.....	55
Tab. 7	Popisné statistiky- Celý soubor afinita + BIG5.....	56
Tab. 8	Test průměrů vůči referenční konstantě- NEO pětifaktorový os. inventář.....	56
Tab. 9	Test průměrů vůči referenční konstantě (NEO)- Osobnostní faktory muži.....	57
Tab. 10	Test průměrů vůči referenční konstantě (NEO)- Osobnostní faktory ženy.....	57
Tab. 11	Test průměrů vůči referenční konstantě (NEO)- Digitální domorodci.....	58
Tab. 12	Test průměrů vůči referenční konstantě (NEO)- Digitální imigranti.....	58
Tab. 13	T-test pro nezávislé vzorky Internetová afinita.....	59
Tab. 14	T-test pro nezávislé vzorky- DI. vs. DD Škála Neuroticismus.....	60
Tab. 15	T-test pro nezávislé vzorky- DI. vs. DD Škála Extraverze.....	61
Tab. 16	T-test pro nezávislé vzorky- DI. vs. DD Škála Přívětivost.....	62
Tab. 17	T-test pro nezávislé vzorky- DI. vs. DD Škála Otevřenost.....	63
Tab. 18	T-test pro nezávislé vzorky- DI. vs. DD Škála Svědomitost.....	63
Tab. 19	Korelace- NEO os. faktory a vliv na Int. Af Dig. im.....	64
Tab. 20	Korelace- NEO os. faktory a vliv na Int. Af Dig. dom.....	65
Graf. č. 1	Neuroticismus Dig.dom. Vs. Dig. Im.....	61
Graf. č. 2	Korelace- Přívětivost a internetová afinita- digitální imigranti.....	64

Příloha č. 2

Vzor použitého dotazníku

Dobrý den,

jmenuji se Ondřej Horák a jsem studentem pátého ročníku psychologie a ve své diplomové práci se zabývám tématem internetové spřízněnosti a osobnostních rysů mezi skupinou digitálních domorodců a digitálních imigrantů. Cílem této práce je objasnit možné rozdíly ve struktuře osobnosti a internetovou spřízněností mezi těmito dvěma skupinami. Dovolte mi Vás prosím touto formou požádat o pomoc při realizaci tohoto výzkumu. Dotazník nezabere více než dvacet minut Vašeho času.

Výzkum je zcela anonymní a získaná data budou sloužit výhradně ke statistickému zpracování dat. Dotazník je rozdělen do tří částí. Na dané otázky neexistuje správná ani špatná odpověď. V případě jakýchkoliv nejasností mne neváhejte kontaktovat na emailové adrese: horak.o28@gmail.com. V případě zájmu o výsledky výzkumu mi prosím uveďte svou emailovou adresu na konci dotazníku a po statistickém zpracování se s Vámi o ně rád podělím. Děkuji mnohokrát a nyní prosím přejděme k dotazování.

Demografické údaje a dovednosti v informačních a komunikačních technologiích.

- 1) Rok narození.....
- 2) Pohlaví.....

Internetová spřízněnost

Inventář obsahuje 5 výpovědí, kterými byste mohli popsat sami sebe a svůj postoj k Internetu. Přečtěte si pozorně každou výpověď a posuďte, do jaké míry Vás vystihuje. Svoji výpověď **označte křížkem X** na připojené škále čísel:

1 vůbec nesouhlasím	2 spíše nesouhlasím	3 neutrální	4 spíše souhlasím	5 úplně souhlasím
------------------------	------------------------	----------------	----------------------	----------------------

Jednotlivé výpovědi nelze posuzovat ani jako správné ani jako nesprávné, a proto není možné dosáhnout dobrých nebo špatných výsledků.

Pracujte prosím pozorně a po vyplnění zkontrolujte, zda jste posoudili každou výpověď.

Otázky:

Nakolik mě vystihuje tato výpověď?

Vyhovující odpověď zakřížkujte.

	vůbec nesouhlasím				úplně souhlasím
1) Připojování na internet je jednou z mých hlavních denních aktivit.		1	2	3	4
2) Když internet nefunguje, schází mi.	1	2	3	4	5
3) Ve svém volném čase omezují používání Internetu na co nejmenší možnou dobu.	1	2	3	4	5
4) Internet je v mém životě důležitý.	1	2	3	4	5
5) Bez připojení se k internetu mohu fungovat několik dní.	1	2	3	4	5
6) Cítil/a bych se ztracen/á bez připojení na internet.	1	2	3	4	5
7) Svě osobní volno trávím na internetu.	1	2	3	4	5
8) Žít znamená být na internetu.	1	2	3	4	5
9) Jsem nervózní, když internet nefunguje tak, jak má.	1	2	3	4	5
10) Nosím s sebou neustále zařízení, které je připojené na internet.	1	2	3	4	5
11) Bez připojení na internet mám pocit, že ztrácím kontakt s druhými lidmi.	1	2	3	4	5

NEO pětifaktorový osobnostní inventář

Inventář obsahuje 60 výpovědí, kterými byste mohli popsat sami sebe. Přečtěte si pozorně každou výpověď a posuďte, do jaké míry Vás vystihuje. Svoji odpověď označte křížkem **X** na připojené škále čísel:

0 vůbec nevystihuje	1 spíše nevystihuje	2 neutrální	3 spíše vystihuje	4 úplně vystihuje
------------------------	------------------------	----------------	----------------------	----------------------

Jednotlivé výpovědi nelze posuzovat ani jako správné ani jako nesprávné, a proto není možné dosáhnout dobrých nebo špatných výsledků.

Pracujte prosím pozorně a po vyplnění zkontrolujte, zda jste posoudili každou výpověď.

Otázky:

Nakolik mě vystihuje tato výpověď?

	vůbec nevystihuje	0	1	2	3	4	úplně vystihuje
1. Obvykle si nedělám starosti. 3 4		0	1	2			
2. Mám rád(a) kolem sebe mnoho lidí. 4		0	1	2		3	
3. Nerad(a) ztrácím čas denním sněním. 4		0	1	2		3	
4. Snažím se být zdvořilý(á) ke každému, s kým se setkám. 0	1	2	3	4			
5. Svě věci udržuji v pořádku a čistotě. 0	1	2	3	4			
6. Často se cítím horší než ostatní. 0	1	2	3	4			
7. Snadno se rozesměji. 0	1	2	3	4			
8. Neměním vyzkoušené způsoby, jak něčeho dosáhnout. 0	1	2	3	4			
9. Často se dostanu do sporu se svou rodinou nebo spolupracovníky. 0	1	2	3	4			
10. Svůj čas si dovedu dobře zorganizovat tak, abych vyřídil(a) všechny nutné náležitosti. 0	1	2	3	4			
11. Pokud jsem vystaven(a) velkému stresu, mám občas pocit, že se zhroutím. 0	1	2	3	4			
12. Nepovažuji sám (sama) sebe za příliš veselého (veselou) 0	1	2	3	4			
13. Jsem fascinován(a) motivy, které nalézám v umění a v přírodě. 0	1	2	3	4			
14. Někteří lidé si o mně myslí, že jsem sobecký(a) a egoistický(a). 0	1	2	3	4			
15. Nejsem příliš systematickým člověkem. 0	1	2	3	4			

0 vůbec nevystihuje	1 spíše nevystihuje	2 neutrální	3 spíše vystihuje	4 úplně vystihuje	
16. Málokdy se cítím osamělý(á) nebo smutný(á)	0	1	2	3	4
17. Velmi rád(a) se bavím s jinými lidmi.	0	1	2	3	4
18. Je zbytečné, aby člověk naslouchal rozdílným názorům, protože si z nich stejně nedovede žádný vybrat.	0	1	2	3	4
19. Raději bych s ostatními spolupracoval(a), než soupeřil(a).	0	1	2	3	4
20. Pokouším se o splnění všech svěřených úkolů s maximální svědomitostí.	0	1	2	3	4
21. Často se cítím napjatý(á) a nervózní.	0	1	2	3	4
22. Jsem rád(a) tam, kde se něco děje.	0	1	2	3	4
23. Poezie na mě má malý nebo žádný účinek.	0	1	2	3	4
24. Vůči záměrům druhých jsem nedůvěřivý(a) a rezervovaný (a).	0	1	2	3	4
25. Mám přesně vymezené cíle a pracuji systematicky na jejich dosažení.	0	1	2	3	4
26. Někdy se cítím zcela bezcenný(á).	0	1	2	3	4
27. Raději bývám sám (sama) než ve společnosti.	0	1	2	3	4
28. Mám-li možnost, rád(a) si dávám nová nebo cizokrajná jídla.	0	1	2	3	4
29. Když to člověk dovolí, tak ho ostatní lidé zneužijí pro své cíle.	0	1	2	3	4
30. Promarním mnoho času, než se pouštím do práce.	0	1	2	3	4
31. Málokdy pocítím strach nebo úzkost.	0	1	2	3	4
32. Často mám pocit, že překypují energií.	0	1	2	3	4
33. Málokdy si u sebe povšimnu nálad nebo pocitů vyvolávaných okolními vlivy.	0	1	2	3	4
34. Většina lidí, které znám, mě má ráda.	0	1	2	3	4
35. Pracuji tvrdě na dosažení svých cílů.	0	1	2	3	4
36. Často mě rozčílí, jak se mnou lidé jednají.	0	1	2	3	4
37. Jsem radostný, dobře naladěný člověk.	0	1	2	3	4

0 vůbec nevystihuje	1 spíše nevystihuje	2 neutrální	3 spíše vystihuje	4 úplně vystihuje
------------------------	------------------------	----------------	----------------------	----------------------

38. Při řešení závažných životních situací se řídím názory autorit.	0	1	2	3	4
39. Někteří lidé mne považují za chladného (chladnou) a vypočítavého (vypočítavou).	0	1	2	3	4
40. Pokud něco slíbím, vždy to dodržím.	0	1	2	3	4
41. Pokud se něco nedaří, až příliš často se tím nechávám odradit a mám pocit, že to vzdám.	0	1	2	3	4
42. Nejsem příliš optimistický(á).	0	1	2	3	4
43. Při čtení poezie či pohledu na umělecké dílo mi někdy naskakuje husí kůže a pocítuji mrazení.	0	1	2	3	4
44. Ve svých postojích jsem tvrdošíjný(á) a neústupný(á).	0	1	2	3	4
45. Někdy na mne není takové spolehnutí, jaké by mělo být.	0	1	2	3	4
46. Málokdy jsem smutný(á) a depresivní.	0	1	2	3	4
47. Často žiji v rychlém tempu.	0	1	2	3	4
48. Nemám zájem hloubat o podstatě světa nebo smyslu existence člověka.	0	1	2	3	4
49. Obvykle se snažím být ohleduplný(á) a citlivý(á).	0	1	2	3	4
50. Jsem výkonný(á) a svou práci vždy zvládnou.	0	1	2	3	4
51. Často se cítím bezmocný(á) a potřebuji někoho, kdo by mi pomohl vyřešit mé problémy.	0	1	2	3	4
52. Jsem velmi aktivní.	0	1	2	3	4
53. Toužím po poznání a vědomostech.	0	1	2	3	4
54. Pokud někoho nemám rád(a), dám to dotyčnému najevo.	0	1	2	3	4
55. Snad nikdy nebudu schopen (schopna) uspořádat si své záležitosti.	0	1	2	3	4
56. Někdy se tak stydím, že bych se nejraději neviděl(a).	0	1	2	3	4
57. Nebaví mě vést druhé lidi.	0	1	2	3	4
58. Často si rád(a) pohrávám s teoriemi nebo abstraktními myšlenkami.	0	1	2	3	4

0	1	2	3	4
vůbec nevystihuje	spíše nevystihuje	neutrální	spíše vystihuje	úplně vystihuje

59. Je-li nutné, neváhám manipulovat lidmi,

abych dosáhl(a) toho, čeho chci.

0 1 2 3 4

60. Usiluji o dokonalost ve všem, co dělám.

0 1 2 3 4

Děkuji za vyplnění dotazníku.

Pokud si přejete být informováni o výsledcích této práce, zde je prostor pro Vaši emailovou adresu:

Příloha č. 3

Univerzita Palackého v Olomouci

Studijní program: Psychology

Faculty of Arts

Forma: Full-time

Akademický rok: 2016/2017

Obor/komb.: Psychologie (PCHN)

Podklad pro zadání DIPLOMOVÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Bc. HORÁK Ondřej	Karolíny Světlé 490/66, Zlín - Prštné	F150813

TÉMA ČESKY:

Internetová spřízněnost a osobnostní rysy mezi skupinou digitálních imigrantů a domorodců

TÉMA ANGLICKY:

The Internet Affinity and Personality Factors Between Digital Immigrants and Natives

VEDOUCÍ PRÁCE:

PhDr. Jan Šmahaj, Ph.D.

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

- Rozsah min. 60 stran
- Zásady pro vypracování: dle metodiky dostupné na www.psych.upol.cz – Manuál pro psaní diplomových prací na Katedře psychologie FF UP v Olomouci
- Práce se zaměřuje na zjištění rozdílů v internetové spřízněnosti a osobnostními rysy u skupiny digitálních imigrantů a domorodců
- Základ pro teoretickou část budou tvořit české i zahraniční knihy, články, časopisy a jiné informace od autorů zabývajících se danou tematikou
- Zpracování teoretické části, zaměřené na internetovou spřízněnost a diferenciaci daných skupin a osobnostními rysy
- Realizace výzkumu bude provedena kvantitativní metodou
- Sběr dat bude proveden dotazníky na internetovou spřízněnost a dotazníkem Big Five, dotazníky budou distribuovány prostřednictvím internetu
- Základním souborem budou lidé, kteří budou roztríděni do skupiny: digitální imigrant a digitální domorodec, celkový počet účastníků bude 150
- Analýza dotazníků a interpretace výsledků
- Závěr a souhrn

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

Amichai-Hamburger, Y. (2009). Technology and psychological well-being. Cambridge University press: New York.

GORDO-LOPÉZ, A. J., PARKER, I. (2009). Cyberpsychology. Routledge: New York.

Nakonečný, M. (2009). Sociální psychologie. Academia: Praha

Palfrey, J. & Gasser, U. (2008). Born Digital: Understanding the first generation of digital natives. Basic Books: New York.

Prensky, M. (2012). From digital natives to digital wisdom. Corwin: California.

Tapscott, D. (2009). Grown up digital- how the net generation is changing your world. McGraw Hill Professional (eBook).

Podpis studenta:

Datum:

Podpis vedoucího práce:

Datum:

(c) IS/STAG , Portál - Podklad kvalifikační práce , F150813 , 20.11.2016 14:39

Příloha č. 4

ABSTRAKT DIOMOVÉ PRÁCE

Název práce: **Internetová spřízněnost a osobnostní rysy mezi skupinou digitálních imigrantů a domorodců**

Autor práce: Bc. Ondřej Horák

Vedoucí práce: PhDr. Jan Šmahaj, Ph.D.

Počet stran a znaků: 71, 143 802

Počet příloh: 4

Počet titulů použité literatury: 90

Abstrakt: Diplomová práce se zabývá rozdíly mezi skupinou digitálních domorodců a digitálních imigrantů v jejich míře internetové afinity a rozdílech v osobnostních faktorech. V teoretické části práce jsme se věnovali stručně historii, vývoji internetu a příchodu této technologie do České republiky. Rozebírali jsme z obecného hlediska koncept internetové afinity, internetové závislosti a osobnostních faktorů, které mohou mít vliv na způsoby používání Internetu. Dále jsme představili dvě skupiny jedinců: digitální domorodce a digitální imigranty. V této části práce jsme se zabývali jejich specifickými rysy, způsoby využívání internetu a jejich rozdílností. Ve výzkumné části jsme ověřovali stanovené hypotézy o existenci rozdílů mezi skupinou digitálních imigrantů a digitálních domorodců. K měření internetové afinity posloužila přepracovaná Škála internetové afinity. Struktura osobnosti byla měřena pomocí NEO pětifaktorového osobnostního inventáře. Výzkumný soubor tvořilo 162 jedinců na základě kvótního výběru. První stanovená hypotéza o rozdílnosti v míře internetové afinity byla potvrzena. Digitální domorodci skórovali signifikantně více. Druhý blok testoval rozdíly v jednotlivých osobnostních faktorech osobnosti. Rozdíl byl nalezen ve faktoru Neuroticismus, kde statisticky významně více skórovali digitální domorodci. V třetím bloku hypotéz jsme zjišťovali vliv příslušnosti ke skupině digitálních domorodců nebo imigrantů a jejich osobnostních rysů na míru internetové afinity. Jako významná se ukázala příslušnost ke skupině digitálních imigrantů a osobnostními faktory Přívětivost a Svědomitost.

Klíčová slova: Internet, digitální domorodci, digitální imigranti, internetová afinita, osobnostní rysy.

ABSTRACT OF THESIS

Title: **The Internet Affinity and Personality Factors Between Digital Immigrants and Natives**

Author: **Bc. Ondřej Horák**

Supervisor: **PhDr. Jan Šmahaj, Ph.D.**

Number of pages and characters: 71, 143 802

Number of appendices: 4

Number of references: 90

Abstract. This thesis deals with the differences between a group of digital natives and digital immigrants in their degree of online affinity and personality factors. In the theoretical part we focused on brief history and development of the Internet. Also we focused on the approach of this technology in the Czech Republic. Furthermore, we discussed in general terms the concept of internet affinity, internet addiction and personality factors that may affect the use of the Internet. Furthermore, we presented two groups of subjects: digital natives and digital immigrants. In this part we focused on their specific characteristics, method of using the Internet and their differences. In the research part, we tested the hypothesis about the existence of differences between the group of digital immigrants and digital natives. To measure Internet affinity we used Internet affinity scale. Personality structure was measured with the NEO Fivefactors personality inventory. The research sample consisted of 162 individuals on the basis of quota sampling. The first set of hypothesis was about differences in the rate of internet affinity between our two groups. Digital natives scored significantly higher and our hypothesis was confirmed. The second block tested differences in personality factors of digital immigrants and natives. The difference was found in Neuroticism factor, which scored significantly higher digital natives. In the third block of hypothesis, we investigated the influence of the group of digital natives or immigrants and their personality traits influenced Internet affinity. We approved significant association with a digital immigrants group and personality factor agreeableness and conscientiousness.

Keywords: Internet, digital natives, digital immigrants, internet affinity, personality traits.